

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

**Daiva ČUGUNOVA
Daiva GEDGAUDIENĖ**
Ekonomikos studijų programos studentės

**APYVARTINIO KAPITALO VALDYMO SPRENDIMŲ
ĮTAKA FINANSINIAMS REZULTATAMS
UAB „JA PREKYBA“ IR UAB „ELUX“ PAVYZDŽIU**

BAKALAURO BAIGIAMASIS DARBAS

Šiauliai, 2011

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Leista ginti:

Ekonomikos katedros vedėja

prof. dr. Zita Tamašauskienė

(Parašas, vardas, pavardė)

Daiva ČUGUNOVA
Daiva GEDGAUDIENĖ
Ekonomikos studijų programos studentės

**APYVARTINIO KAPITALO VALDYMO SPRENDIMŲ
ĮTAKA FINANSINIAMS REZULTATAMS
UAB „JA PREKYBA“ IR UAB „ELUX“ PAVYZDŽIU**

Ekonomikos studijų bakalauro baigiamasis darbas
Socialiniai mokslai, Ekonomika (04 S)

Aš, Daiva Čugunova ir aš, Daiva Gedgaudienė teigiu, kad bakalauro studijų baigiamasis darbas, kurį teikiu Ekonomikos studijų programos bakalauro kvalifikaciniam laipsniui įgyti, yra originalus autorinis darbas

.....
(parašai)

Darbo vadovė
lekt. Irena PALIULYTĖ

Šiauliai, 2011

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETO
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETO
EKONOMIKOS KATEDRA**

Tvirtinu
Ekonomikos katedros vedėja

(parašas)
prof. dr. Zita Tamašauskienė
(vardas, pavardė)

2011-.....-.....

BAKALAURO BAIGIAMOJO DARBO UŽDUOTIS

Studento vardas, pavardė

.....

Baigiamojo darbo tema

.....

Baigiamojo darbo į katedrą pateikimo terminas 2011 m.mėn. d.

Duomenys baigiamajam darbui.....

.....
.....
.....

Baigiamojo darbo turinys (išvardyti pagrindinius nagrinėtinius klausimus).....

.....
.....
.....
.....

Užduoties įteikimo data: 2011 m.mėn. d.

Vadovas (-ė).....

(pareigos, vardas, pavardė)

.....

(parašas)

Užduotį gavau.....

(studento (-ės) parašas, vardas, pavardė)

2011 m.mėn. d.

SANTRAUKA

Čugunova, D., Gedgaudienė, D. (2011). Apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtaka finansiniams rezultatams UAB „JA Prekyba“ ir UAB „Elux“ pavyzdžiu: ekonomikos bakalauro studijų baigiamasis darbas / mokslinis vadovas lekt. I. Paliulytė, Šiaulių universitetas, Ekonomikos katedra, – Šiauliai, 2011. – 118 p., 24 lentelės, 24 paveikslai.

Bakalauro baigiamajame darbe UAB „JA Prekyba“ ir UAB „Elux“ pavyzdžiu atlikta apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtaka finansiniams rezultatams.

Baigiamąjį darbą sudaro dvi dalys. Pirmoje darbo dalyje remiantis Lietuvos ir užsienio autorių moksline literatūra buvo nagrinėti teoriniai apyvartinio kapitalo valdymo, sampratos, skaičiavimo būdų bei metodų aspektai. Apžvelgti pagrindiniai apyvartinio kapitalo valdymą įtakančių rodiklių sąryšio su įmonės veiklos rezultatais aspektai.

Antroje darbo dalyje apyvartinio kapitalo valdymo sprendimams vertinti buvo atlikta apyvartinio kapitalo dinamikos bei struktūros analizė, apskaičiuoti bei įvertinti apyvartinio kapitalo naudojimą apibūdinantys rodikliai, o įmonės veiklos rezultatus nusakė pasirinkti kapitalo pelningumo, mokumo (likvidumo) bei efektyvumo (apyvartumo) rodikliai. Nustatytos pagrindinės apyvartinio kapitalo problemos bei pateikti apyvartinio kapitalo valdymo gerinimo būdai.

SUMMARY

Čugunova D., Gedgaudienė D. (2011). The influence of turnover capital management decisions on financial results referred to closed joint-stock companies “JA Prekyba” and “Elux”. Economics Bachelor’s Thesis/scientific research mentor lecturer I. Paliulytė, Šiauliai University, Economics Department,- Šiauliai, 2011.- 118 p., 24 tables, 24 pictures.

Bachelor’s Thesis reveals the influence of closed joint-stock company “JA Prekyba” and “Elux” turnover capital management decisions on financial results of the mentioned companies.

This scientific research consists of two parts. On the basis of Lithuanian and foreign authors’ scientific literature in the first part there are analysed theoretical turnover capital

management aspects, conceptions, calculation ways and methods. Also, there are established links between the main turnover capital management aspects and company results.

The second part contains turnover capital dynamics and structure analysis in order to evaluate capital management decisions; counted and evaluated indexes that define the use of turnover capital; capital profit, payment and effectiveness indexes that show company's results and are carefully chosen. The main turnover capital problems are established and capital management ways how to improve it are presented.

TURINYS

IVADAS.....	16
1. APYVARTINIO KAPITALO VALDYMO SPRENDIMŲ ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI	19
Apyvartinio kapitalo samprata ir jo ypatumai mokslinėje literatūroje	19
Apyvartinio kapitalo skaičiavimo būdai bei metodai.....	21
Apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizė.....	23
Apyvartinio kapitalo struktūros analizė	26
Veiksnių, darančių įtaką apyvartiniam kapitalui analizė	29
Alternatyvios apyvartinio kapitalo valdymo strategijos	30
Įmonės veiklos finansiniai rodikliai	33
Pelnimumo rodikliai	33
Trumpalaikio mokumo rodikliai	35
Veiklos efektyvumo rodikliai.....	38
Apyvartinio kapitalo valdymo sprendimai.....	42
Teorinės dalies apibendrinimas.....	44
2. UAB „JA PREKYBOS“ IR UAB „ELUX“ APYVARTINIO KAPITALO VALDYMO SPRENDIMŲ ĮTAKA FINANSINIS REZULTATAMS UAB „JA PREKYBA“ IR UAB „ELUX“ PAVYZDŽIU.....	46
2.1 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklų aprašymas.....	46
2.2 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizė	52
2.3 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo struktūros analizė	56
2.4 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo valdymo politika	59
2.4.1 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo valdymo strategija.....	59
2.4.2 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansinės struktūros ir finansinis stabilumas	63
2.5 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo analizė	65
2.5.1 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pelnumo analizė.....	65
2.5.2 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo mokumo ir likvidumo analizė .	69
2.5.3 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo efektyvumo, manevringumo ir apyvartumo analizė.....	73
2.6 UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo valdymo sprendimus įtakančių veiksnių analizė.....	79

2.7 Apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtaka finansiniams rezultatams	84
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI.....	97
LITERATŪRA.....	100
PRIEDAI.....	102
1 priedas. UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. vertikalioji balanso analizė	103
2 priedas. UAB „Elux“ 2006-2010 m. vertikalioji balanso analizė	104
3 priedas. UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. horizontalioji balanso analizė	105
4 priedas. UAB „Elux“ 2006-2010 m. horizontalioji balanso analizė	106
5 priedas. UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. vertikalioji pelno (nuostolių) ataskaita	107
6 priedas. UAB „Elux“ 2006-2010 m. vertikalioji pelno (nuostolių) ataskaita	108
7 priedas. UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaita	109
8 priedas. UAB „Elux“ 2006-2010 m. horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaita	110
9 priedas. UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. apyvartinio kapitalo elementų dinamika, tūkst. Lt ...	111
10 priedas. „ELUX“ 2006-2010 m. apyvartinio kapitalo elementų dinamika, tūkst. Lt.....	112
11 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. apyvartinis kapitalas	113
12 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „ELUX“ 2006-2010 m apyvartinio kapitalo koeficientas. 113	
13 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „ELUX“ 2006-2010 m. manevringumo koeficientas.....	113
14 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. pelningumo rodikliai	114
15 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. trumpalaikio mokumo rodikliai	114
16 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. likvidumo rodikliai	115
17 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. apyvartumo rodikliai	116
18 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu	117
19 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2011-2012 m. apyvartinio kapitalo prognozė	117
20 priedas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2011-2012 m. pardavimų apimtys prognozė.....	118

LENTELĖS

1.1 lentelė	Reiškiniai, darantys įtaką „kairiajai“ ir „dešiniajai“ trumpalaikio mokumo rizikai	26
1.2 lentelė	Pardavimų pelningumo rodiklis	36
2.1 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai 2006-2010 m.	49
2.2 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai turto ir kapitalo rodikliai 2006-2010 m.	51
2.3 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio turto struktūra 2006-2010 m.	56
2.4 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio įsiskolinimo struktūra 2006-2010 m.	58
2.5 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinis kapitalas apskaičiuotas kapitalo aspektu 2006-2010 m.	60
2.6 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansavimo poreikio paskaičiavimas 2006-2010 m.	61
2.7 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansinės struktūros ir finansinio stabilumo rodikliai 2006-2010 m.	63
2.8 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio mokumo rodikliai 2006-2010 m.	69
2.9 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apyvartumo dinamika 2006-2010 m.	75
2.10 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu 2006-2010 m.	78
2.11 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pelningumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai 2006-2010 m.	79
2.12 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo likvidumo koeficiento pasikeitimą įtakojantys veiksniai 2006-2010 m.	80
2.13 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apyvartumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai 2006-2010 m.	81
2.14 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ debitorinio įsiskolinimo apyvartumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai 2006-2010 m.	82
2.15 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ atsargų apyvartumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai 2006-2010 m.	83
2.16 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo reitingavimas pagal pelningumo rodiklius	85
2.17 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo reitingavimas pagal trumpalaikius mokumo rodiklius	86
2.18 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo reitingavimas pagal apyvartumo rodiklius	87

2.19 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ bendras rodiklių grupių vertinimo lygis	88
2.20 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinių lėšų poreikis 2011 m.	92
2.21 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo finansavimo poreikis 2011 m.	93
2.22 lentelė	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai prognoziniai pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai 2011 m.	94

PAVEIKSLAI

1.1 pav.	Apyvartinio kapitalo ciklas	20
1.2 pav.	Trumpalaikio mokumo rizika ir apyvartinio kapitalo dydis	24
1.3 pav.	Trumpalaikio mokumo rizika ir apyvartinio kapitalo dydis	25
1.4 pav.	Pagrindiniai apyvartinį kapitalą įtakojantys elementai	29
1.5 pav.	Agresyvi apyvartinio kapitalo finansavimo strategija	31
1.6 pav.	Kompromisinė apyvartinio kapitalo finansavimo strategija	31
1.7 pav.	Konservatyvi apyvartinio kapitalo finansavimo strategija	32
1.8 pav.	Kapitalo apyvartos etapai	41
2.1 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklos pelningumo dinamika 2006-2010 m.	49
2.2 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo dinamika 2006-2010 m.	53
2.3 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pardavimų ir apyvartinio kapitalo dinamika 2006-2010 m.	54
2.4 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo ir pelno ryšys 2006-2010 m.	55
2.5 pav.	UAB „JA prekyba“ trumpalaikio turto priklausomybė nuo pasirinktos valdymo strategijos	61
2.6 pav.	UAB „Elux“ trumpalaikio turto priklausomybė nuo pasirinktos valdymo strategijos	62
2.7 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ grynojo pardavimų pelningumo dinamika 2006-2010 m.	66
2.8 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ turto pelningumo dinamika 2006-2010 m.	67
2.9 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ akcinio kapitalo pelningumo dinamika 2006-2010 m.	68
2.10 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas	73
2.11 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo dienomis dinamika 2006-2010 m.	76
2.12 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apytakos ciklas 2006-2010 m.	77
2.13 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pradiniai duomenys ir prognozė 2011-2012 m.	89
2.14 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pardavimų apimties pradiniai duomenys ir prognozė 2011-2012 m.	90
2.15 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklos pelningumo prognozė 2011 m.	95
2.16 pav.	UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ bendrojo trumpalaikio mokumo koeficiento prognozė 2011 m.	96

TERMINŲ ŽODYNĖLIS

Šios sąvokos bakalauro darbe pateikiamos remiantis šaltiniais:

Vainienė, R. (2005). Ekonomikos terminų žodynas. Vilnius, Tyto alba;

Ekonomikos terminai ir sąvokos (mokomasis žodynas) (1999) Vilnius, VPU leidykla;

Pass, C., Lowes, B., Davies, L.(1997). Ekonomikos terminų žodynas. UAB „Baltijos biznesis“;

A-B

Akcinis kapitalas – akcinėje bendrovėje naudojami pinigai, kuriuos investavo bendrovės akcininkai paprastųjų akcijų ir privilegijuotųjų akcijų forma ir kurie išliks kaip nuolatinis finansų šaltinis tol, kol egzistuos bendrovė.

Analizė – tyrimas, kruopštus aplinkybių bei priežasčių nustatymas.

Apyvartinis kapitalas – apskaitoje naudojamas terminas, reiškiantis įmonės trumpalaikio turto, kuris naudojamas gamybos cikle, trunkančiame ne ilgiau kaip vienerius metus, ir trumpalaikių įsipareigojimų skirtumą.

Apyvartos ciklas – laikas, reikalingas paversti pinigus atsargomis, gamyba ir vėl gauti pinigus.

Apyvartinės lėšos – lėšos, įdėtos į darbo objektų ir gatavos produkcijos atsargas, taip pat lėšos, esančios įvairiose gamybos proceso ir cirkuliacijos stadijose.

Atsargos – trumpalaikis turtas (žaliavos ir komplektuojamieji gaminiai, nebaigta gamyba, pagaminta produkcija bei pirktos prekės, skirtos perparduoti), kuri įmonė sunaudoja pajamoms uždirbti per vienerius metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą.

Balansas – įmonės (juridinio asmens) finansinės atskaitomybės dokumentas, kuriame parodomas visas įmonės turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną.

Bendrasis pelnas – tai skirtumas tarp pardavimų ir parduotų prekių (paslaugų) savikainos (pagaminimo kaštų arba įsigijimo savikainos).

Bendrasis pelningumas – įmonės veiklos efektyvumo vertinimo rodiklis, apskaičiuojamas kaip bendrojo pelno ir pardavimo pajamų santykis.

D

Debitorinis įsiskolinimas – pinigai, kuriuos asmenys ar įmonės yra skolingi už pirktas prekes, paslaugas ar žaliavas, bet už jas dar nesumokėjo; visuma įsiskolinimų, kuriuos būtina apmokėti per tam tikrą ataskaitinį laikotarpį.

E

Efektyvumas – gamybos išteklių panaudojimo lygis, garantuojantis maksimalų rezultatą.

Ekonomikos augimas – gamybos didėjimo tendencija per ilgą laikotarpį.

F

Finansai – lėšų, priklausančių įmonei ar valstybei, visuma; taip pat šių lėšų gavimo ir panaudojimo sistema.

Finansinės ir investicinės veiklos pajamos – įmonės (juridinio asmens) uždirbtos per ataskaitinį laikotarpį – finansinius metus – pajamos, prie kurių priskiriama: gauti akcijų dividendai, depozitų, obligacijų, kredito operacijų palūkanos, pajamos iš finansinio tarpininkavimo, valiutos pardavimo pajamos ir kt.

Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos – įmonės (juridinio asmens) per ataskaitinius metus patirtos sąnaudos, prie kurių priskiriama: sumokėtos palūkanos už kreditus, valiutų kurso neigiama įtaka, investicinės veiklos kitose įmonėse netekimai ir kt.

Finansiniai rodikliai – priemonė pateikti įmonės apskaitos arba finansinius skaičiavimus tarp kitų skaičių, išreiškiant skaičius kaip kitų skaičių santykį, tam, kad būtų įvertintas įmonės „didumas“ arba „mažumas“.

G-H

Gautinos sumos – finansinis turtas, kuris atsiranda pardavus prekes ar kitą turtą ar suteikus paslaugas.

Grynasis pelnas – įmonės (juridinio asmens) galutinis tam tikro ataskaitinio laikotarpio uždirbtas rezultatas.

Grynasis pelningumas – įmonės veiklos efektyvumo vertinimo rodiklis, skaičiuojamas kaip grynojo pelno ir pardavimų santykis, parodantis kiek grynojo pelno duoda vienas pardavimų litas.

Hipotezė – prognozavimo būdas, suformuluotas iš teorinės analizės ir pakankamai tiksliai apibūdinamas, kad jį būtų galima patikrinti patirties duomenimis.

I

Investuotas kapitalas – tai nuosavybės ir ilgalaikių bei trumpalaikių finansinių skolų suma.

Įstatinis kapitalas (pasirašytasis) – pasirašytų akcijų nominaliųjų verčių suma.

Ilgalaikis turtas – įmonės (juridinio asmens) turtas, kuris naudojamas įmonės ekonominei naudai gauti ilgiau nei vienerius metus ir kuriam priskiriama formavimo savikaina, nematerialusis turtas, materialusis turtas, ilgalaikis finansinis turtas.

Ilgalaikis įsipareigojimas – įsipareigojimas, už kurį įmonė privalės atsiskaityti vėliau nei per vienerius metus nuo balanso datos.

Įmonė – pagrindinis rinkos ekonomikos ūkinis vienetas, kuris perka reikiamus išteklius ar atsargas ir juos parduoda arba jais naudodamasis parduota pagamintas prekes arba paslaugas; pelno siekiantis ūkio subjektas.

Įmonės vadovai – įmonės administracijos vadovas, valdybos ir stebėtojų tarybos nariai, kiti asmenys, kurie turi teisę planuoti, kontroliuoti įmonės veiklą, jai vadovauja, ir (arba) atsako už galutinius sprendimus.

Infliacija – piniginio vieneto perkamosios galios mažėjimas, pasireiškiantis ilgalaikiu vidutinio bendrojo kainų lygio kilimu.

Įprastinės veiklos pelnas – tai pelnas iš pagrindinės įmonės gamybinės/komercinės veiklos, kurios metu parduodamos įmonės prekės ar paslaugos. Kad gautų šias pajamas, įmonė patiria pardavimų ir administracines (veiklos) sąnaudas.

K

Kaina – prekės, paslaugos, turto arba gamybos veiksnių piniginė vertė.

Kapitalas – indėlis į gamybą, investuojant į materialųjį kapitalą (pvz. įmones, įstaigas, įrankius) ir intelektualųjį (profesinį pasirengimą).

Kitos veiklos pajamos – tai pajamos iš įmonės vykdomos, tačiau pagrindinei veiklai nepriskiriamos veiklos.

Konkurencija – toks reiškinys (arba situacija rinkoje), kai įmonės konkuruoja viena su kita dėl savo prekių (paslaugų) pirkėjų.

L

Lėšos – piniginiai ištekliai, aktyvai, apyvartinės lėšos.

Likvidumas – vertybinių popierių arba materialinių vertybių pavertimas (be didelių nuostolių) grynaisiais pinigais.

Likvidus turtas – įmonės turtas, kurį greitai ir be nuostolių (arba su minimaliais nuostoliais) galima paversti grynaisiais pinigais.

M

Mokesčiai – įstatymų nustatyti individualių asmenų, įmonių ir kitų ūkio subjektų privalomieji mokėjimai į valstybės ar vietinį biudžetą.

Mokumas – įmonės (juridinio asmens) sugebėjimas laiku apmokėti įsipareigojimus.

N

Nuosavas kapitalas – įmonės turto dalis, likusi iš viso turto atėmus įsipareigojimus.

Nuostolis – skirtumas, susidarantis, kai firmos bendrosios pajamos tampa mažesnės už bendrąsias sąnaudas.

O

Optimizavimas – terminas, vartojamas apibūdinant veiklą, kurios dėka sistema tampa geriausia (optimali).

P

Pajamos – tam tikrą laiką gaunamos lėšos už gamybos veiksnių nuosavybę; pinigai, kuriuos gauna įmonė, parduodama prekes ar paslaugas.

Paklausa – ekonominė kategorija, įvardijanti prekių ir paslaugų apimtį, kurią pirkėjai norėtų įsigyti.

Pardavimo pajamos – ekonominės naudos padidėjimas dėl prekių pardavimo ir paslaugų teikimo per ataskaitinį laikotarpį, pasireiškiantis įmonės turto padidėjimu arba įsipareigojimų sumažėjimu, kai dėl to padidėja nuosavas kapitalas, išskyrus papildomus savininkų įnašus.

Pardavimo savikaina – per ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius patirtos išlaidos, tenkančios per ataskaitinį laikotarpį suteiktoms paslaugoms ir parduotoms prekėms.

Pardavimų pelningumas – atspindi pardavimų efektyvumą įvairiuose įmonės veiklos etapuose. Pardavimų pelningumas vertina kokią grąžą duoda 1 pardavimų litas.

Pasiūla – prekių kiekio, kurį pardavėjai nori ir gali parduoti, ir kainos, už kurią ta prekė gali būti nupirktas, ryšys.

Pelnas – bendrųjų pajamų ir bendrųjų kaštų skirtumas; finansinė nauda, gaunamų pajamų ir joms uždirbti reikalingų sąnaudų, pajamų perviršis; teigiamas finansinių metų ūkinės veiklos rezultatas.

Pelningumo rodikliai – įmonės pelno normos apskaitos matas, kuris išreiškia įmonės pelną kaip jos pajamų, gautų iš pardavimo, procentą.

Pelningumas – įmonės veiklos efektyvumo rodiklis, gaunamas lyginant uždirbtą pelną su tam tikru pasirinktu dydžiu – pardavimo pajamomis, nuosavu kapitalu, turtu ir pan.

Prognozavimas – kiekybinės ir kokybinės analizės procesas, kuriuo remiantis siekiama numatyti galimas prognozuojamo objekto (proceso) būsenas ateityje arba tokių būsenų pasiekimo ateityje alternatyvius kelius (būdus).

R

Rizika – įmonės investicijų nuostolio galimybė, kylanti iš to, kad ji veikia nepatikimoje ūkinės veiklos aplinkoje.

Rodiklis – veiklos rezultatų lygis / santykis.

S

Sąnaudos – ekonominės naudos sumažėjimas dėl turto sunaudojimo, turto pardavimo, turto netekimo arba turto vertės sumažėjimo ar įsipareigojimų prisiėmimo per ataskaitinį laikotarpį, kai dėl to sumažėja nuosavas kapitalas, išskyrus tiesioginį jo mažinimą.

Savikaina – įmonės (juridinio asmens) pardavimų ir atliktų paslaugų pajamų dalis, likusi atskaičiavus iš visų uždirbtų pajamų pajamas, sunaudotas žaliavoms, komplektavimo gaminiams ir perparduoti skirtoms prekėms pirkti (atėmus grąžinimus, nukainojimus ir visus mokesčius, susijusius su pirkiniais).

T

Trumpalaikis įsipareigojimas – įsipareigojimas, už kurį įmonė privalės atsiskaityti per vienerius metus nuo balanso datos arba per vieną įmonės veiklos ciklą.

Trumpalaikis turtas – turtas, kurį įmonė sunaudoja ekonominei naudai gauti per vienerius metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą.

Turtas – materialiosios, nematerialiosios ir finansinės vertybės, kurias valdo ir naudoja ir (arba) kuriomis disponuoja įmonė, ir kurias naudojant tikimasi gauti ekonominės naudos.

U

Uždaroji akcinė bendrovė – akcinė bendrovė, kurios akcijas turi teisę įsigyti tik steigėjai, o akcininkai gali parduoti savo akcijas tik prieš tai informavę kitus akcininkus ir gavę jų sutikimą.

V

Vidurkis – apibendrinantis kiekybinis rodiklis, išreiškiantis vienerūšių požymių reiškinių tam tikro varijuojančio požymio tipišką lygį konkrečiomis vietos ir laiko sąlygomis.

Veiklos sąnaudos – patirtos per ataskaitinį laikotarpį išlaidos, susijusios su įprastine įmonės veikla, vykdoma neatsižvelgiant į pardavimų apimtį, išskyrus finansinę, investicinę ir kitą veiklą.

Veiklos pelnas – parodo įmonės įprastinės veiklos rezultatą per ataskaitinį laikotarpį.

IVADAS

Rinkos ekonomikos sąlygomis nuolat aštrėja konkurencinė kova tarp įmonių, todėl nepriklausomai nuo dydžio, rūšies, veiklos srities, visos įmonės siekia išsilaikyti rinkoje ir įgyvendinti savo veiklos strategijas. Šiam tikslui pasiekti įmonės taiko įvairius būdus, priemones, tačiau ne visi jie efektyvūs. Rinkos ekonomikos sąlygomis kiekvienas verslas patiria mažesnę ar didesnę riziką. Įmonių veiklai įtakos turi įvairūs išoriniai veiksniai – nestabili šalies ekonominė situacija, politinė padėtis, mokesčių sistemos kaita, infliacija, konkurencija, bei vidiniai veiksniai – vadovų neprofesionalumas, senos technologijos ir įranga, silpna vidaus kontrolė ir kt. Todėl įmonėms, siekiančioms išsilaikyti rinkoje ir įgyvendinti savo veiklos strategijas, būtina atlikti apyvartinio kapitalo analizę, kadangi apyvartinio kapitalo analizė yra labai svarbi visiems informacijos vartotojams, nes pagal jo dydį ir kitimo tendencijas sprendžiama apie įmonės finansinį stabilumą ir veiklos tęstinumą. Apyvartinio kapitalo analizė padeda įmonės vadovams analizuoti apyvartinio kapitalo apimtį įtakojančius veiksniai, priimti pagrįstus sprendimus ir kontroliuoti su veikla susijusią riziką. Todėl žymiausi finansinės analizės specialistai siūlo įmonių finansinę būklę pradėti analizuoti nuo apyvartinio kapitalo. Šis siūlymas motyvuojamas tuo, kad apyvartinis kapitalas – vienas iš nedaugelio rodiklių, pakankamai objektyviai apibūdinančių įmonės būklę ir, be to, turintis didelę įtaką kitiems finansiniams rodikliams.

Temos naujumas. Šiame darbe gilinamasi į analitikų požiūriu svarbią apyvartinio kapitalo efektyvaus panaudojimo problemą. Įvairūs finansinės analizės autoriai savo darbuose pateikia daugelio apyvartinio kapitalo rodiklių skaičiavimus bei jų interpretacijas, tačiau finansinėje literatūroje nėra nuoseklios apyvartinio kapitalo analizės ir jo poreikio prognozavimo metodikos, kurioje būtų pateikti visi apyvartinio kapitalo būklę bei efektyvų naudojimą nusakantys rodikliai. Apyvartinio kapitalo valdymas neapsiriboja tik grynujų pinigų valdymu, kadangi efektyvus apyvartinio kapitalo valdymas apima tiksliai sukoordinuotą bei subalansuotą trumpalaikio turto bei trumpalaikių skolų valdymą, kuris savo ruožtu įtakoja pagrindinius pelningumo bei veiklos efektyvumo rodiklius.

Temos aktualumas. Rinkos ekonomikos sąlygomis tiek praktikai, tiek mokslininkai apyvartinio kapitalo analizei ir vertinimui skiria nemažą dėmesį. Kadangi apyvartinis kapitalas yra vienas iš nedaugelio rodiklių, pakankamai objektyviai apibūdinančių įmonės finansinę būklę ir turintis didelę įtaką kitiems finansiniams rodikliams. Todėl įmonių vadovams nebeužtenka turėti tik bendrą finansinę informaciją apie įmonę, būtina sukurti vientisą veiklos analizės,

vertinimo ir prognozės sistemą. Akivaizdu, kad efektyvus apyvartinio kapitalo valdymas neabejotinai veda prie įmonės pajamingumo ir pelningumo didinimo bei įvairių rizikos rūšių mažinimo. Tačiau net ir pelningai dirbančiam ūkio subjektui reikia nuolat analizuoti apyvartinį kapitalą bei jo dėsningumus, kiekybiškai ir kokybiškai įvertinant svarbiausius apyvartinio kapitalo efektyvumą lemiančius veiksnius.

Problema. Nors įvairių finansinės analizės autorių nuomone pagrindinis apyvartinio kapitalo tikslas yra įvertinti įmonės potencialą uždirbti pajamas maksimaliai išnaudojant apyvartos ciklo galimybes, tačiau mokslinėje literatūroje nėra nuoseklios apyvartinio kapitalo ir jo poreikio analizės metodikos, kuria remiantis būtų galima atlikti išsamią apyvartinio kapitalo analizę, nes įvairūs autoriai pateikia tik kai kurių apyvartinio kapitalo rodiklių skaičiavimus ir jų interpretacijas. Todėl tiek praktinių, tiek teorinių tyrimų apyvartinio kapitalo analizės klausimais Lietuvoje trūksta. Nors efektyviu apyvartinio kapitalo valdymu siekiama minimizuoti apyvartinio kapitalo poreikį tam, kad padidinus įmonės pinigų srautus, būtų atlaisvintos lėšos, kurias būtų galima panaudoti įmonės veiklai suaktyvinti ar verslo plėtrai finansuoti, tačiau tiek bakalauro, tiek magistro baigiamuosiuose darbuose apyvartinio kapitalo valdymo modeliai, kuriais būtų atlikta išsami apyvartinio kapitalo valdymo įtaka įmonių veiklos rezultatams, neanalizuojami.

Tyrimo objektas: Įmonės apyvartinis kapitalas

Tyrimo tikslas: Išanalizuoti ir įvertinti apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtaka finansiniams rezultatams UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pavyzdžiu.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti teorinius apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtakos finansiniams rezultatams aspektus;
2. Atlikti UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. apyvartinio kapitalo valdymo analizę, apskaičiuojant jo naudojimą apibūdinančius rodiklius;
3. Įvertinti UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtaką finansiniams rezultatams.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, sisteminimas, lyginimas, klasifikavimas ir grupavimas, santykinų rodiklių analizė bei duomenų interpretavimas. Dinaminė ir struktūrinė analizė, grafinis vaizdavimas, svarbiausių grandžių išskyrimas, prognozavimo metodai.

Teorijos parinkimas: Konceptualiojoje darbo dalyje aptarti užsienio ir Lietuvos autorių teoriniai apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų analizės aspektai, išskirti pagrindiniai

apyvartinio kapitalo skaičiavimo būdai, bei metodai. Apibūdintos alternatyvios apyvartinio kapitalo valdymo politikos, apyvartinį kapitalą įtakojantys veiksniai. Išskirti esminiai apyvartinio kapitalo efektyvumą vertinantys aspektai.

Darbo pasiskirstymas dalimis: 1.2; 1.3.; 1.6; 2.1; 2.3.; 2.4.; 2.7. poskyrių darbo autorė Daiva Čugunova, 1.1; 1.4; 1.5; 2.2.; 2.5.; 2.6. poskyrių darbo autorė Daiva Gedgaudienė. Įvado, išvadų ir rekomendacijų autorės: Daiva Čugunova ir Daiva Gedgaudienė.

1. APYVARTINIO KAPITALO VALDYMO SPRENDIMŲ ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Apyvartinio kapitalo samprata ir jo ypatumai mokslinėje literatūroje

Apyvartinio kapitalo sąvoka yra labai dažnai vartojama tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose. Apyvartinis kapitalas yra svarbus veiksnys įmonės veiklos efektyvumo vertinime, o efektyvumas yra neatsiejamas nuo bet kokios veiklos, nes tiek viešos, tiek privačios įmonės, įstaigos, organizacijos siekia veiklos efektyvumo. Tai rodo, kad apyvartinio kapitalo dydžio, sudėties ir pasikeitimų tyrimas padeda įmonei pasiekti optimalią turimų finansinių išteklių ir jų panaudojimo kryptį pusiausvyrą. Būtent nuo apyvartinio kapitalo priklauso įmonės galimybės plėsti gamybą bei vykdyti turimus finansinius įsipareigojimus L. Juozaitienės (2008).

Mokslinėje literatūroje apyvartinio kapitalo sąvoka yra traktuojama gana įvairiai. Ekonomikos terminų žodyne, pasak R. Vainienės (2005), apyvartinis kapitalas apibrėžiamas kaip finansiniai ištekliai, reikalingi vienam gamybos ciklui įvykti, visiškai sunaudojami to ciklo metu, pvz., žaliavų įsigijimo, darbo užmokesčio ir kitos lėšos, reikalingos produkcijos partijai pagaminti. Kitaip dar vadinamos apyvartinėmis lėšomis.

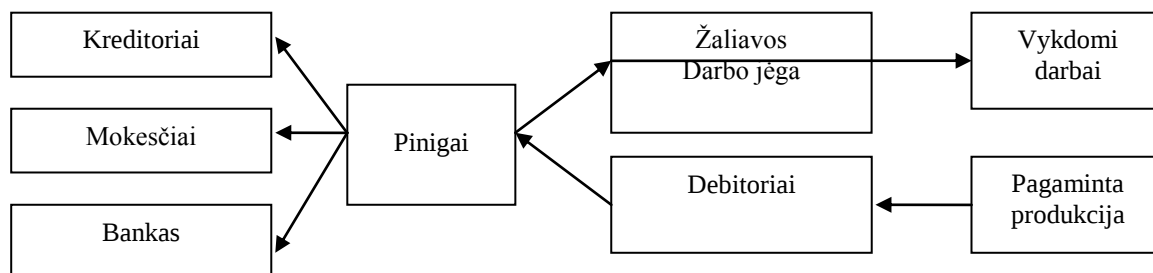
V. Gronskas (2008), apyvartinį kapitalą apibūdina kaip įmonės trumpalaikės apyvartinės lėšas, kurios gana greitai yra pakeičiamos ūkinės veiklos procese. Jos apima žaliavas, medžiagas, nebaigtą gamybą ir gatavų prekių atsargas, skolas, grynusius pinigus, bei trumpalaikius įsipareigojimus.

Kaip teigia D. Klimašauskienė (2007), apyvartinis kapitalas – tai trumpalaikis turtas, likęs įmonės žinioje įvykdžius visus trumpalaikius įsipareigojimus. T.y. apyvartinis kapitalas iš esmės yra trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų skirtumo piniginė išraiška.

V. Bagdžiūnienės (2008) nuomone apyvartinis kapitalas yra labai svarbus įmonės rodiklis, nes parodo ar įmonė turi pakankamai finansinių išteklių būsimiems įsipareigojimams įvykdyti. Pasak L. Juozaitienės (2008), įmonė planuodama apyvartinį kapitalą, turi apsvastyti ar atsakyti į tokius klausimus: koks turi būti atsargų lygis, kiek reikia turėti grynųjų pinigų tam tikru laiko momentu, per kiek laiko turi atsiskaityti pirkėjai, ar greitai galima apmokėti įsiskolinimus bankui ir kt.

Daugelio autorių (J. Mackevičiaus (2007), D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000), L. Juozaitienės (2008)) nuomone apyvartinis kapitalas - tai trumpalaikis turtas, likęs įmonės žinioje sumokėjus per vienus metus mokėtinas sumas ir trumpalaikius įsipareigojimus. Kitaip tariant, tai

turto dalis, kuri dalyvaudama apyvartos procese, nuolat keičia savo formą. Pvz. iš piniginės formos pereina į atsargų formą, po to įgauna nebaigtos gamybos ir gatavos produkcijos pavidalą, o pardavus produkciją vėl sugrįžta į pinigų pavidalą. Kadangi apyvartinis kapitalas nuolat yra įmonės apyvartoje, nuolat juda, tai neretai jis vadinamas darbiniu arba dirbančiu kapitalu. Išsamus apyvartinio kapitalo ciklas pateikiamas 1.1 pav.

1.1 pav. **Apyvartinio kapitalo ciklas**

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis J. Mackevičiumi (2007)

Pasak D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000), dažniausiai literatūroje vartojami „apyvartinio kapitalo“ (arba „bendrojo apyvartinio kapitalo“) ir „grynojo apyvartinio kapitalo“ terminai. Pirmasis terminas siejamas su įmonės investicijomis į trumpalaikį turtą, antrasis apibrėžiamas kaip įmonės trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų skirtumas. Apyvartinio kapitalo dydis yra tiesiogiai susijęs su įmonės trumpalaikio mokumo rodikliu, kuris apskaičiuojamas trumpalaikį turtą padalijus iš trumpalaikių įsipareigojimų. Tai alternatyvus apyvartinio kapitalo įvertinimo rodiklis. Kadangi nuo apyvartinio kapitalo priklauso įmonės galimybės plėsti gamybą, vykdyti savo įsipareigojimus, būti konkurecinga, todėl įmonėje yra svarbus apyvartinio kapitalo dydis.

Mackevičiaus (2007), teigimu apyvartinio kapitalo dydis – tai būtina apyvartinio turto suma tam tikram užsibrėžtam gamybos ir pardavimų lygiui palaikyti. Jeigu apyvartinis kapitalas kasmet didėja, tai įmonės finansinė padėtis stabili, ji turi galimybes plėsti gamybą, vykdyti įsipareigojimus, būti konkurecinga. Apyvartinis kapitalas dažnai yra daug svarbesnis už grynuosius pinigus, kurie yra tik jo elementas. Minėto autoriaus teigimu apyvartinio kapitalo reikšmė turėtų būti teigiama, t.y. kiekviena įmonė turi turėti pakankamą trumpalaikio turto sumą. Neigiama apyvartinio kapitalo reikšmė rodo, kad įmonė gali neįvykdyti savo trumpalaikių įsipareigojimų. Didesnė šio rodiklio reikšmė rodo aukštesnį likvidumo lygį. Apyvartinis kapitalas vertinamas kaip likvidumo rezervas, apsidraudžiant dėl nenumatytų ir neplanuotų

atvejų. Didesnė jo suma ypač reikalinga tais atvejais, kai įmonė negali skubiai pasiskolinti lėšų (D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000)).

Nors apyvartinis kapitalas ir nėra parodomas balanse, bet dažnai skaičiuojamas bankininkų, akcininkų, investuotojų ir kitų analitinės informacijos vartotojų, kaip trumpalaikio mokumo rodiklis. Apyvartinio kapitalo analizė yra labai svarbi visiems informacijos vartotojams, nes pagal jo dydį ir kitimo tendencijas sprendžiama apie įmonės finansinį stabilumą ir veiklos tęstinumą. Todėl žymiausi finansinės analizės specialistai siūlo įmonių finansinę būklę pradėti analizuoti nuo apyvartinio kapitalo. Šis siūlymas motyvuojamas tuo, kad apyvartinis kapitalas – vienas iš nedaugelio rodiklių, pakankamai objektyviai apibūdinančių įmonės būklę ir, be to, turintis didelę taką kitiems finansiniams rodikliams J. Mackevičiaus (2007).

Anot Z. Gaidienės (1998) daugeliu atvejų apyvartinis kapitalas klaidingai suprantamas kaip investicijos į trumpalaikį turtą - grynuosius pinigus, trumpalaikes akcijas, gautinas sumas ar trumpalaikes atsargas, nes apyvartinis kapitalas apima ir kitą balanso pusę. Todėl apibendrinus galima teigti, kad efektyvus apyvartinio kapitalo valdymas apima tiksliai sukoordinuotą bei subalansuotą trumpalaikio turto bei trumpalaikių skolų valdymą.

Nors L. Juozaitienės (2008), nuomone pagrindinis apyvartinio kapitalo tikslas yra įvertinti įmonės potencialą uždirbti pajamas maksimaliai išnaudojant apyvartos ciklo galimybes, tačiau finansinės analizės literatūroje nėra nuoseklios apyvartinio kapitalo analizės metodikos, kuria remiantis būtų galima atlikti išsamią apyvartinio kapitalo analizę, nes įvairūs autoriai pateikia tik kai kurių apyvartinio kapitalo rodiklių skaičiavimus ir jų interpretacijas. 1.2. skyriuje plačiau apžvelgsime D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) pateiktus pagrindinius apyvartinio kapitalo skaičiavimo būdus, bei metodus, kuriais remiantis praktinėje darbo dalyje bus atlikta apyvartinio kapitalo analizė.

1.2. Apyvartinio kapitalo skaičiavimo būdai bei metodai

Kadangi apyvartinis kapitalas yra vienas iš nedaugelio rodiklių, pakankamai objektyviai apibūdinančių įmonės būklę ir turintis didelę įtaką kitiems įmonės finansiniams rodikliams, o taip pat atsižvelgiant į tai, kad įmonėje atlikti apyvartinio kapitalo poreikio analizę yra vienas iš sudėtingesnių uždavinių, todėl praktinėje savo darbo dalyje apyvartinio kapitalo poreikio nustatymas bus atliekamas dviem apyvartinio kapitalo skaičiavimo būdais.

Kaip teigia D. Šlekienė ir I. Klimavičienė (2000), pirmuoju apyvartinio kapitalo skaičiavimo atveju apyvartinis kapitalo poreikis yra apskaičiuojamas kaip trumpalaikio turto (TT) ir trumpalaikių įsipareigojimų (TĮ) skirtumas:

$$AK = TT - TĮ \quad (1.1)$$

Taip apskaičiuotas apyvartinio kapitalo rodiklis rodo, ar ūkio subjektas turi pakankamai trumpalaikio turto savo trumpalaikiams įsipareigojimams vykdyti. Teigiama apyvartinio kapitalo reikšmė reiškia, kad jis pajėgus turimu trumpalaikiu turtu įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus. Šis apyvartinio kapitalo rodiklio skaičiavimo būdas pateikia reikalingą informaciją bankams ir investuotojams.

Antruoju atveju – apyvartinis kapitalas yra apskaičiuojamas kaip nuosavo kapitalo (NK) ir ilgalaikių įsipareigojimų (IĮ) sumos bei ilgalaikio turto (IT) skirtumas.

$$AK = NK + IĮ - IT \quad (1.2)$$

Kadangi nuosavo kapitalo ir ilgalaikių įsipareigojimų suma sudaro pastovų (investuotą) kapitalą (PK). Todėl apyvartinio kapitalo formulė gali būti užrašyta ir taip:

$$AK = PK - IT \quad (1.3)$$

Pirmą apyvartinio kapitalo apskaičiavimo būdą įprasta vadinti apyvartinio kapitalo apskaičiavimu turto aspektu, o antrą – kapitalo aspektu.

Nors tiek pirmuoju, tiek antruoju būdu apskaičiuota apyvartinio kapitalo rodiklio reikšmė yra vienoda, tačiau ekonomine prasme yra skirtinga. T.y. antruoju būdu apskaičiuotas rodiklis nesiskiria nuo pirmuoju būdu paskaičiuoto rodiklio, tačiau gaunama kita ekonominė prasmė: ūkio subjekto ilgalaikis turtas formuojamas iš nuosavo kapitalo, bei ilgalaikių įsipareigojimų. Šiuo būdu skaičiuojant apyvartinį kapitalą, galima nustatyti, kuri pastovaus kapitalo (nuosavas kapitalas ir ūkio subjekto ilgalaikiai įsipareigojimai) dalis nėra investuota į ilgalaikį turtą, o įtraukiama į apyvartą ir panaudojama vykdant trumpalaikius įsipareigojimus D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000).

Kaip teigia D. Šlekienė ir I. Klimavičienė (2000), atliekant apyvartinio kapitalo analizę turto aspektu tikslinga ją atlikti tokiu nuoseklumu:

- Apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizė;
- Apyvartinio kapitalo struktūros analizė;
- Apyvartinio kapitalo manevringumo ir apyvartumo analizė;
- Veiksnių, darančių įtaką apyvartiniam kapitalui analizė.

1.2.1. Apyvartinio kapitalo apimtys ir dinamikos analizė

Pasak L. Juozaitienės (2008), apyvartinio kapitalo dinamikos analizė parodo ne tik bendros sumos, bet atskirų jos elementų pokyčius per tam tikrą laikotarpį. Nes didėjantis apyvartinis kapitalas garantuoja įmonės veiklos nenutrūkstumą ir geras finansinės būklės palaikymo galimybes. Todėl atliekant apyvartinio kapitalo dinamikos analizę, tikslinga palyginti apyvartinio kapitalo didėjimo tendencijas su pardavimų ir paslaugų didėjimu, siekiant nustatyti ar racionaliai panaudojamas apyvartinis kapitalas.

Jeigu už parduotas prekes atsiskaitoma suteikiant pirkėjams kreditą joms įsigyti nustatyta sutartyse tvarka, tai galima tikėtis, kad didėjant pardavimų apimčiai, didės ir gautinų sumų straipsnio suma balanse, galbūt netgi proporcingai pardavimų apimčiai. Be to, minėto autoriaus teigimu, jeigu didės pardavimų suma, tai ir su ja susijusi parduotų prekių savikaina didės, nes į jos sudėtį įeina pagamintos produkcijos kintamosios išlaidos. Jeigu parduotų prekių savikaina dėl padidėjusių kintamųjų išlaidų didės, tai didelė tikimybė, kad gamybos atsargų straipsnio suma balanse padidės, nes reikės užtikrinti didesnę pardavimų apimtį.

D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) teigimu, analizuojant apyvartinį kapitalą, galima pastebėti glaudų ryšį tarp kreditorinio įsiskolinimo (mokėtinų sumų), bei apyvartinio kapitalo. Jeigu įmonėje didėja pardavimų suma, tai didėjant materialinių išteklių poreikiui, gali didėti ir kreditorinis įsiskolinimas.

Rizikos analizės požiūriu apyvartinio kapitalo analizė leidžia įmonės vadovybei įvertinti ribinį manevringumo lygį ir apibūdinti veiklos saugumą. Todėl D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) teigimu tikslinga išanalizuoti tris apyvartinio kapitalo būsenas:

- Sulėtėja apyvartos ciklas;
- Apyvartinio kapitalo padidėjimą;
- Apyvartinio kapitalo sumažėjimą;
- Apyvartinio kapitalo nesikeitimą.

Analizuojant apyvartinio kapitalo padidėjimą, anot Martinkaus B., Žilinsko V. (2001), įmonės saugumo ribos prasiplečia, jeigu dalis apyvartinio kapitalo yra finansuojama iš pastovaus kapitalo. Tačiau kartu būtina patikrinti, ar apyvartinio kapitalo padidėjimas nebuvo susijęs su ilgalaikio ir vidutinės trukmės įsiskolinimo ryškiu padidėjimu. Tai svarbu, nes padidėja finansinės išlaidos, sumažėja įmonės finansinė nepriklausomybė ir kt.

D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) teigimu įmonės finansinė būklė pagerėja, jeigu apyvartinis kapitalas padidėja didėjant įmonės nuosavam kapitalui. Tačiau būtina pažymėti tai,

kad apyvartinis kapitalas, iš kurio gali būti finansuojamos atsargos, neatliks teigiamo vaidmens, nes ilgalaikio finansavimo šaltiniai skiriami ilgalaikiam turtui, naudojamam ilgiau nei vienerius metus, įsigyti.

Tuo tarpu apyvartinio kapitalo sumažėjimas rodo, kad įmonės saugumo ribos mažėja ir ji tampa silpnesnė. Kartu pažymėtina tai, kad iš apyvartinio kapitalo buvo įsigyta turto atlikus naujus pelningus kapitalinius įdėjimus, tikintis, kad ateityje įmonės finansinė būklė pagerės J. Mackevičiaus (2007).

Tokia būklė, kai apyvartinis kapitalas nesikeičia, susidaro tuomet, kai įmonėje neplėtojama arba nepakankamai plėtojama veikla. Tokiu atveju įmonei tikslinga nustatyti, ar tokia įmonės būklė yra laikina, ilgalaikė ar susijusi su kapitalinių investicijų nutraukimu D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000).

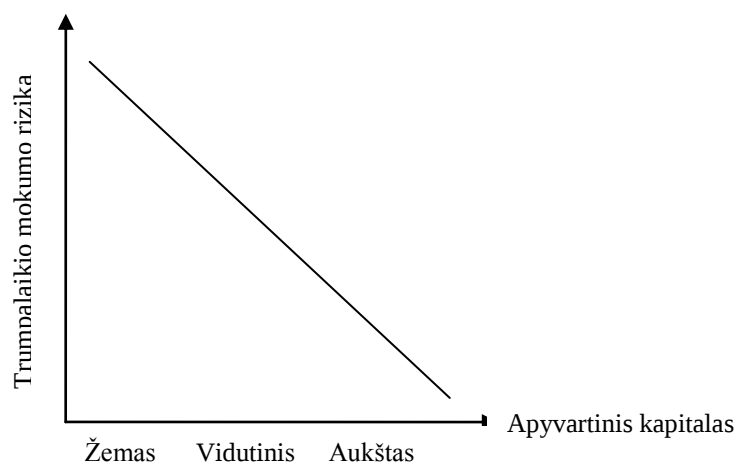
Anot D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) atliekant apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizę, tikslinga apskaičiuoti jo turto santykį, t.y. apyvartinio kapitalo koeficientą.

Apyvartinio kapitalo koeficientas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\text{Apyvartinio kapitalo koeficientas} = \frac{\text{Apyvartinis kapitalas}}{\text{Turtas}} \quad (1.4)$$

Didesnis apyvartinio kapitalo koeficientas parodo aukštesnį įmonės trumpalaikio mokumo lygį.

L. Juozaitienės (2008) teigimu apyvartinio kapitalo dydis daro tiesioginę įtaką ne tik trumpalaikiam mokumui, bet ir pelnui. Mokumo rizika esant aukštam, vidutiniam ir žemam apyvartinio kapitalo lygiui pateikta 1.2 pav.

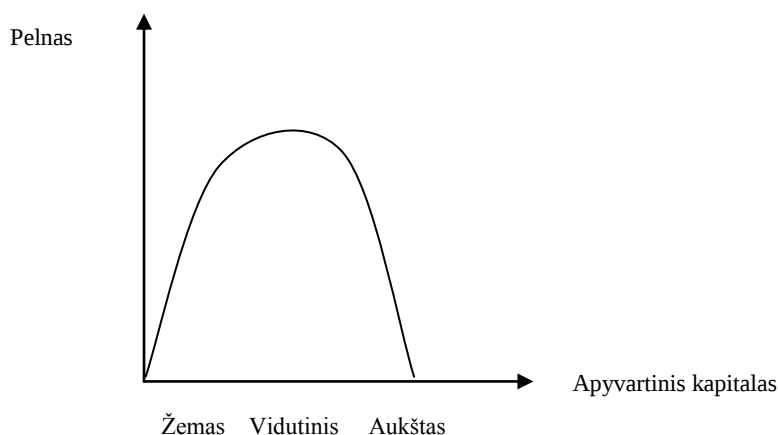

1.2 pav. Trumpalaikio mokumo rizika ir apyvartinio kapitalo dydis

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis J. Mackevičiumi (2007)

Kaip matyti iš 1.2 pav. didėjant apyvartiniam kapitalui, trumpalaikio mokumo rizika mažėja. Akivaizdu, kad apyvartinio kapitalo ryšys yra sudėtingesnis, nei parodyta 1.2 paveiksle, nes problema yra ta, kad skirtingos trumpalaikio turto grupės turi nevienodą įtaką mokumui. Tačiau D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) teigimu kuo trumpalaikis turtas įmonėje daugiau viršija trumpalaikius įsipareigojimus, t.y. kuo didesnis apyvartinis kapitalas, tuo mažesnė mokumo rizika įmonėje.

Anot L. Juozaitienės (2008) visiškai kitokia priklausomybė yra tarp apyvartinio kapitalo ir pelno. Apyvartinio kapitalo ir pelno ryšys pateikiamas 1.3 pav.

1.3 pav. **Trumpalaikio mokumo rizika ir apyvartinio kapitalo dydis**

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis J. Mackevičiumi (2007)

Iš 1.3 pav. matyti, kad esant žemam apyvartinio kapitalo lygiui, negali būti užtikrinta gera įmonių veikla, todėl periodiškai įvyksta pertrūkiai darbe, dėl to dažniausiai atsiranda mokumo problemų ir sumažėja įmonės pelnas. Tuo tarpu padidėjus apyvartinio kapitalo lygiui, įmonė yra pajėgi gauti didžiausią pelną. Tačiau, esant aukštam apyvartinio kapitalo lygiui, gali susidaryti tokia situacija, kai įmonė turės laikinai nedalyvaujantį įmonės veikloje trumpalaikį turtą, patirs išlaidų ir dėl to sumažės įmonės pelnas.

Pasak D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) apyvartinio kapitalo valdymo politika turi būti parengta tokia, kad garantuotų įmonės veiksmingą darbą, bei sumažintų mokumo riziką. Mokslinėje literatūroje trumpalaikio mokumo riziką, susijusią su trumpalaikiu turtu, priimta vadinti „kairiąja“ rizika, kadangi trumpalaikis turtas kai kurių šalių balansuose rodomas kairėje pusėje. Tuo tarpu mokumo rizika susijusi su trumpalaikiais įsipareigojimais, vadinama „dešiniąja“ rizika. Todėl tikslinga išanalizuoti reiškinius, įtakančius trumpalaikio mokumo

„kairiąją“ bei „dešiniąją“ riziką. Reiškiniai, darantys įtaką kairiajai ir dešiniajai trumpalaikio mokumo rizikai, pateikti 1.1 lentelėje.

1.1 lentelė

Reiškiniai, darantys įtaką „kairiajai“ ir „dešiniajai“ trumpalaikio mokumo rizikai

„Kairioji“ rizika	„Dešinioji“ rizika
Pinigų trūkumas	Aukštas kreditorinio įsiskolinimo lygis
Nuosavų kreditinių galimybių nepakankamumas	Trumpalaikių ir ilgalaikių įsipareigojimų sumų nesubalansuotumas
Gamybos atsargų (žaliavų ir medžiagų trūkumas)	Didelė dalis ilgalaikio skolinto kapitalo, kuris dažniausiai būna brangesnis už trumpalaikį
„Užšaldyto“, nemobilaus turto apimčių didėjimas	

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis J. Mackevičiumi (2007)

Kaip matyti iš 1.1 lentelės duomenų nors pinigų trūkumas turi įtakos „Kairiajai“ trumpalaikio mokumo rizikai, tačiau dažnai apyvartinis kapitalas yra tapatinamas su pinigų kiekiu. D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) teigimu, jų negalima tapatinti, nes tai skirtingi dalykai, kadangi įmonė gali turėti pakankamą pinigų kiekį ir „neigiamą“ apyvartinį kapitalą. Nes įmonė pardavusi nemažą prekių kiekį ir gavusi pinigus, turės gerokai didesnę pinigų sumą, tačiau apyvartinio kapitalo dydis padidės mažesne dalimi, arba priešingai - įmonei gavus ilgalaikę paskolą ir panaudojus ją trumpalaikio turtui įsigyti, pinigų suma nepakis, tačiau apyvartinis kapitalas padidės.

1.2.2. Apyvartinio kapitalo struktūros analizė

Kapitalo struktūros klausimas yra tradicinis, probleminis ir labai aktualus įmonei, kadangi nuo šios struktūros politikos priklauso rizikos ir pelningumo alternatyvos pasirinkimas. Įmonės finansinio stabilumo ir nemokumo rizikos problemos pirmiausia siejamos su kapitalo struktūra, t. y. su skolinto kapitalo dydžiu kapitalo struktūroje (V. Kuizinaitė, I. Paliulytė (2008)).

Kadangi kiekvienai įmonei, norint pasiekti nustatytus tikslus, reikia įvairių išteklių, kuriuos galima įsigyti tiek nuosavomis, tiek skolintomis lėšomis, todėl svarbu nustatyti apyvartinio kapitalo dydį, bei sudėtį, kuris parodo, kaip efektyviai įmonė disponuoja nuosavas lėšas veikloje, uždirbant pelną.

Kadangi pasak A. V. Rutkausko (2007), kapitalo struktūra yra firmos finansavimo procese naudojamas paskolų ir akcinio kapitalo derinys. Todėl įmonės, finansuodamos savo

veiklą, turi pasirinkti, kokią dalį kapitalo struktūroje užims nuosavas ir skolintas kapitalas. Tai įvertinti padeda apyvartinio kapitalo struktūros analizė.

Apyvartinio kapitalo struktūros analizė leidžia nustatyti šio kapitalo sudedamųjų elementų lyginamąją dalį ir jų įtakos bendrai apyvartinio kapitalo sumai dydį. Nuolatinė ir nuosekli apyvartinio kapitalo struktūros analizė padeda įmonių vadovybei pasiekti optimalią turimų finansinių išteklių ir jų panaudojimo lygį (D. Šlekienė ir I. Klimavičienė (2000)).

Pasak V. Bagdžiūnienės (2008) apyvartinio kapitalo elementų dydį įmonėje lemia gamybos apimtys, gamybos proceso ypatumai, ekonominės sąlygos ir kai kurie kiti vidiniai bei išoriniai veiksniai. Labai svarbu parinkti optimalų apyvartinio kapitalo dydį, struktūrą, jo padengimo šaltinius ir santykį tarp jų. Įvairios apyvartinio kapitalo elementų sudėtinės dalys turi skirtingą poveikį pelno dydžiui. Pavyzdžiui, didelės gamybos atsargos padidina išlaidas, o didesnės gatavų prekių atsargos gali padidinti pardavimo apimtį ir kartu įmonės pajamas. Pusiausvyros pažeidimai sukelia daugybę neigiamų padarinių. Gali sutrikti įmonės veiklos ritmas arba net nutrūkti ekonominiai ryšiai tarp partnerių.

Prekybos įmonės paprastai turi dideles produkcijos atsargas, finansinės institucijos – pinigines lėšas ir jų ekvivalentus, o gamybinėse įmonėse tai priklauso nuo šakos ypatumų. Apyvartinio kapitalo dydį nulemia ne tik veiklos pobūdis, bet ir atsitiktiniai veiksniai, todėl apyvartinis kapitalas dalijamas į dvi dalis: pastovią ir kintamą (Boguslauskas, V., Jagelavičius, G. (2002)).

Girdzijausko S., Jefimovo B. (2006) teigimu didelis turtas įmonei negarantuoja kreditų, jei nustatoma, kad šio turto neįmanoma paversti pinigais. Todėl įmonė siekdama garantuoti veiklos nenutrūkstumą turi ne tik planuoti ir numatyti bendrąją apyvartinio kapitalo apimtį, bet ir numatyti jo sudėtį, tiekimo šaltinius, pristatymo ritmingumą ir pan.

D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) teigimu, analizuojant apyvartinio kapitalo struktūrą, pirmiausia būtina apskaičiuoti, kokią trumpalaikio turto dalį sudarė atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys, per vienerius metus gautinos sumos, pinigai ir jų ekvivalentai, bei kitas trumpalaikis turtas.

Kaip teigia D. Cibulskienė, M. Butkus (2007) nuo kapitalo struktūros politikos priklauso rizikos ir pelningumo alternatyvos pasirinkimas. Kuo daugiau įmonė naudoja paskolų, palyginti su nuosavybe, tuo didesnė savininkų nuosavybės prognozuojamoji pajamų norma. Nes didėjant įmonės įsiskolinimo koeficientui, didėja ir jos finansinė rizika.

J. Kiršienė ir A. Tikniūtė (2004) teigia, kad skolinto kapitalo prieinamumą sąlygoja įmonės galimybės jį įsigyti. Jeigu įmonės įsipareigojimai yra dideli ir ji neturi pakankamai

garantijų, užtikrinančių paskolos grąžinimą, egzistuoja didesnė rizika, todėl tokiai įmonei paskolos palūkanos bus aukštesnės.

Pasak D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) tikslinga išsamiai išanalizuoti atsargų straipsnį. Atliekant atsargų analizę, būtina atsargų straipsnio kitimą lyginti su pardavimo pajamų kitimu: augant pardavimų pajamų apimčiai, didėja atsargų apyvartumas. Tačiau atsargas laikyti įmonei nenaudinga dėl daugelio priežasčių:

- didėja rizika dalį atsargų (žaliavų ir komplektavimo gaminių, nebaigtos gamybos, pagamintos produkcijos, pirktų prekių, skirtų perparduoti prarasti dėl susidėvėjimo, vagysčių);
- sulėtėja apyvartos ciklas;
- įmonė praranda grynuosius pinigus ir kt.

V. Bagdžiūnienės (2008) teigimu atsargos sudaro dalį įmonės apyvartinio kapitalo, tai yra atsargose įmonės „išaldo“ nemažas pinigų sumas. Dalies šių lėšų „išlaisvinimas“ padidintu įmonės pinigų srautus, kas leistų juos panaudoti verslo plėtrai ar veiklos proceso efektyvumui gerinti. Kadangi į atsargas yra investuojami pinigai, svarbu šias atsargas naudoti efektyviai. Pinigų investavimas į atsargas sumažina turimų įmonėje pinigų sumas, kurie yra priskiriami trumpalaikiams įsiskolinimams apmokėti. Kai per mažai investuojama, mažas atsargų kiekis sutrikdo normalų veiklos ciklą. Todėl kiekviena įmonė, norėdama pelningai funkcionuoti, turi vykdyti atsargų valdymo politiką. Ši politika apima ne tik optimalaus dydžio atsargų sudarymo racionalų tvarkymą, bet ir, finansiniu požiūriu, optimalios finansinės lėšų sumos, kuri bus investuota į atsargas, kad įmonė nepatirtų nuostolių, nustatymą.

Analizuojant per vienerius metus gautinas sumas, svarbu nustatyti ar nėra uždelsto pirkėjo įsiskolinimo arba nemokių klientų, nes pasak D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) didėjančios straipsnio sumos nėra geras reiškinys įmonėje, nes jos rodo įmonės lėšų atitraukimą iš apyvartos, o kartu ir įmonės palaikomą ryšį su nepatikimais klientais, bei pirkėjais.

Analizuojant pinigų kitimą, būtina išanalizuoti pinigų straipsnio dalies kitimą, nes įmonės neturėtų stengtis sukaupti daug grynujų pinigų, o panaudoti juos apyvartoje.

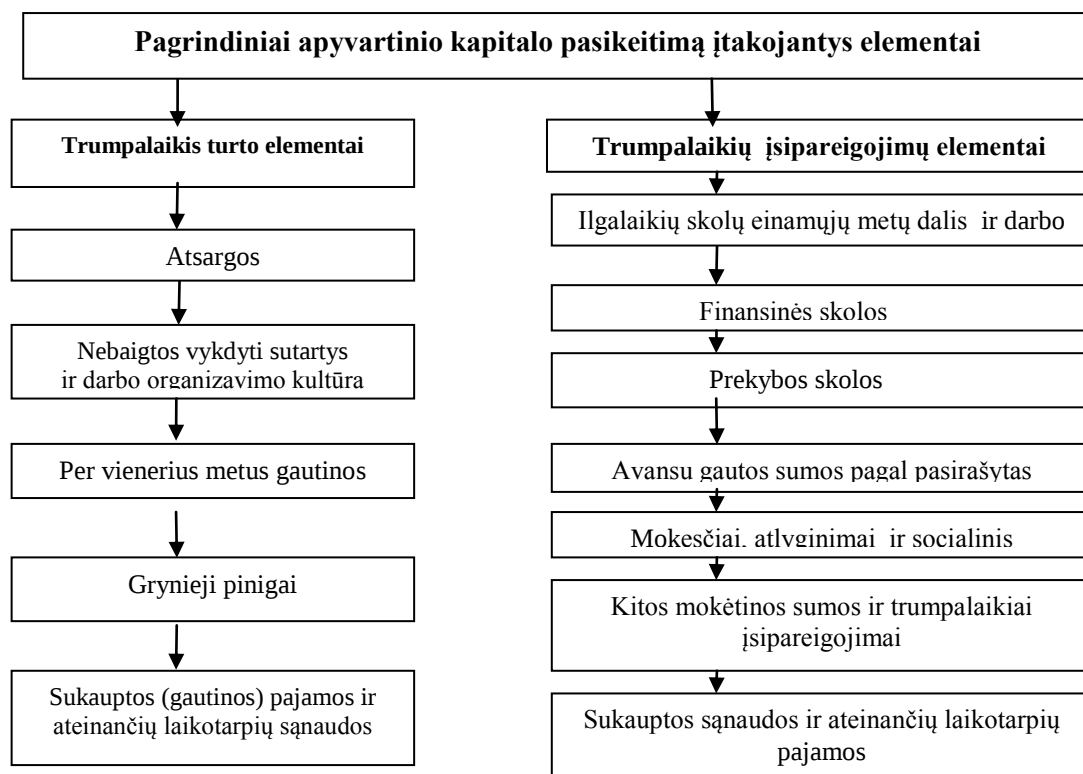
Kaip teigia D. Šlekienė ir I. Klimavičienė (2000) analizuojant trumpalaikius įsipareigojimus, tikslinga nustatyti kokią dalį įmonėje sudaro einamųjų metų ilgalaikės skolos, finansinės skolos tiekėjams, atidėjimai, bei kiti straipsniai. Minėto autoriaus teigimu jeigu einamųjų metų ilgalaikės skolos dalis mažėja, tai rodo gerėjantį įmonės atsiskaitymą su ilgalaikiais kreditoriais. T. Hoshi, A. Kashyap, D. Scharfstein teigimu didelės skolos didina potencialias įmonių nemokumo problemas: įmonės gali būti nepajėgios įvykdyti ar laiku įvykdyti finansinius įsipareigojimus kreditoriams.

Jeigu įmonės veikla yra perspektyvi, jos finansinės (nemokumo) problemos neturėtų būti ilgalaikės: įmonė ar įmonės skolos bus pertvarkytos, siekiant užtikrinti veiklos tęstinumą ir atsiskaityti su kreditoriais. Tikėtina, kad rinkos dalyviai pasirinks (bus suinteresuoti) teigiamą poziciją, pertvarkant tokias (nemokias) įmones (D. R. Emery, J.D. Finnerty, J.D. Stowe (2004)).

1.2.3. Veiksnių, darančių įtaką apyvartiniam kapitalui analizė

Daugelio autorių (J. Mackevičiaus (2007), G. Kancerevyčiaus (2004), L. Juozaitienės (2008)) nuomone atliekant apyvartinio kapitalo analizę, labai svarbu nustatyti, kokie veiksniai ir priežastys lėmė jo pasikeitimą per tam tikrą laikotarpį. Pirmiausia reikia išanalizuoti apyvartinio kapitalo ir jo skaičiuojamųjų elementų pokyčius ir tada juos palyginti su praėjusiais laikotarpiais. D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000), teigimu trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų elementai daro nevienodą poveikį apyvartinio kapitalo kitimui. Kapitalo struktūrą lemiantiems veiksniams kai kurie autoriai (D. Cibulskienė, M. Butkus (2004), T. Kipišas (2004)), priskiria įmonių turto materialumą, nuosavo kapitalo pelningumą bei turto apyvartumą.

Pagrindiniai apyvartinio kapitalo pasikeitimą įtakojantys trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų elementai, pateikiami 1.4 pav.

1.4 pav. **Pagrindiniai apyvartinį kapitalą įtakojantys elementai**

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis J. Mackevičiumi ir D. Poškaite (2000)

Kaip matyti iš 1.4 pav. pateiktų duomenų, būtina išanalizuoti pagrindinius trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų elementų pokyčius, kurie turi esminės įtakos apyvartinio kapitalo pokyčiui.

D. Šlekienės ir I. Klimavičienės (2000) nuomone atliekant trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų analizę, tikslinga nustatyti, dėl kokių priežasčių padidėjo arba sumažėjo trumpalaikių įsipareigojimų straipsniai: finansinės skolos, skolos tiekėjams, pelno mokesčio įsipareigojimai, su darbo santykiais susiję įsipareigojimai ir kt. Analizuojant atsargų pokyčius, tikslinga siekti, kad kai kurios atsargos (žaliavos ar komplektavimo gaminiai, nebaigta gamyba) būtų efektyviai panaudojamos gamyboje, o kitos atsargos (pagaminta produkcija, pirktos prekės skirtos perparduoti) neužsigulėtų sandėliuose.

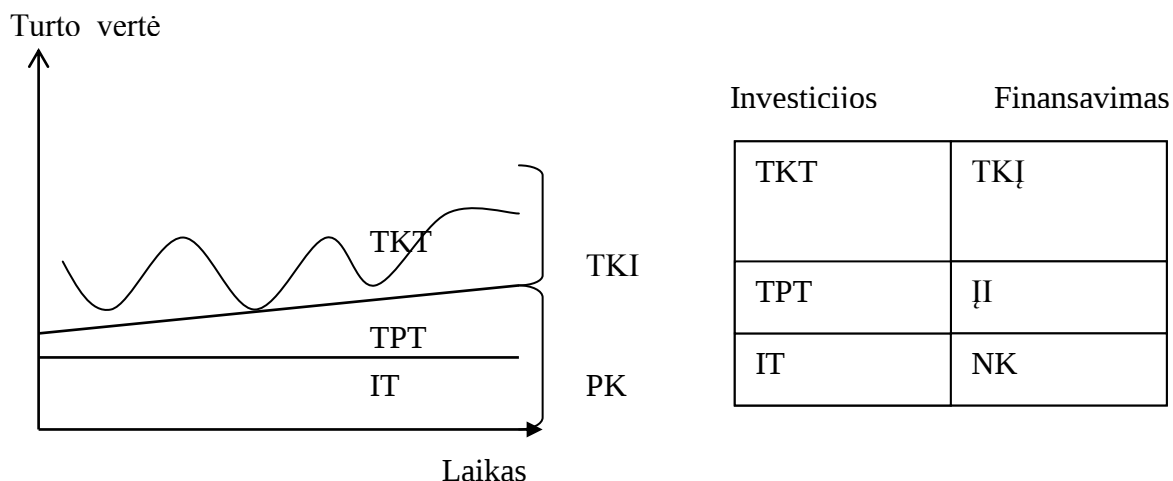
L. Juozaitienės (2008) teigimu, atsargų mažėjimo pokytis gali būti vertinamas teigiamai, jeigu jų sumažėjimas buvo susijęs su spartesniu atsargų panaudojimu gamyboje arba su nereikalingų atsargų realizavimu, siekiant didinti jų apyvartumą.

1.3. Alternatyvios apyvartinio kapitalo valdymo strategijos

Pasak L. Juozaitienės (2008) apyvartinio kapitalo apimtį įmonėje lemia gamybos apimtys, gamybos proceso ypatumai, ekonominės sąlygos ir kai kurie vidiniai ir išoriniai veiksniai. Vienas tokių veiksnių – apyvartinio kapitalo valdymo politika, kurią pasirenka įmonė. Kadangi trumpalaikio turto finansavimas yra vienas iš pagrindinių trumpalaikio turto valdymo uždavinių, todėl tikslinga išnagrinėti trumpalaikio turto finansavimo politikas. Strategijos pasirinkimas priklauso nuo pardavimų prognozės, įmonės turto ir jo finansavimų šaltinių, pokyčių finansų rinkose ir kitų veiksnių. Apyvartinis kapitalas priklauso nuo pasirinktos strategijos, įmonės veiklos masto bei kitų ekonominių sąlygų. Įmonės pasirinktos finansavimo strategijos turinį sudaro pastovios ir kintamos apyvartinio turto dalių finansavimo būdai. I. Klimavičienė, D. Šlekienė, (2000), L. Juozaitienė, (2000) ir kt. dažniausiai išskiria šias tris pagrindines apyvartinio kapitalo finansavimo strategijas:

- agresyvi;
- kompromisinė;
- konservatyvi.

1.5 pav. pateikta agresyvi apyvartinio kapitalo finansavimo strategija, kurios valdymo esmė – santykiniai didelis trumpalaikių įsipareigojimų ir trumpalaikio turto santykis.

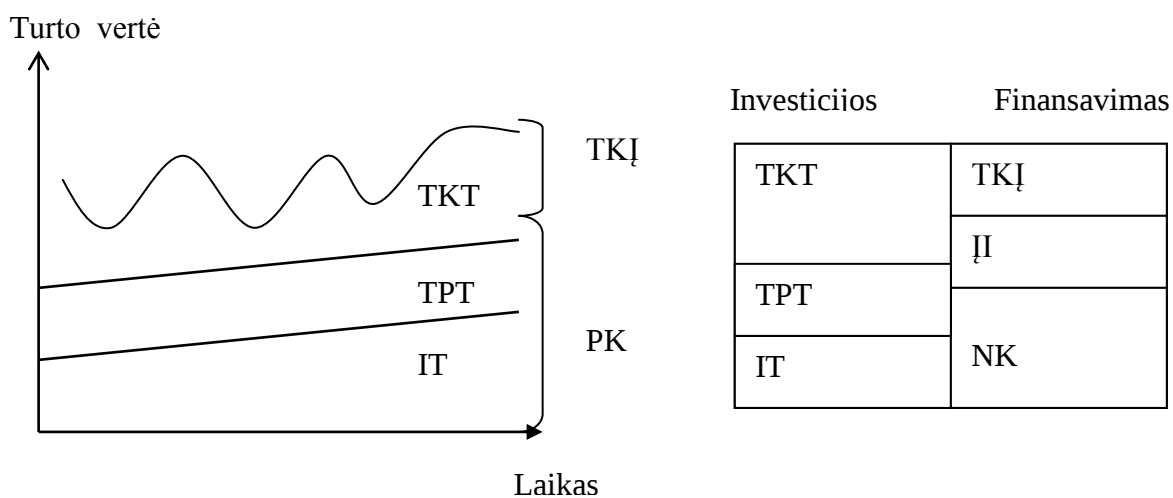

1.5 pav. **Agresyvi apyvartinio kapitalo finansavimo strategija**

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis L. Juozaitienė, (2000)

L. Juozaitienės (2000) teigimu agresyvioji apyvartinio kapitalo finansavimo strategija pasireiškia pinigų, vertybinių popierių, atsargų ir pirkėjų įsiskolinimo minimizavimu. Taikant minėtą strategiją, lėšos investuojamos siekiant gauti aukščiausią pelno normą, tačiau mokumo požiūriu ši strategija rizikinga, nes įmonei vykdant veiklą, neįmanoma apsiriboti minimaliu trumpalaikio turto dydžiu. Kintamą trumpalaikio turto dalį finansuoja kreditoriniu įsiskolinimu, pastoviąją trumpalaikio turto dalį dengia ilgalaikiais įsipareigojimais, o ilgalaikį turtą nuosavu kapitalu. T.y. pastoviąją trumpalaikio turto dalį bei ilgalaikį turtą įmonė dengia pastoviu kapitalu.

1.6 pav. pateikta kompromisinė apyvartinio kapitalo finansavimo strategija.

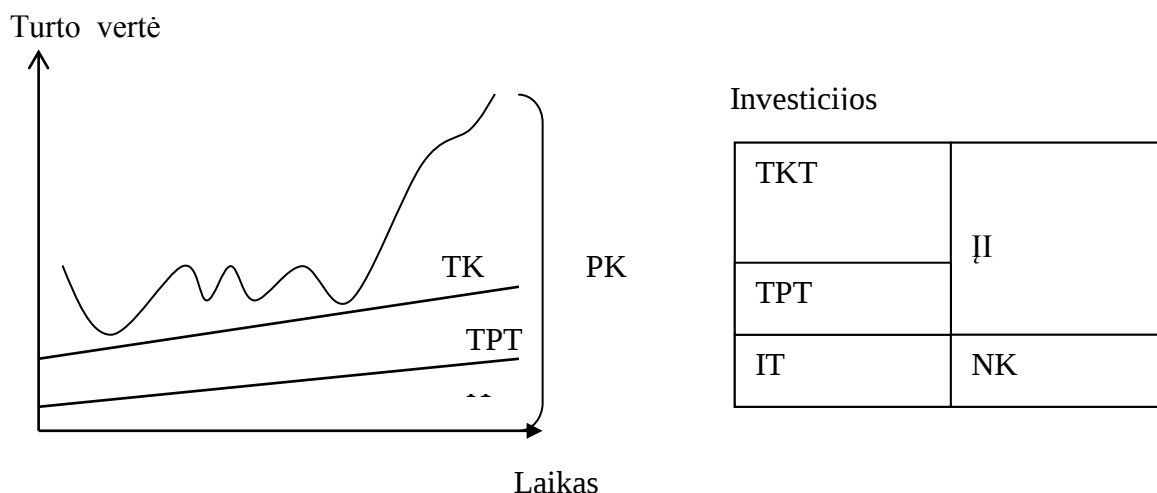

1.6 pav. **Kompromisinė apyvartinio kapitalo finansavimo strategija**

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis L. Juozaitienė, (2000)

Kaip matyti iš 1.6 pav., kompromisinė apyvartinio kapitalo finansavimo strategija užima tarpinę padėtį tarp agresyvios ir konservatyvios apyvartinio kapitalo finansavimo strategijos. Ši strategija numato ilgalaikių pasyvų palaikymą pastoviu lygyje. Tam tikrais momentais įmonė gali turėti apyvartinių lėšų perteklių ir dėl to mažėtų pelnas, tačiau visada būtų užtikrintas jų likvidumas L. Juozaitienės (2000).

1.7 pav. pateikta konservatyvi apyvartinio kapitalo finansavimo strategija.

1.7 pav. **Konservatyvi apyvartinio kapitalo finansavimo strategija**

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis L. Juozaitienė, (2000)

Konservatyvi apyvartinio kapitalo finansavimo strategija pasireiškia palyginti dideliu laikomų pinigų, rinkos vertybinių popierių ir atsargų kiekiu. Siekdama saugumo, įmonė finansuoja ilgalaikiais įsipareigojimais dengia tiek kintamą, tiek pastoviąją trumpalaikio turto dalis. L. Juozaitienė, (2000) šiuo atveju nėra trumpalaikio kreditinio įsipareigojimo, todėl nėra ir mokumo rizikos.

Apibendrinus apyvartinio kapitalo valdymo politikas, galima teigti, kad nėra universalių apyvartinio kapitalo valdymo modelių, idealiai tinkančių kiekvienai konkrečiai įmonei nėra, nes jų pasirinkimą lemia įmonės tikslai, ekonominė aplinka, vadovų veiklos profesionalumas. Tačiau pažymėtina tai, kad didelę reikšmę minėtiems sprendimams turi kreditinių išteklių kaina rinkoje. Svarbu ir tai, kokią ilgalaikio turto dalis finansuojama trumpalaikiais įmonės įsipareigojimais.

1.4. Įmonės veiklos finansiniai rodikliai

1.4.1. Pelningumo rodikliai

Kai kurių autorių teigimu (J. Mackevičius, (2007), G. Kancerevyčius (2004)) norint objektyviai įvertinti įmonės apyvartinio kapitalo efektyvumą įvairiais aspektais, nepakanka analizuoti absoliutinius pelno rodiklius ir jais remiantis priimti tam tikrus sprendimus. Daug išsamesnės informacijos galima gauti apskaičiavus tam tikrus rodiklius, kurie išskiriami į atskiras santykinų rodiklių grupes. Minėtų autorių nuomone, geriausiai apskaičiuoti tokius pagrindinės santykinų rodiklių grupės rodiklius: mokumo, pelningumo, veiklos efektyvumo.

V. Gronsko (2008) teigimu, pelnas yra svarbiausias įmonės veiklos rodiklis, tačiau jis neparodo įmonės veiklos efektyvumo. Analizuojant įmonės veiklos efektyvumą skaičiuojami pelningumo rodikliai, nes pelningumas yra pelno santykis su tam tikru įmonės veiklos rodikliu, turinčiu ryšį su pelnu.

Daugelio autorių (V. Gronskas (2008), V. Bagdžiūnienė (2005), J. Mackevičius (2005)), nuomone įmonės pelningumui įvertinti siūlo taikyti nemažai santykinų rodiklių, suskirstytų į tris pagrindines grupes:

- pardavimų (pajamų) pelningumo;
- kapitalo pelningumo;
- turto pelningumo.

Toks pelningumo rodiklių išskirstymas yra naudingas informacijos vartotojams, nes įvairūs informacijos vartotojai priklausomai nuo jų poreikių ir tikslų domisi ne visais, bet tik kai kuriais pelningumo rodikliais (J. Mackevičius (2005)).

Pardavimų pelningumo rodikliai dar vadinami pelno normos rodikliais. Remiantis Bazely J. D., Cunningham B. M., Nikolai L. A., (2000) pelno norma (marža) įvardijama, kaip skirtumas tarp prekės pardavimo kainos ir jos gamybos bei pardavimo išlaidų. Pardavimų pelningumo rodiklis dažniausiai skaičiuojamas procentine išraiška. Praktikoje naudojami įvairūs pardavimų pelningumo rodikliai, iš kurių pagrindiniai yra šie:

- bendrasis pardavimo pelningumas;
- grynasis pardavimų pelningumas;
- veiklos pelningumas;
- finansinės ir investicinės veiklos pelningumas;
- įprastinės veiklos pelningumas.

Kadangi praktinėje darbo dalyje bus atlikta apyvartinio kapitalo pelningumo rodiklių analizė skaičiuojant po vieną rodiklį iš kiekvienos pelningumo rodiklių grupės, todėl plačiau bus analizuojami tik bendrojo, grynojo, bei akcinio kapitalo pelningumo rodikliai bei jų reikšmės.

Bendrasis pardavimų pelningumas rodo, kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų litui. Jis apskaičiuojamas taip:

$$\text{Bendrasis pardavimų pelningumas} = \frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (1.5)$$

Šis rodiklis parodo, kaip įmonė sugeba uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos, t.y. atspindi ūkinės – gamybinės veiklos sąnaudų efektyvumą (J. Lazauskas (2005)). Minėto rodiklio pranašumas yra tas, kad jis padeda įvertinti pelno mokesčio įtaką įmonės ūkinės veiklos efektyvumui ir padeda nustatyti išorės veiksnius, lemiančius įmonės veiklą L. Juozaitienė, (2000)). Bendrojo pardavimo pelningumas vertinamas gerai, kai jis svyruoja tarp 10-35 procentų (Statistikos departamentas (2005)).

Grynasis pardavimo pelningumas parodo tikrąjį pardavimo pelningumą įvertinus visas pajamas ir išlaidas, tiksliau – šis rodiklis rodo, kiek grynojo pelno tenka kiekvienam pardavimo litui po visų išlaidų (J. Mackevičius (2005)). Kuo šis rodiklis didesnis, tuo geriau.

Jis apskaičiuojamas taip:

$$\text{Grynasis pardavimų pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (1.6)$$

Remiantis Statistikos departamento įmonės finansinių rodiklių vertinimo metodika grynasis pardavimų pelningumas vertinamas labai gerai, jeigu yra didesnis kaip 25 proc., gerai, kai didesnis už 10 proc., patenkinamai, kai mažesnis už 10 proc., nepatenkinamai – kai mažesnis nei 5 proc. ir blogai, jeigu yra neigiamas (Statistikos departamentas, (2005)).

Įmonės finansinės veiklos efektyvumą objektyviai parodo kapitalo pelningumo rodikliai (V. Bagdžiūnienė (2008)). Dažniausiai skaičiuojami akcinio, nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodikliai, tačiau praktinėje darbo dalyje bus apskaičiuotas tik akcinio kapitalo pelningumo rodikliai.

Akcinio kapitalo pelningumo analizė atliekama skaičiuojant kapitalo pelningumo rodiklius, tokius kaip nuosavo kapitalo pelningumas (grąža) ir nuosavo kapitalo atsiperkamumo laikas. Šiais rodikliais labiausiai domisi kapitalo savininkai, kreditoriai ir investuotojai, nes iš jų

galima spręsti apie investicijų pelningumą ir jų panaudojimo efektyvumą (J. Mackevičius (2007)).

$$\text{Akcinio kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Akcinis kapitalas}} \quad (1.7)$$

Akcinio kapitalo pelningumo rodiklis parodo nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumą, ir remiantis Statistikos departamento įmonės finansinių rodiklių vertinimo metodika vertinamas tuo geriau, kuo jis didesnis (Statistikos departamentas, (2005)). Lygindami šį rodiklį su alternatyviais investavimo variantais, verslininkai gali spręsti, ar verta pelną reinvestuoti, ar geriau pasirinkti kitą investavimo variantą.

L. Juozaitienės (2000) teigimu, analizuojant akcinio kapitalo pelningumo rodiklį, galima įvertinti kiek įmonė gavo grynojo pelno t.y. minėtas rodiklis parodo, kiek įmonė gavo grynojo pelno akcininkų investicijų kiekvienam litui. Jeigu šis likutis mažesnis už ilgalaikių kreditų palūkanų normą, tokia padėtis turi būti vertinama nepalankiai.

1.4.2. Trumpalaikio mokumo rodikliai

V. Gronsko (2008) teigimu įmonės mokumas – tai jos sugebėjimas įvykdyti savo ilgalaikius ir trumpalaikius įsipareigojimus (skolas) partneriams, bankams, mokesčių institucijoms ir kitoms institucijoms. Remiantis atliktų tyrimų duomenimis įmonių nemokumo priežasčių struktūroje didžiausią dalį, daugiau kaip 48 % sudaro finansinės (veiklos nuostolingumas, per dideli įsiskolinimai, nepakankamas kapitalas ir pan.) priežastys. Tuo tarpu ekonominės priežastys, tokios kaip pramoninis, konkurencinis silpnumas, veiklos neefektyvumas ir kita, sudaro tik daugiau kaip 36 proc. (S. Grigaravičius, 2003)).

Trumpalaikio mokumo rodiklių analizė svarbi įmonei jos veiklos strategijos požiūriu, nes jie parodo įmonės įsipareigojimus, jų dydį, realumą, o kartu padeda nustatyti veiklos plėtojimo strategiją (B., Martinkus, S. Žičkienė, V. Žilinskas (2002)).

L. Šeškutės, A. Pabedinskaitės (2001) nuomone trumpalaikio mokumo rodikliai apibūdina firmos finansinį patikimumą, nes parodo, kaip operatyviai įmonė sugebėjo reaguoti į susiklosčiusias nenumatytas aplinkybes.

Trumpalaikio likvidumo (mokumo) rodikliai, jų skaičiavimo formulės bei komentarai pateikti 1.2 lentelėje.

1.2 lentelė

Trumpalaikio likvidumo (mokumo) rodikliai

Rodiklis	Skaičiavimo formulė	Komentaras
Bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas	Trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Rodo, ar įmonei pakanka likvidžių lėšų atsiskaityti su kreditoriais. Norma – 1,0-2,0
Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas	Trumpalaikis turtas – atsargos / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Rodo, kiek įsipareigojimų įmonė gali padengti tuoj pat. Norma – 0,3-1,0
Labai greito trumpalaikio mokumo koeficientas	Pinigai ir pinigų ekvivalentai + Kitas trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Rodo, kokia dalis trumpalaikių įsipareigojimų gali būti padengta grynaisiais pinigais ir kitu trumpalaikiu turtu.
Absolūtus trumpalaikio mokumo koeficientas	Pinigai / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Rodo faktišką pinigų sumą, reikalingą padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Norma – apie 1,0

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis J. Mackevičiumi (2007)

Kaip matyti iš 1.2 lentelėje pateiktų duomenų, bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas parodo, kiek kartų visas trumpalaikis turtas viršija visus trumpalaikius įsipareigojimus, tai padeda prognozuoti įmonės mokumo būklę artimiausiu metu. Bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas yra labiausiai mėgstamas pinigų skolinančių institucijų, nes jo apskaičiavimas yra pagrįstas paprastu bendrųjų “trumpalaikio turto” ir “trumpalaikių įsipareigojimų” sumų palyginimu. Pirmoji suma rodo prieinamo verslui grynųjų pinigų ir turto, greitai paverčiamo grynaisiais pinigais kiekį. Antroji suma nurodo būsimųjų grynųjų pinigų poreikį (W. Ciaran (2007)). Pasak J. Mackevičiaus (2005), egzistuoja šio rodiklio normos riba, kurios nevertėtų peržengti, t.y. jis turėtų būti ne mažesnis kaip 1,2. Kuo rodiklis aukštesnis, tuo mažesnė finansinė rizika ir bankroto grėsmė. Jei šis rodiklis aukštas, vadinasi įmonė nesugeba efektyviai panaudoti turto, nors kreditoriams aukštas rodiklis rodo, kad įmonė pajėgi laiku grąžinti skolas ir yra saugi.

Greitojo trumpalaikio mokumo paskirtis parodyti, ar įmonė, jei iš jos būtų pareikalauta, galėtų greitai sumokėti savo trumpalaikius įsipareigojimus ir ar ji sėkmingai galėtų įveikti šį kritinį etapą (L. Juozaitienė, (2000)). Tam daroma prielaida, kad atsargos yra mažiausiai likvidus turtas, nes, pasak V. Gronsko (2008), dalis jų gali būti pasenusios, neturinčios paklausos. Kadangi analizuojamas rodiklis skirtingai vertinamas Statistikos departamento rodiklių vertinimo metodikoje bei nacionalinės vertybinių popierių biržos metodikoje, šio darbo praktinėje dalyje analizuojant minėtus rodiklius, palyginimas bus atliekamas su Statistikos departamento paskelbtais orientaciniais įmonės finansinės būklės rodiklių vertinimo lygiais (Nacionalinė vertybinių popierių birža (2001)).

Išanalizavus bendrojo ir greitojo trumpalaikio mokumo koeficientų reikšmes, svarbu nustatyti bendrojo ir greitojo trumpalaikio mokumo koeficientų skirtumą. Šių rodiklių skirtumas turėtų būti nedidelis. Tačiau būna atvejų, kai bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas didelis, o greitojo – mažas. Šitokia situacija parodo, kad įmonė turi daug atsargų, kurios jau gali būti pasenusios, nekokybiškos ir jas paversti grynais pinigais nebėra sąlygų (A. Jakutis, V. Petraškevičius, A. Stepanovas (2000)).

Skaiciuojant labai greito trumpalaikio mokumo koeficientą, tikslinga įtraukti ir kitą įmonės trumpalaikį turtą, nes jį sudaro trumpalaikės investicijos, terminuotieji indėliai ir kitas trumpalaikis turtas. Tačiau pasak J. Mackevičiaus (2007), nereikėtų vienareikšmiškai vertinti šio ir absoliutus trumpalaikio mokumo rodiklį, kadangi didesnė jų reikšmė, viena vertus, rodo, kad įmonė turi pinigų ir bet kada gali sumokėti skolas, tačiau kita vertus, pinigai „neturi laukti“ įsipareigojimų sumokėjimo termino, jie turi būti įtraukti į apyvartą, aktyviai dalyvauti įvairiose įmonės veiklos srityse.

Absoliutus trumpalaikio mokumo rodiklis parodo, ar įmonė turi pakankamai pinigų padengti trumpalaikiams įsipareigojimams. Tačiau būtina pažymėti tai, kad šis rodiklis neįvertina skolinimosi lengvatų ir kreditinių linijų, kuriomis įmonė gali pasinaudoti. Absoliutaus mokumo koeficientas susijęs su skubiu kreditinių skolų apmokėjimu įmonėje, bet ignoruojamos sumos, gautinos iš debitorių. Šio rodiklio reikšmė neturėtų būti mažesnė, kaip 0,2-0,25 proc. (J. Mackevičius (2007)).

Prie trumpalaikio mokumo rodiklių galima priskirti ir trumpalaikio įsiskolinimo koeficientą (J. Mackevičius (2007)). Šis koeficientas rodo, kokia įmonės turto dalis finansuojama trumpalaikėmis skolomis. Statistikos departamento duomenimis, šis rodiklis vertinamas labai gerai, jei yra mažesnis nei 5 procentai, gerai – jei mažesnis nei 30 procentų, patenkinamai – mažesnis nei 6 procentų, o jei didesnis nei 60 procentų – nepatenkinamai (Statistikos departamentas, (2005)).

Kadangi analizuojant įmonės apyvartinio kapitalo efektyvumą svarbu įvertinti įmonės gebėjimą operatyviai keisti savo atsargas ir debitorinę įsiskolinimą į grynuosius pinigus, greitai padengti įsiskolinimus ir efektyviai naudoti turtą realizacijos pajamoms gauti, todėl toliau darbe bus analizuojami veiklos efektyvumo rodikliai, padedantys nustatyti, ar įmonė optimaliai naudoja kapitalą parduodama savo paslaugas.

1.4.3. Veiklos efektyvumo rodikliai

Veiklos efektyvumo rodikliai padeda nustatyti, kodėl vienoje įmonėje aktyvų arba jų elementų apyvarta vyksta sparčiau, nei kitos šakos įmonėje. (V. Meidūnas (2003)).

Atliekant apyvartinio kapitalo analizę, labai svarbu nustatyti apyvartinio kapitalo efektyvumą. Tam tikslinga apskaičiuoti apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientą. Tai dar vienas rodiklis, siejantis atsargas ir apyvartinį kapitalą. Šis rodiklis parodo, kokia apyvartinio kapitalo dalis yra įšaldyta atsargose, t.y. nemobili. Tačiau anot L.Juozaitytės (2000) ši taisyklė negalioja toms veiklos šakoms, kuriose didesnė ir nuolatinė atsargų apimtis yra būtina, pvz. prekybos įmonėje didelės atsargų apimtys būtinės.

Apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\text{Apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas} = \frac{\text{Atsargos}}{\text{Apyvartinis kapitalas}} \quad (1.8)$$

Apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas skaičiuojamas kaip santykis atsargų su apyvartiniu kapitalu. Įmonė turi siekti, kad šis koeficientas būtų kuo mažesnis, tačiau taip pat būtina atsižvelgti į įmonės veiklos pobūdį ir ekonominę veiklą (J. Mackevičius (2007)).

Atliekant apyvartinio kapitalo analizę, nemažai informacijos suteikia apyvartinio kapitalo ir turto santykio rodiklis. Minėtas rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\text{Apyvartinio kapitalo ir turto santykis} = \frac{\text{Apyvartinis kapitalas}}{\text{Turtas}} \quad (1.9)$$

L.Juozaitytės (2000) teigimu minėtą rodiklį tikslinga apskaičiuoti todėl, kad jis leidžia palyginti įvairaus dydžio įmones. Didesnė šio rodiklio reikšmė rodo aukštesnę įmonės trumpalaikio mokumo (likvidumo) lygį, o dinamika – didėjančią arba mažėjančią tikimybę, kad įmonė bankrutuos.

Pasak L.Juozaitytės (2000) siekiant nustatyti, kiek apyvartinis kapitalas padaro apyvartų per ataskaitinį laikotarpį, tikslinga apskaičiuoti apyvartinio kapitalo apyvartumą.

Minėtas rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\text{Apyvartinio kapitalo apyvartumas} = \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Vidutinė apyvartinio kapitalo vertė}} \quad (1.10)$$

Jeigu apyvartinio kapitalo apyvartumo rodiklio reikšmė yra maža arba stebima mažėjimo tendencija, tai gali reikšti, kad įmonei trūksta apyvartinių lėšų. (L.Juozaitytė (2000) teigimu, vertinant apyvartinio kapitalo apyvartumą, galioja nuostata: kuo didesnis apyvartinio kapitalo apyvartumo koeficientas, tuo įmonei yra geriau.

Daugumos autorių nuomone, geriausiai įmonės apyvartinio kapitalo efektyvumą galima įvertinti pasitelkus tam tikrus finansinius rodiklius ar jų grupes. J. Mackevičius (2007), V. Gronskas (2008), G. Kancerevyčius (2004), I. G. White, C.A. Sondhi, D. Fried (1995), veiklos efektyvumo rodiklius išskiria į atskiras veiklos efektyvumo rodiklių grupes: išlaidų lygio rodikliai, trumpalaikio turto apyvartumo rodikliai bei ilgalaikio turto apyvartumo rodikliai. Tačiau darbe bus skaičiuojami ir analizuojami tik trumpalaikio turto apyvartumo rodikliai.

Atsargų apyvartumui skaičiuoti vietoj pardavimo pajamų vartojamas pardavimo savikainos rodiklis, todėl, kad atsargos balanse parodomos įsigijimo savikaina. Šis rodiklis parodo, kiek vidutiniškai buvo atnaujinamos atsargos.

$$\text{Atsargų apyvartumas} = \frac{\text{Pardavimo savikaina}}{\text{Atsargos}} \quad (1.11)$$

Atsargų apyvartumo rodiklis vertinamas tuo geriau, kuo didesnis jis yra, t.y. kuo greičiau vyksta atsargų apyvarta. Atsargų apyvartumas dienomis skaičiuojamas taip pat kaip ir trumpalaikio turto apyvartumas dienomis ir yra atvirkščiai proporcingas apyvartumui kartais. Vertinant atsargų apyvartumo rodiklį (kartais), būtina pastebėti, kad didelis atsargų apyvartumo rodiklis rodo efektyvų atsargų valdymą, nes įmonėje nėra sukauptos per didelės atsargos. Tačiau jeigu atsargų apyvartumo rodiklis yra mažas, būtina peržiūrėti atsargų asortimentą ir nustatyti ar jų sudėtyje nėra pasenusių, užsigulėjusių, išimtų iš apyvartos atsargų. Dažniausiai mažą atsargų apyvartumą lemia bloga tiekimo būklė ir neparengta atsargų valdymo politika (J. Mackevičius (2007)).

Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas skaičiuojamas kartais parodo įmonės mokėjimų politiką vartotojų atžvilgiu. Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais skaičiuojamas taip:

$$(1.12)$$

$$\text{Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (kartais)} = \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Debitorinis įsiskolinimas}}$$

Laisvosios rinkos šalyse neišieškoto įsiskolinimo ribos yra 1-2 mėnesiai. Jeigu minėtas įsiskolinimas viršija šias ribas, atsiranda pavojus kaupti įsiskolinimą. Statistikos departamentas yra nustatęs, kad debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais turėtų būti kuo didesnis (L.Juozaitienės (2000)).

Trumpalaikio turto apyvartumas skaičiuojamas kartais, kaip ir viso turto apyvartumas, parodo, kaip efektyviai įmonė naudoja trumpalaikį turtą. Trumpalaikio turto apyvartumas daro didelę įtaką įmonės veiklai, todėl labai svarbu apskaičiuoti jo rodiklius, išanalizuoti jį įtakojančius veiksnius, atskleisti jo spartinimo rezervus.

Trumpalaikio turto apyvartumo rodiklis kartais per metus apskaičiuojamas taip:

$$\text{Trumpalaikio turto apyvartumas} = \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Trumpalaikis turtas}} \quad (1.13)$$

J. Mackevičiaus (2007) teigimu, pagal minėto rodiklio reikšmę galima spręsti apie trumpalaikio turto cirkuliavimo intensyvumą, t.y. kuo šis rodiklis didesnis, tuo efektyviau yra naudojamas trumpalaikis turtas.

Kreditorinio įsiskolinimo rodikliai, parodo, kaip greitai įmonė atsiskaito su savo tiekėjais (J. Mackevičius (2007)). Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais skaičiuojamas taip:

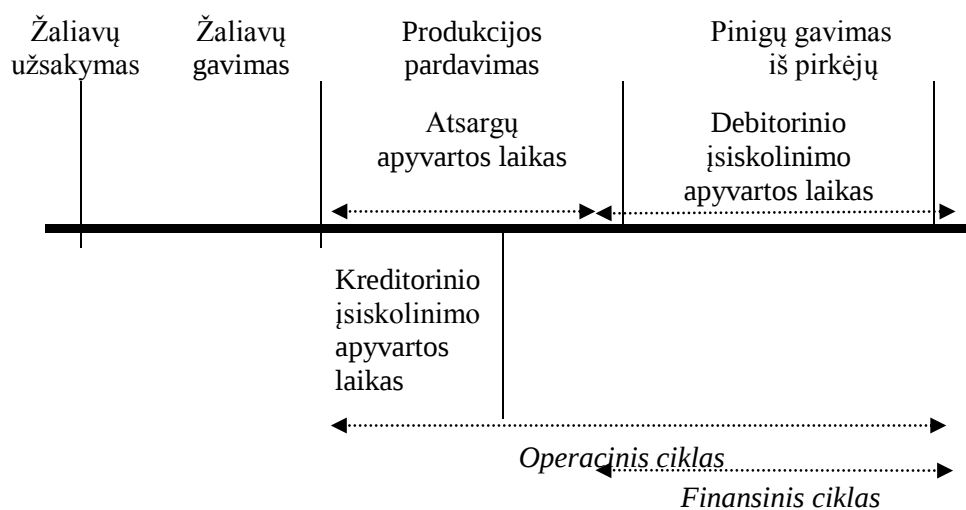
$$\text{Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (kartais)} = \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Kreditorinis įsiskolinimas}}$$

Kaip teigia D. Šlekienė, I. Klimavičienė (2000), kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas parodo, kaip greitai ar per kokį laikotarpį įmonė atsiskaito su tiekėjais. Todėl vertinant minėtą įsiskolinimo rodiklį, labai svarbu kreditorinį įsiskolinimą susieti su debitoriniu įsiskolinimo rodikliu ir sudaryti debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo balansą, nes įmonė turi atsiskaityti su kreditoriais nepriklausomai nuo to, kiek lėšų ji gaus iš debitorių.

J. Mackevičiaus (2007) nuomone efektyvumas yra suprantamas, kaip racionalus lėšų veiklos procese cirkuliavimas, duodantis teigiamą rezultatą, t.y. greitą veiklos proceso ciklą, kurio metu ne tik sukuriamas pelnas, bet ir pinigų srautas, reikalingas veiklos proceso tęstinumui palaikyti, todėl atliekant apyvartinio kapitalo analizę, tikslinga išanalizuoti apyvartinio kapitalo apytakos ciklą.

Kaip teigia I. Klimavičienė, D. Šlekienė, (2000) pagrindinis apyvartinio kapitalo apytakos ciklo analizės uždavinys yra jo apyvartos pagreitinimo būdų nustatymas, kad įmonėje atlaisvintų kuo didesnę apyvartinių lėšų sumą.

Kapitalo apyvartos ciklas apima laikotarpį nuo faktinių piniginių išlaidų gamybiniam resursams įsigyti iki pirkėjų įsiskolinimo susidarymo ir likvidavimo, pardavus produkciją. L.Juozaitienės (2000) nuomone vertinant apyvartinio kapitalo finansavimo strategiją, reikia analizuoti ne tik bendrą trumpalaikio turto poveikį, bet ir prognozuoti atskirų jo dalių (pastovios ir kintamos) apimtį. Pagrindiniai šio ciklo etapai atvaizduoti 1.8 pav.

1.8 pav. Kapitalo apyvartos etapai

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis Šlekiene D., Klimavičiene (2000)

D. Šlekienės, I. Klimavičienės (2000) nuomone jeigu ūkinės gamybinės operacijos atliekamos efektyviai, kapitalo apytakos ciklas vyksta normaliai. Atsargos gamybos procese greitai paverčiamos produkcija, pardavimai duoda pakankamai piniginių įplaukų, gaunamas pelnas, apsirūpinama apyvartiniu kapitalu ir garantuojamas įmonės mokumas. Tačiau, pablogėjus turto likvidumui ir sutrikus kuriai nors apytakos stadijai, gali atsirasti įmonės bankroto grėsmė.

Analizuojant kapitalo apyvartos etapus, debitorinio įsiskolinimo rodiklius tikslinga lyginti su kreditorinio įsiskolinimo rodikliais, t.y. su įmonės skolomis tiekėjams, nes atėjus mokėjimo terminui, įmonė privalės atsiskaityti su kreditoriais nepriklausomai nuo to, kiek lėšų ji gaus iš debitorių (D. Šlekienė, I. Klimavičienė (2000)).

L.Juozaitytė (2000) nuomone, analizuojant atsargų (kurios skirstomos į tris grupes: žaliavos ir medžiagos, nebaigta gamyba ir gatava produkcija, skirta perpardavimui) įtaką svarbu kiek galima tiksliau planuoti gamybos apimtį ir prognozuoti produkcijos pardavimus, nes atsargų dydis pirmiausia yra susijęs su produkcijos gamybos apimtimi. Kaip teigia D. Šlekienė, I. Klimavičienė (2000) jei realizacijos apimtį pasiekama su mažesniais įdėjimais į atsargas, tokiu būdu yra padidinama įmonės pelno norma. Todėl L.Juozaitytė (2000) nuomone svarbiausias įmonės uždavinys – atsargų apyvartumo greitinimas.

Kaip teigia D. Šlekienė, I. Klimavičienė (2000) įmonei gamybos poreikiams patenkinti visada reikia papildomo apyvartinio kapitalo, nes nesutampa medžiagų ir žaliavų įsigijimo, apmokėjimo ir pagamintų prekių pardavimo bei apmokėjimo laikotarpiai. Apyvartinio kapitalo poreikis priklauso nuo to, kaip įmonės vadovai sugeba sutrumpinti medžiagų ir žaliavų bei pagamintos produkcijos sandėliavimo laikotarpį, pratęsti gauto kredito žaliavoms įsigyti laikotarpį ir kuo greičiau gauti pinigus už parduotas prekes (D. Šlekienė, I. Klimavičienė (2000)).

1.5. Apyvartinio kapitalo valdymo sprendimai

Trumpalaikio turto naudojimas ir jo valdymas visuomet yra susijęs su investicijomis. Akivaizdu, kad be trumpalaikio turto negali funkcionuoti nė viena įmonė: didelė ar maža, gamybos ar paslaugų, tik ką įkurta ar seniai veikianti. Nuo įmonės turimo trumpalaikio turto dydžio sudėties, struktūros, techninės būklės priklauso ir veiklos rezultatai, todėl trumpalaikio turto analizei turi būti skiriamas išskirtinis dėmesys. Vienas iš trumpalaikio turto sudėties elementų yra atsargos, kurių efektyvus valdymas turi esminės įtakos įmonių veiklos rezultatams (O.Buckiūnienė (2002)).

Geras atsargų valdymas pagreitina grynųjų pinigų cirkuliaciją ir grąžina investicijas. Tačiau daug įmonių, norėdamos nenuostolingai papildyti atsargas, vykdo atsargų mažinimo programas, kurios paprastai parengtos remiantis nepakankama informacija, kaip kontroliuoti atsargų investicijas įvairiuose įmonės valdymo lygmenyse.

Pastebėtina tai, kad skirtingų autorių atsargų valdymą apibūdžia skirtingai. Z. Gaidienė (1998) teigimu atsargų valdymas yra jų optimalaus kiekio dydžio paieška bei optimalaus santykio tarp naudos ir išlaidų išlaikymas. Pasak V. Darškuvienės (2005) visų rūšių turto valdymas gali būti vertinimas kaip atsargų valdymo problema ir ši problema turi būti išspręsta pasirenkant tinkamiausią tam būdą. Ž. Židonis (2002) Atsargų valdymo tikslą įvardija remiantis logistika, teigdamas, kad mažiausių atsargų bendrųjų sąnaudų logistikos tikslas esant tam tikram

paslaugų lygiui sumažinti bendrąsias logistikos sąnaudas, todėl būtina rasti ekonominį kompromisą tarp atsargų sąnaudų ir kitų logistikos sąnaudų.

Atsargų valdymo tikslai turi būti nukreipti į įmonės pelno didinimą, įmonės politikos, nukreiptos į atsargų dydį ir bendrų logistikos išlaidų mažinimą, įtakos prognozavimą. Paprastai gamybinės bei prekybinės įmonės didžiąją dalį savo apyvartinių lėšų turi skirti atsargų pirkimui, todėl įmonių vadovai susiduria su atsargų valdymo problemomis. Vadovai turi įvertinti teigiamas ir neigiamas atsargų buvimo įmonėje puses. Iš vienos pusės atsargos užtikrina nenutrūkstamą gamybos procesą, padeda išvengti prastovų riziką ir patenkina klientų poreikius. Kita vertus, padidėja jų sandėliavimo išlaidos, o lėšos įšaldytos atsargose sąlygoja jų stygių įmonėje (V. Boguslauskas, G. Jagelavičius (2001)).

V. Aleknevičienė (2004) pastebi, kad per didelės atsargos finansiškai nėra naudingos, lygiai taip pat kaip ir per mažos. Svarbu yra turėti tokio dydžio atsargas, kad jų turėjimo nauda būtų didesnė nei jų išlaidos. Atsargų lygis labai priklauso nuo pardavimų. Atsargos įsigyjamos iki pardavimo, o pirkėjų įsiskolinimas susidaro po pardavimo. Svarbu prognozuoti pardavimų apimtį prieš atsargų poreikio lygio nustatymą. Jei duota pardavimų apimtis pasiekama mažesnėmis investicijomis į atsargas, tai firmos pelningumas didėja. Tačiau investicijų į atsargas mažinimas susijęs su pardavimų sumažėjimo rizika, kurią gali sukelti atsargų trūkumas arba gamybos su didesnėmis išlaidomis lėtėjimas. Atsargos turi būti tokio lygio, kad išliktų išlaidų ir naudos pusiausvyra (K. A. Brealy, C. S. Meyers (2003)).

Kitas svarbus trumpalaikio turto struktūros elementas yra pirkėjų įsiskolinimas. Pirkėjų įsiskolinimas įmonių turto struktūroje sudaro apie 20 - 25 proc. Tai rodo, kad šio turto valdymas turi žymų poveikį įmonės veiklos efektyvumui. Tačiau greitesnis apyvartumas nebūtinai rodo, kad yra efektyvesnė debetinių skolų išieškojimo politika. Tai dažniausiai būna susiję su skirtingais skolų apmokėjimo standartais, kuriuos įvairiose šalyse nulemia ir nusistovėję verslo etikos principai, kultūriniai skirtumai bei teisės normos. Lietuvoje, kaip ir daugelyje vakarų Europos šalių pirkėjai savo skolas turėtų padengti per 1 - 2 mėn. laikotarpį. Pagrindinis pirkėjų įsiskolinimo arba debetinių skolų valdymo tikslas yra nustatyti tokį debetinių skolų lygį, kuriam esant būtų didžiausias pelningumas. Pažymėtina tai, kad didėjant debetinėms skoloms, didėja jų neapmokėjimo tikimybė, tačiau didėja ir pardavimų apimtys. Todėl labai svarbus balansavimas tarp pelningumo ir likvidumo. Kredito terminai yra pardavimų apimties didinimo veiksnys. Kuo ilgesnį apmokėjimo terminą suteikia įmonė savo klientui, tuo galimos didesnės pardavimų apimtys, kartu ir pelnas. Tačiau nepaisant to, kuo ilgesni kredito terminai, tuo daugiau debetinių skolų, tai reiškia, kad didesnė tikimybė atsirasti likvidumo problemoms ir blogoms skoloms.

1.6 Teorinės dalies apibendrinimas

Apibendrinant konceptualiojoje darbo dalyje išanalizuotus teorinius apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtakos finansiniams rezultatams aspektus, nustatyta, kad įvairūs Lietuvos ir užsienio autoriai apyvartinio kapitalo sąvoką traktuoja gana įvairiai, tačiau žymiausi finansinės analizės specialistai siūlo įmonių finansinę būklę pradėti analizuoti nuo apyvartinio kapitalo, kadangi apyvartinis kapitalas yra vienas iš nedaugelio rodiklių, pakankamai objektyviai apibūdinančių įmonės būklę ir, be to, turintis didelę taką kitiems finansiniams rodikliams.

Išanalizavus apyvartinio kapitalo skaičiavimo būdus bei metodus, nustatyta, kad apyvartinio kapitalo poreikio nustatymas gali būti atliekamas dviem (turto ir kapitalo) apyvartinio kapitalo skaičiavimo būdais. Nors tiek pirmuoju, tiek antruoju būdu apskaičiuota apyvartinio kapitalo rodiklio reikšmė yra vienoda, tačiau ekonomine prasme yra skirtinga.

Apžvelgus apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizę, galima teigti, kad didėjantis apyvartinis kapitalas garantuoja įmonės veiklos nenutrūkstumą ir geras finansinės būklės palaikymo galimybes, o apyvartinio kapitalo sumažėjimas rodo, kad įmonės saugumo ribos mažėja ir ji tampa silpnesnė. Kai apyvartinis kapitalas nesikeičia, įmonėje neplėtojama arba nepakankamai plėtojama veikla.

Apibendrinant apyvartinio kapitalo struktūros analizę, galima teigti, kad daugumos mokslininkų nuomone įmonės finansinio stabilumo ir nemokumo rizikos problemos pirmiausia siejamos su kapitalo struktūra, t. y. su skolinto kapitalo dydžiu kapitalo struktūroje, todėl nuolatinė ir nuosekli apyvartinio kapitalo struktūros analizė padeda įmonių vadovybei pasiekti optimalią turimų finansinių išteklių ir jų panaudojimo lygį.

Apžvelgus veiksnių, darančių įtaką apyvartiniam kapitalui analizę, nustatyta, kad labai svarbu nustatyti, kokie veiksniai ir priežastys lėmė apyvartinio kapitalo pasikeitimą per tam tikrą laikotarpį bei išanalizuoti pagrindinius trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų elementų pokyčius, kurie turi esminės įtakos apyvartinio kapitalo pokyčiui.

Apibendrinus apyvartinio kapitalo valdymo strategijas, galima teigti, kad nėra universalių apyvartinio kapitalo valdymo modelių, idealiai tinkančių kiekvienai konkrečiai įmonei kadangi jų pasirinkimą lemia įmonės tikslai, ekonominė aplinka, vadovų veiklos profesionalumas. Tačiau pažymėtina tai, kad didelę reikšmę minėtiems sprendimams turi kreditinių išteklių kaina rinkoje, bei kokią ilgalaikio turto dalis finansuojama trumpalaikiais įmonės įsipareigojimais.

Apžvelgus įmonės veiklos finansinius rodiklius, nustatyta, kad daugelio autorių nuomone, geriausiai apyvartinio kapitalo valdymo sprendimų įtaką veiklos rezultatams, galima įvertinti pasitelkus tam tikrus finansinius rodiklius ar jų grupes, iš kurių geriausiai įmonės veiklą apibūdina pelningumo, mokumo ir veiklos efektyvumo rodiklių grupės.

Išanalizavus apyvartinio kapitalo valdymo sprendimus, nustatyta, kad nuo įmonės turimo trumpalaikio turto dydžio sudėties, struktūros, techninės būklės priklauso ir įmonės veiklos rezultatai, todėl trumpalaikio turto analizei turi būti skiriamas išskirtinis dėmesys.

2. UAB „JA PREKYBA“ IR UAB „ELUX“ APYVARTINIO KAPITALO VALDymo SPRENDIMŲ ĮTAKA FINANSINIAMS REZULTATAMS UAB „JA PREKYBA“ IR UAB „ELUX“ PAVYZDŽIU

Apyvartinis kapitalas yra vienas iš nedaugelio rodiklių, pakankamai objektyviai apibūdinančių įmonės finansinę būklę ir turintis didelę įtaką kitiems finansiniams rodikliams. Todėl įmonių vadovams nebeužtenka turėti tik bendrą finansinę informaciją apie įmonę, būtina sukurti vientisą veiklos analizės, vertinimo ir prognozės sistemą. Įmonės, norinčios padidinti savo veiklos efektyvumą, turėtų nuolat stebėti ir analizuoti turimo apyvartinio kapitalo pokyčius, kad pakitus padėčiai galėtų imtis priemonių, leisiančių išvengti galimų pavojų bei padidinti veiklos pelningumą. Apyvartinio kapitalo analizė yra labai svarbi visiems informacijos vartotojams, nes pagal jo dydį ir kitimo tendencijas sprendžiama apie įmonės finansinį stabilumą ir veiklos tęstinumą.

Todėl šiame darbe, UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pavyzdžiu, bus nagrinėjama apyvartinio kapitalo ir jo valdymo sprendimų įtaka finansiniams rezultatams.

2.1. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklų aprašymas

UAB „JA prekyba“ charakteristika. UAB „JA prekyba“ (tuometinis Joniškio rajono gamybinis agrocheminio žemės ūkio aptarnavimo susivienijimas) buvo įkurta 1980 m. sausio 2 d. Joniškėje. Nuo įkūrimo pradžios įmonės pavadinimas keitėsi ne kartą, tačiau teisinis uždarnosios įmonės statusas išliko nepakitęs.

UAB „JA prekyba“ yra privataus lietuviško kapitalo, žemės ūkio sektoriaus įmonė, sėkmingai veikianti trąšų ir pesticidų tiekimo bei grūdų supirkimo srityse. Tai juridinis asmuo, kurios steigėjai yra akcininkai, turintys 3786738 akcijų. Svarbiausias UAB „JA prekyba“ įmonės organas yra visuotinis akcininkų susirinkimas, kuris turi teisę spręsti esminius ir svarbiausius įmonės funkcionavimo klausimus. Kolegialus UAB „JA prekyba“ valdymo organas yra akcininkų susirinkime išrinkta valdyba, kurią sudaro 3 nariai. Valdybos pirmininkas yra ir įmonės direktorius.

UAB „JA prekyba“ veikla yra žemės ūkio produkcijos supirkimas bei realizavimas, žemės ūkio įmonių, ūkininkų, bei kitų asmenų aprūpinimas žemės ūkio technika, trąšomis, pesticidais, sėkla, transporto, krovimo bei kitomis žemės ūkiui reikalingomis paslaugomis.

Bendrovės pajamos iš žemės ūkiui teikiamų paslaugų sudaro daugiau kaip 50 proc. realizacinių pajamų, todėl apmokestinamasis pelnas buvo apmokestinamas taikant 0 proc. pelno mokesčio tarifą iki 2009 metų, o nuo 2009 metų pelnas apmokestinamas taikant 5 proc. pelno mokesčio tarifą.

Trumpai apibūdinant įmonės ekonominę, socialinę aplinką, būtina pažymėti tai, kad įmonė yra pilnai apsirūpinusi darbo jėga ir apyvartinėmis lėšomis, turi įsigijusi įrangą, reikalingą žemės ūkio produkcijos priėmimui ir prekybai. 2010 m. UAB "JA prekyba" dirbo vidutiniškai 60 darbuotojų.

Pagrindiniai įmonės pirkėjai yra žemdirbiai, kurių didžiąją dalį sudaro ūkininkai, kurie pavasarį perka žemės ūkiui reikalingas prekes bei paslaugas, o rudenį atsiskaito grūdais. Dalį užimamos rinkos įmonė turi Akmenės ir Vilkaviškio rajonuose bei Latvijoje.

Pagrindiniai įmonės tiekėjai yra trąšų bei pesticidų gamyklos Lietuvoje ir Baltarusijoje, durpių briketų gamyklos Baltarusijoje, žemės ūkio technikos gamyklos Italijoje, Lenkijoje ir kt.

Sunkiu permainų laikotarpiu, kai daugelis įmonių bankrutavo, UAB "JA prekyba", sugebėjo išsilaikyti konkurencinėje rinkoje ir toliau sėkmingai konkuravo su naujai besikuriančiomis tos pačios srities įmonėmis. Siekdama išlaikyti savo konkurencingumą rinkoje, įmonėje buvo išplėsta prekyba pesticidais, padidintas trąšų importas iš Baltarusijos. Žiemos sezonu buvo prekiaujama akmens anglimi bei durpių briketais, superkami bei į trąšas keičiami grūdai, pastatyti nauji grūdų sandėliai bei metalinės grūdų talpos. Ekonomiškam bei spartesniam žaliavų priėmimui įmonės teritorijoje buvo nutiestas geležinkelis, kuris ženkliai paspartino produkcijos priėmimą bei jos pakrovimą. Įmonė kasmet atnaujiną įrengimus, rekonstruoja gamybinius pastatus ir stengiasi atlikti kokybiškas paslaugas bei parduoti kokybiškas prekes, siekiant pelnyti užsakovų ir pirkėjų pripažinimą, bei lojalumą.

UAB "Elux" charakteristika. UAB "Elux" buvo įkurta 2003 m. rugpjūčio 13 d. Plungės mieste. UAB "Elux" yra privataus lietuviško kapitalo prekybinė įmonė. Jos steigėjai yra akcininkai, turintys 177000 akcijų. Svarbiausias UAB "Elux" valdymo organas yra visuotinis akcininkų susirinkimas, kuris turi teisę spręsti esminius ir svarbiausius įmonės veiklos klausimus. Bendrovę valdo akcininkų susirinkime išrinktas direktorius, kuris priima sprendimus, vadovaudamasi bendrovės įstatais – teisiniu dokumentu, kuriame nustatytas bendrovės veiklos tikslas, pobūdis bei tvarka.

Pagrindinis įmonės steigimo tikslas buvo patiekti, be tarpininkų įsivežti ir prekiauti santechnikos prekėmis iš Kinijos, tačiau plečiantis įmonei nuo 2005 m. prekės buvo vežamos ne

tik iš Kinijos, bet ir iš Bulgarijos, bei Turkijos. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, įmonė pradėjo importuoti prekes iš Lenkijos, Estijos, Turkijos, bei Italijos.

Pagrindinė UAB "Elux" veikla yra didmeninė ir mažmeninė prekyba santechnikos įranga bei medžiagomis.

Pagrindiniai UAB "Elux" pirkėjai yra fiziniai ir juridiniai asmenys.

Pagrindiniai įmonės tiekėjai yra juridiniai asmenys iš Kinijos, Lenkijos, Bulgarijos, Turkijos.

Kiekvienais metais ekonominė aplinka skatina įmonę analizuoti augimo scenarijus, atsižvelgiant į ekonominį ciklą, pardavimo lygį rinkoje. 2008 m. antroje pusėje, prasidėjęs pasaulinis ekonomikos nuosmukis, neaplenkė ir UAB "Elux", tačiau įmonei nuolat analizuojant ir atidžiai vertinant savo veiklos rezultatus, didelių nuostolių pavyko išvengti. Nes didėjant verslo aplinkos nestabilumui, atsiranda ne tik naujų problemų, bet ir naujų galimybių. Minėtą faktą pagrindžia tai, kad šiuo metu UAB "Elux" yra sėkmingai veikianti įmonė ne tik Lietuvoje. Šiuo metu įmonė yra atidariusi salonus Vilniuje, Kaune, Kėdainiuose, Šiauliuose, Varėnoje, Panevėžyje ir Plungėje. Siekdama išlikti konkurencinėje rinkoje, įmonė lanksčiai vykdo kainų politiką, rekonstruoja prekybinius pastatus ir stengiasi parduoti kokybiškas prekes tuo pelnyti užsakovų ir pirkėjų pripažinimą.

Šių dviejų įmonių veikla pagal Lietuvos Respublikos Statistikos departamento patvirtintą ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių yra vienoda tik tuo, kad vykdo didmeninę ir mažmeninę prekybą. Tačiau jų veiklos apimtys, rezultatai ir rezultatus atspindintys ekonominiai rodikliai yra gana skirtingi. UAB „JA prekyba“ pasižymi kiekvienais metais augančiomis pardavimo pajamomis. Tam įtakos turi užsibrėžtas įmonės tikslas - patenkinti įvairiausių klientų poreikį nuo smulkesnių žemdirbių iki stambiųjų ūkininkų bei žemės ūkio bendrovių. UAB „Elux“ veikla vykdoma plečiant rinkas, prekių asortimentą. Tačiau šiuo metu įmonė išgyvena ne patį lengviausią laikotarpį: šalies ekonominė krizė, arši konkurencija bei kiti besikeičiantys ekonominiai veiksniai aiškiai įtakoja pablogėjusius įmonės rezultatus.

Dviejų įmonių pasirinkimas yra tikslingas, nes leidžia atskleisti stiprias ir silpnas įmonių puses, ieškoti priežasčių susidariusioms situacijoms ir sprendimo būdu.

Prieš atliekant UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo analizę, tikslinga atlikti pagrindinių rodiklių ir finansinių rezultatų analizę. Palyginamoji analizė leidžia objektyviau įvertinti įmonių dydį, apimtį ir rezultatus. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai finansiniai rezultatai 2006-2010 m. pateikiami 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė

**UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai
2006-2010 m.**

UAB "JA prekyba" finansiniai rezultatai							
Rodiklio pavadinimas, tūkst. Lt.	2006m.	2007m.	2008m.	2009m.	2010m.	Pokytis 2010-2006 m.	
						Lt.	proc.
Pardavimo pajamos	27593	24827	30046	31579	31472	3879	14,06
Bendrasis pelnas (nuostoliai)	2066	1665	4572	6473	6274	4208	203,68
Veiklos pelnas (nuostoliai)	1269	887	1150	2165	2462	1193	94,01
Pelnas prieš apmokestinimą	945	599	856	1596	2246	1301	137,67
UAB "Elux" finansiniai rezultatai							
Pardavimo pajamos	8509	12797	14035	8188	7160	-1349	-15,85
Bendrasis pelnas (nuostoliai)	3315	5190	7815	2893	2612	-703	-21,21
Veiklos pelnas (nuostoliai)	2273	3165	4448	652	768	-1505	-66,21
Pelnas prieš apmokestinimą	2045	2553	3040	-152	239	-1806	-88,31

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Analizuojant įmones pagal 2006-2010 metų pardavimus, iš 2.1 lentelės matyti, kad UAB „JA prekyba“ pardavimai augo beveik kasmet ir padidėjo 14,06 proc., arba 3879 tūkst. Lt.. Palyginus su UAB „Elux“ pastebima, kad pardavimai sumažėjo 15,85 proc., arba 1806 tūkst. Lt. UAB „Elux“ apyvartos sumažėjimą lėmė mažėjantis pardavimo antkainis ir mažėjanti prekių paklausa. Taip pat pardavimų sumažėjimą įtakojo vietinės rinkos prekybininkų konkurencija.

Iš 2.1 lentelės duomenų matoma, kad UAB „JA prekyba“ bendrasis pelnas augo. Nuo 2006 m. iki 2010 m. jis padidėjo daugiau kaip 2 kartus arba 4208 tūkst. Lt. Didžiausias augimas buvo 2008 m. (2907 tūkst. Lt.). Veiklos pelnas augo žymiai lėčiau ir per analizuojamą laikotarpį padidėjo 94,01 proc. Šių rodiklių augimą lėmė pardavimų savikainos ir veiklos sąnaudų sumažėjimas. UAB „Elux“ bendrasis pelnas sumažėjo 21,21 proc. arba 703 tūkst. Lt., tuo tarpu veiklos pelnas sumažėjo net 66,21 proc. Šio rodiklio žymų sumažėjimą nulėmė padidėjusios veiklos sąnaudos (76,95 proc.).

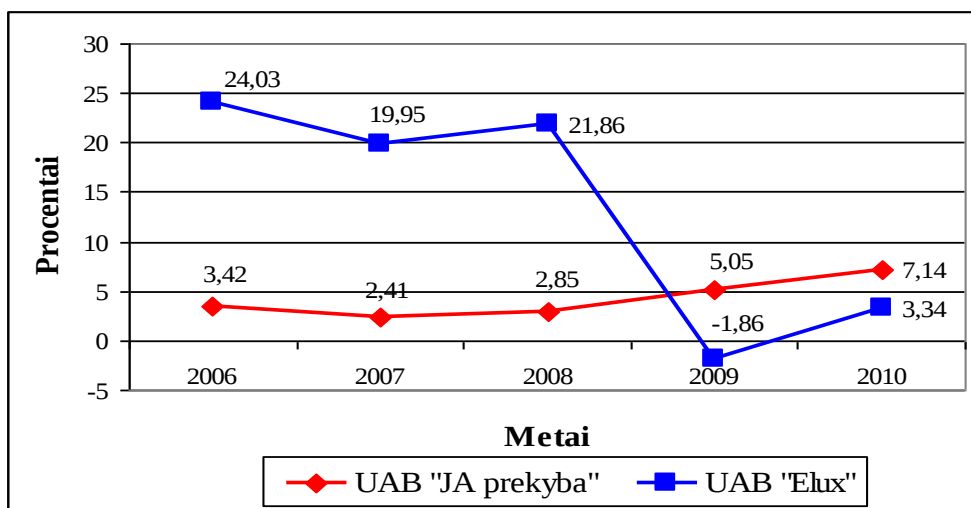
Pelnas prieš apmokestinimą analizuojamose įmonėse taip pat ženkliai skiriasi: UAB „JA prekyba“ šis rodiklis per analizuojamą laikotarpį išaugo 137,67 proc., arba 1301 tūkst. Lt. Tuo tarpu UAB „Elux“ pelnas sumažėjo 88,31 proc., arba 1806 tūkst. Lt. Dar 2006 - 2008 m. pelno dydis buvo geras ir rodė pelningus ir stabilius verslo rezultatus. Tačiau 2009 m., dėl nepakankamai įvertinto ekonominių sąlygų pasikeitimo, prastos įmonės veiklos sąnaudų lygio

kontrolės patirtas 152 tūkst. Lt. nuostolis. Dėl tinkamų, nors ir pavėluotų įmonės vadovų veiksmų 2010 m. pavyko baigti su 239 tūkst. Lt. pelnu.

Palyginus abiejų įmonių finansinius rezultatus per analizuojamą laikotarpį nustatyta, kad UAB „JA prekyba“ pardavimo pajamos didesnės 18965 tūkst. Lt. lyginant su UAB „Elux“. Taip pat palyginus pelno prieš apmokestinimą vidutinės reikšmės, nustatyta, kad UAB „Elux“ minėtas rodiklis 23,76 proc. didesnis, nei UAB „JA prekyba“.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad galutinio rezultato – ataskaitinių metų pelno prieš apmokestinimą analizuojamose įmonėse labiau lemia ne pardavimų dydis, o savikaina ir veiklos sąnaudos. Reikia pažymėti, kad UAB „JA prekyba“ yra klestinti ir auganti įmonė. Tai matyti iš padarytos analizės apie pardavimų pajamas ir pelną. Tuo tarpu UAB „Elux“ tikslinga didžiausią dėmesį kreipti į veiklos sąnaudų mažinimą bei nuolatinę jų kontrolę. Taip pat įmonė turėtų ieškoti naujų veiklų, naujų verslo sprendimų.

Grynasis pelningumas įmonės savininkams yra aktualiausias, nes rodo tikrą įmonės pelningumą. Tačiau dėl skirtingų pelno mokesčio tarifų, grynojo pelno palyginimas būtų netikslingas, todėl šiame darbe yra skaičiuojamas veiklos pelningumas, kuris reiškia pelningumą iki mokesčių išskaitymo. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklos pelningumo dinamika 2006-2010 m. pateikiama 2.1 paveiksle.

2.1 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklos pelningumo dinamika 2006-2010 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Analizuojant abiejų įmonių pelningumo rodiklius 2006-2010 metų laikotarpiu, pastebimas šios kitimo tendencijos: UAB „JA prekyba“ veiklos pelningumas 2006-2008 m. gana žemas, apie 2,4 - 3,5 proc., t.y. kiekvienam pardavimų litui uždirba tik apie 0,02–0,03 Lt. pelno. 2009 -

2010 m. šis rodiklis šiek tiek pakilo (nuo 5,05 iki 7,14 proc.). O UAB „Elux“ 2006-2008 m. šis rodiklis buvo gana aukštas, apie 20 - 24 proc. 2009 m. įmonės veiklos pelningumas yra neigiamas, t.y. sudarė – 0,02 Lt. nuostolio kiekvienam pardavimų litui. 2010 m. šis rodiklis pakilo iki 3,34 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad UAB „JA prekyba“ veiklos pelningumas padidėjo 108,38 proc., o UAB „Elux“, veiklos pelningumo rodiklis sumažėjo 86,11 proc. Šio rodiklio mažėjimo tendencija yra įspėjimas UAB „Elux“ vadovams, kad reikalingos naujovės ar veiksmingi verslo sprendimai.

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai turto ir kapitalo rodikliai bei jų kitimas per analizuojamą laikotarpį pateikiami 2.2 lentelėje.

2.2 lentelė

**UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai turto ir kapitalo rodikliai
2006-2010 m.**

UAB "JA prekyba" pagrindiniai rodikliai, tūkst.Lt							
Rodiklio pavadinimas	2006m.	2007m.	2008m.	2009m.	2010m.	Pokytis 2010-2006 m.	
						Lt	proc.
Ilgalaikis turtas	4893	6311	7427	7230	6356	1463	29,90
Trumpalaikis turtas	18524	14909	19411	24723	21535	3011	16,25
Turtas iš viso:	23417	21220	26838	31953	27891	4474	19,11
Nuosavas kapitalas	8874	9472	10329	11849	13972	5098	57,45
Ilgalaikiai įsipareigojimai	50	563	1488	2367	1430	1380	2760,00
Trumpalaikiai įsipareigojimai	14494	11185	15021	17736	12489	-2005	-13,83
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai iš viso:	23418	21220	26838	31952	27891	4473	19,11
UAB "Elux" pagrindiniai rodikliai, tūkst.Lt.							
Ilgalaikis turtas	660	1483	4191	3808	3664	3004	455,15
Trumpalaikis turtas	6868	9321	12710	9950	9820	2952	42,98
Turtas iš viso:	7528	10804	16901	13758	13484	5956	79,12
Nuosavas kapitalas	4612	6782	9741	9588	9792	5180	112,32
Ilgalaikiai įsipareigojimai	369	844	3336	1874	1319	950	257,45
Trumpalaikiai įsipareigojimai	2547	3178	3824	2295	2373	-174	-6,83
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai iš viso:	7528	10804	16901	13757	13484	5956	79,12

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Kaip matyti iš 2.2 lentelės duomenų, analizuojamu laikotarpiu visas turtas turėjo tendenciją didėti: UAB „JA prekyba“ padidėjo 19,11 proc., o UAB „Elux“ padidėjo 79,12 proc.

Tai nulėmė abiejų įmonių ženkliai padidėjęs ilgalaikis turtas, nes kiekvienais metais įmonėse vykdomos investicijos į naujas technologijas ir įrangą. Trumpalaikis turtas įmonėse tai pat išaugo: palyginus 2006 m. su 2010 m. UAB „JA prekyba“ minėtas turtas padidėjo 16,25 proc., UAB „Elux“ šis turtas padidėjo 42,98 proc. Tai nulėmė: UAB „JA prekyba“ gautinų sumų padidėjimas 57,01 proc., o UAB „Elux“ atsargų padidėjimas 52,66 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad bendra šiose įmonėse yra tai, kad trumpalaikis turtas daugiau negu 2 kartus viršija ilgalaikį, įmonės išsaugo didelį likvidumą. Trumpalaikio turto kitimas yra skirtingas: UAB „JA prekyba“ skolininkų atsiskaitymai blogėja, o UAB „Elux“ atsargos smarkiai didėja.

Analizuojant nuosavą kapitalą ir įsipareigojimus matome, kad abiejose analizuojamose įmonėse nuosavas kapitalas didėjo: UAB „JA prekyba“ analizuojamu laikotarpiu padidėjo 57,45 proc., o UAB „Elux“ padidėjo 112,32 proc., tai nulėmė nepaskirstyto pelno išaugimas.

Abiejose įmonėse didėjo ilgalaikiai įsipareigojimai. Kaip matyti iš 2.2 lentelės duomenų, UAB „JA prekyba“ ilgalaikiai įsipareigojimai padidėjo 1380 tūkst.Lt., o UAB „Elux“ padidėjo 950 tūkst. Lt. Tai nulėmė UAB „JA prekyba“ įrangos ir mašinų įsigijimas pagal lizingo sutartis, o UAB „Elux“ paimti ilgalaikiai kreditai.

Trumpalaikių įsipareigojimų mažėjimui įtakos turėjo: UAB „JA prekyba“ skolų tiekėjams sumažėjimas 85,10 proc., o UAB „Elux“ finansinių skolų sumažėjimas 64,01 proc.

Apibendrinant galima konstatuoti, kad UAB „JA prekyba“ situacija yra geresnė nei UAB „Elux“, nes analizuojamu laikotarpiu įmonės veikla buvo vykdoma pelningai, tačiau pagrindinių rodiklių didėjimo tendencija tenka UAB „Elux“.

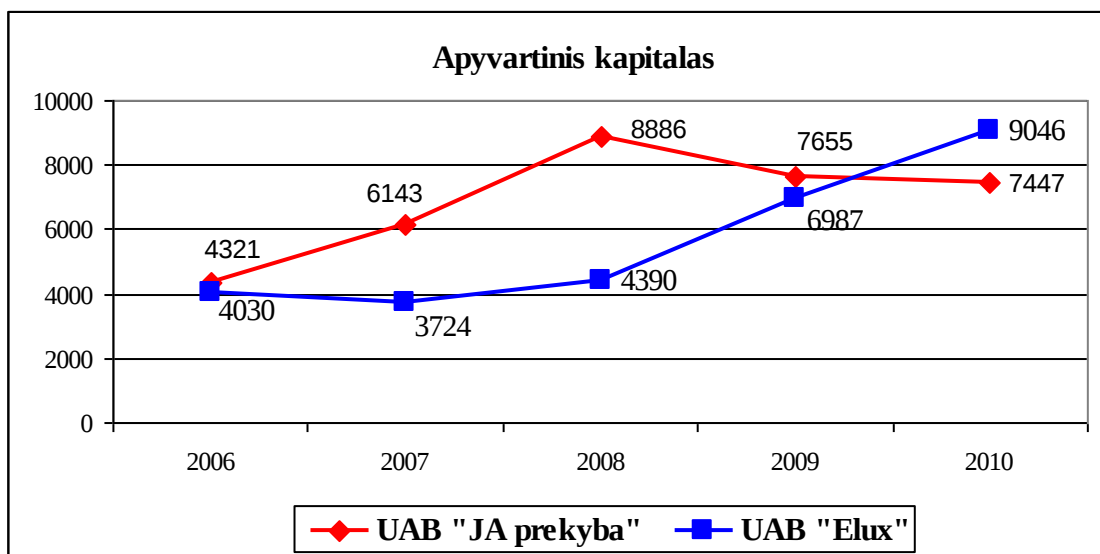
Todėl toliau šioje darbo dalyje bus analizuojama apyvartinio kapitalo dydis, pokyčiai bei jo įtaką kitiems finansiniams rodikliams.

2.2. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizė

Remdamiesi J. Mackevičiaus (2007) pateikta apyvartinio kapitalo analizės metodika, darbe apyvartinio kapitalo analizė bus atliekama dviem skaičiavimo būdais.

Šiame skyriuje apyvartinis kapitalas bus apskaičiuojamas turto aspektu, kuriuo remiantis apyvartinis kapitalas apskaičiuojamas kaip trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis. Detalus minėto apyvartinio kapitalo apskaičiavimo būdas pateiktas 11 priede.

Kadangi apyvartinio kapitalo dinamikos analizė parodo ne tik bendros sumos, bet ir jo elementų kitimą per tam tikrą laikotarpį, o didėjantis apyvartinis kapitalas garantuoja įmonės veiklos nenutrūkstumą ir geras finansinės būklės palaikymo galimybes, bei didėjantį įmonės likvidumo lygį, tikslinga išanalizuoti bei įvertinti UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo dinamiką analizuojamu laikotarpiu. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo rodiklio apskaičiuotos reikšmės 2006-2010 m. laikotarpiu pavaizduotos 2.2 pav.

2.2 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo dinamika 2006-2010 m.

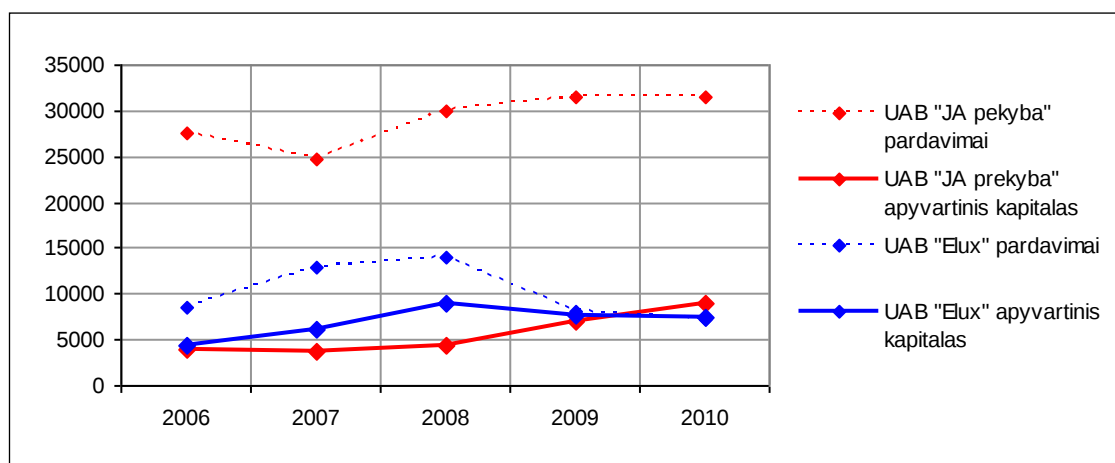
Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Kaip matyti iš 2.2 pav. pateiktų duomenų, analizuojamu 2006-2010 m. laikotarpiu apyvartinio kapitalo augimo tempai buvo netolygūs: UAB „JA prekyba“ apyvartinis kapitalas padidėjo 124,47 proc., (nuo 4030 tūkst. Lt. (2006 m.) iki 9046 tūkst. Lt. (2010 m.)). Atitinkamai UAB „Elux“ apyvartinis kapitalas padidėjo 72,34 proc., (nuo 4321 tūkst. Lt. (2006 m.) iki 7447 tūkst. Lt. (2010 m.)). Įvertinus tai, kad didesnė apyvartinio rodiklio reikšmė rodo aukštesnį įmonės likvidumo lygį, galima daryti išvadą, kad abiejų įmonių apyvartinio kapitalo būklė ir jo augimas 2006-2010 m. rodo patenkinamą įmonių apsirūpinimą apyvartiniu kapitalu ir teigiamas jo augimo tendencijas, užtikrinančias įmonių veiklos nenutrūkstumą ir geros finansinės būklės palaikymo galimybes.

Išnagrinėjus apyvartinio kapitalo dinamiką, tikslinga atlikti UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ turto ir apyvartinio kapitalo palyginimą 2006-2010 m. laikotarpiu (žr.12 priede).

UAB „JA prekyba“ apyvartinio kapitalo reikšmė 2010 metais sudarė 32,4 proc. viso įmonėje esančio turto, tuo tarpu UAB „Elux“ – 56,1 proc. Per analizuojamą laikotarpį UAB „JA prekyba“ rodiklio reikšmė išaugo 88,5 punkto, tačiau UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo reikšmė sumažėjo 2,3 proc. punkto. Apyvartinio kapitalo apimties svyravimus abiejose įmonėse lėmė bendro turto apimties svyravimai kiekvienais metais.

Kadangi apyvartinio kapitalo kitimas labiausiai priklauso nuo pardavimų dydžio, todėl tikslinga apyvartinio kapitalo tendencijas palyginti su pardavimų augimu, siekiant nustatyti ar apyvartinis kapitalas analizuojamose įmonėse naudojamas racionaliai. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pardavimų ir apyvartinio kapitalo dinamika 2006-2010 m. pavaizduota 2.3 pav.

2.3 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pardavimų ir apyvartinio kapitalo dinamika 2006-2010 m.

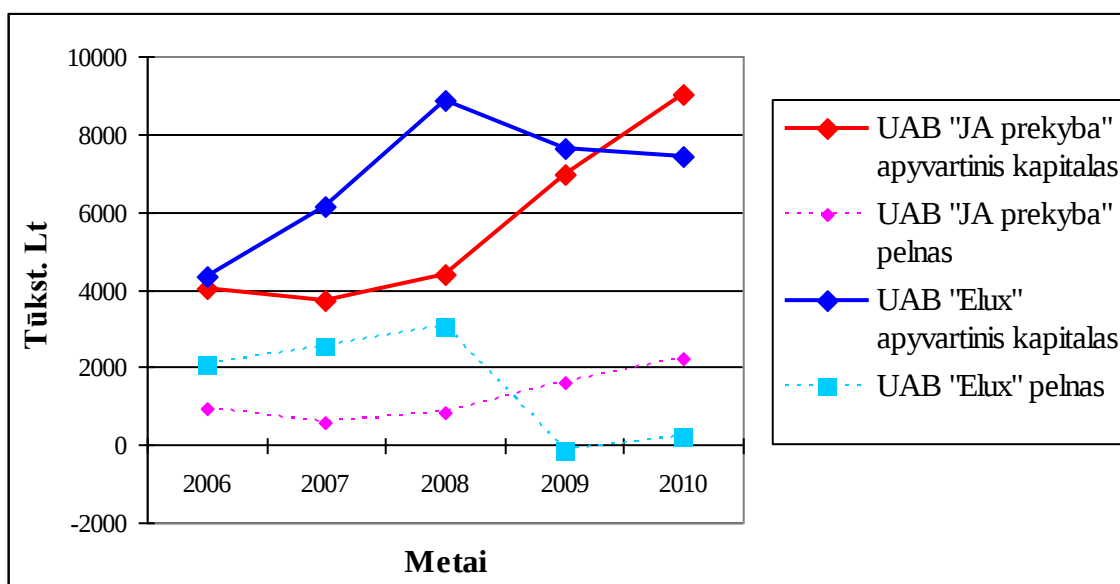
Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Lyginant analizuojamų įmonių kitimą 2006-2010 m., kaip matyti iš 2.3 pav. duomenų UAB „JA prekyba“ pardavimams išaugus 14,1 proc., arba 3879 tūkst. Lt., apyvartinis kapitalas išaugo 124,5 proc., arba 5016 tūkst. Lt. Minėtų rodiklių kitimai rodo, kad UAB „JA prekyba“ apyvartinis kapitalas analizuojamu laikotarpiu buvo naudojamas neefektyviai, nes jis didėjo sparčiau nei pardavimai. Žemesnį pardavimų pajamų augimą, lyginant su apyvartinio kapitalo augimu įtakojo prekių pardavimas atidedant mokėjimą ilgam laikotarpiui.

Priešingai nei UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. UAB „Elux“ pardavimai sumažėjo 15,9 proc., arba 1349 tūkst. Lt., tuo tarpu apyvartinis kapitalas padidėjo 72,3 proc., arba 3126 tūkst. Lt. UAB „Elux“ pardavimų mažėjimui įtakos turėjo šalies ekonominė krizė, tačiau UAB „JA prekyba“ ši krizė neturėjo jokios įtakos.

Atliekant apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizę, svarbu nustatyti kiek reikia įmonei apyvartinio kapitalo, kad būtų užtikrinama pelninga įmonės veikla. Esant žemam apyvartinio kapitalo lygiui, negali būti užtikrinta gera įmonės veikla, dėl to gali atsirasti mokumo problemų bei sumažėti gaunamas pelnas. Augant apyvartinio kapitalo lygiui įmonė tampa pajėgi gauti didžiausią pelną, bet esant pernelyg aukštam jo lygiui, gali susidaryti tokia situacija, kad įmonės trumpalaikis turtas nedalyvaus veiklos procese, o tai mažins pelną.

Remiantis šia teorija, 2.4 pav. pateikiama UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo ir veiklos pelno priklausomybė.

2.4 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo ir pelno ryšys 2006-2010m

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.4 pav. pateiktų duomenų matyti, kad 2006-2010 m. UAB „JA prekyba“ augant apyvartiniam kapitalui augo ir veiklos pelnas. Analizuojamu laikotarpiu apyvartiniam kapitalui padidėjus 124,47 proc., arba 5016 tūkst. Lt. veiklos pelnas padidėjo 137,67 proc. arba 1301 tūkst. Lt. Tuo tarpu UAB „Elux“ apyvartinis kapitalas ir veiklos pelnas turėjo skirtingas tendencijas. UAB „Elux“ apyvartiniam kapitalui padidėjus 72,34 proc. arba 3126 tūkst. Lt., veiklos pelnas sumažėjo 88,31 proc. (-1806) tūkst. Lt. Todėl galima daryti išvadą, kad analizuojamais metais įmonės apyvartinis kapitalas viršijo nustatytą ribą, o tai reiškia, kad jis nepanaudojamas įmonės veikloje, lėšos yra išaldytos. Dalies šių lėšų „išlaisvinimas“ padidintu įmonės pinigų srautus, kas leistu juos panaudoti verslo plėtrai ar veiklos proceso efektyvumui gerinti.

2.3. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo struktūros analizė

Apyvartinio kapitalo struktūros analizė įgalina nustatyti šio kapitalo sudedamųjų elementų, t.y. trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų dalį ir jų įtakos dydį bendrai apyvartinio kapitalo sumai. Kadangi nuolatinė ir nuosekli apyvartinio kapitalo struktūros analizė padeda įmonių vadovybei pasiekti optimalų turimų finansinių išteklių panaudojimo lygį, todėl tikslinga išanalizuoti UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio turto struktūrą. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio turto struktūra 2006-2010 m. pateikiama 2.3 lentelėje.

2.3 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio turto struktūra 2006-2010 m.

Rodikliai, tūkst. Lt.	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	Lyginamasis svoris (%)				
							2006	2007	2008	2009	2010
Per vienerius metus gautinos sumos	UAB „JA prekyba“	12160	11610	13163	14117	19092	65,64	78,87	67,81	57,1	88,66
	UAB „Elux“	2765	4452	5185	3479	3261	40,26	47,76	40,79	34,96	33,21
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	UAB „JA prekyba“	5785	2558	5645	10298	2356	31,23	17,16	29,08	41,65	10,94
	UAB „Elux“	4035	4778	7525	5687	6159	58,74	51,24	59,2	57,16	62,72
Grynieji pinigai ir jų ekvivalentai	UAB „JA prekyba“	579	741	603	308	87	3,13	4,97	3,11	1,25	0,4
	UAB „Elux“	68	91	0	784	400	1,0	1,0	0,01	7,88	4,07

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.3 lentelės duomenų matyti, kad UAB „JA prekyba“ trumpalaikio turto struktūra per 2006 - 2010 m. laikotarpį kito neženkiai. Didžiausią trumpalaikio turto dalį (nuo 65,64 (2006 m.) iki 88,66 proc. (2010 m.)) sudarė debitorinis įsiskolinimas. Tai rodo, kad įmonės klientai laiku neatsiskaito, prekės parduodamos atidedant mokėjimą ilgam laikotarpiui, todėl didelė dalis lėšų atitraukiama iš apyvartos. Atsargų ir nebaigtų vykdyti sutarčių UAB „JA prekyba“ lyginamasis svoris sudarė nuo 31,23 (2006 m.) iki 10,94 proc. (2010 m.). Pažymėtina tai, kad ypač didelis atsargų kiekis buvo 2009 m., kurį įtakėjo 2008 metais neparduotas grūdų derlius. Tik 2010 metais atsargų dalis trumpalaikio turto struktūroje sudarė mažiausią analizuojamais metais (tik 10,94 proc.) trumpalaikio turto dalį. Tam įtakos turėjo 2010 m. 14,06 proc. padidėję pardavimai. Patį mažiausią (nuo 3,13 (2006 m.) iki 0,4 proc. (2010 m.)) UAB „JA prekyba“

2006-2010 m. lyginamąjį svorį sudarė grynųjų pinigų sąskaitose ir kasoje straipsnis. Tai teigiamas įmonės rodiklis, nes pinigai turi būti panaudoti apyvartoje.

Iš 2.3 lentelės duomenų matyti, kad UAB „Elux“, kaip ir UAB „JA prekyba“ trumpalaikio turto struktūra per 2006-2010 m. laikotarpį kito neženkiai. Didžiausią trumpalaikio turto dalį sudarė atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys (nuo 58,74 (2006 m.) iki 62,72 proc. (2010 m.)). Tai rodo, kad įmonė atsargose įmonės „išaldo“ nemažas pinigų sumas. Tokiu būdu įmonė sumažina turimų įmonėje pinigų sumas, kurie yra priskiriami trumpalaikiams įsiskolinimams apmokėti. Be to įmonei laikyti didelį kiekį atsargų yra nenaudinga, nes didėja rizika dalį atsargų prarasti dėl susidėvėjimo, vagysčių ar sugedimo, sulėtėja apyvartos ciklas ir kt.

UAB „Elux“ (žr. 2.3 lentelę) debitorinis įsiskolinimas sudarė nuo 40,3 iki 33,2 proc. Kadangi jų kitimas paskutiniaisiais metais mažėjo, tai rodo, kad įmonė ieško mokiusių klientų arba vykdo efektyvią politiką su klientais. Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys per vienerius metus sudarė didžiausią trumpalaikio turto dalį – nuo 58,74 iki 62,72 proc. Didelis kiekis atsargų buvo 2010 m., jų padidėjimą lėmė prekių asortimento didėjimas. Ši įmonė turėtų atkreipti dėmesį į atsargų mažinimą, nes mažėjant pardavimų apimčiai, atsargos taip pat turėtų mažėti. Todėl UAB „Elux“ būtina efektyviau išnaudoti didėjančias atsargas, nes didelės atsargų sumos signalizuoja apie apyvartinių lėšų įšaldymą. Pasirašius ilgalaikes prekybos sutartis, būtų galima parduoti užsigulėjusias atsargas ir tokiu būdu padidinti pardavimo pajamas. Mažiausią dalį (nuo 1 proc. (2006 m.) iki 4,07 proc. (2010 m.)) UAB „Elux“ trumpalaikio turto sudarė grynųjų pinigų sąskaitose ir kasoje straipsnis. Didžiausias grynųjų pinigų sąskaitose ir kasoje straipsnio mažėjimas buvo 2008 m. lyginant su 2007 m. kurio mažėjimą įtakėjo tai, kad pagal 2008 m. sudarytą UAB „Elux“ ir AB „Ūkio“ banko overdrafto sutartį, 2008 m. pabaigoje UAB „Elux“ padengus AB „Ūkio“ banko įsiskolinimą, grynųjų pinigų bendrovė sąskaitoje neturėjo.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad abiejose analizuojamose įmonėse trumpalaikis turtas yra per didelis. UAB „Elux“ didžiausią problema yra atsargų valdymas, tuo tarpu UAB „JA prekyba“ atsargų valdymas yra efektyvus, tačiau įmonės vadovybei didžiausią dėmesį reikėtų atkreipti į debitorinio įsiskolinimo mažinimą bei piniginių srautų subalansavimą. UAB „Elux“ įmonės vadovybei didžiausią dėmesį reikėtų atkreipti į atsargų mažinimą. Vadinas, galima teigti, kad UAB „Elux“ atsargų, o UAB „JA prekyba“ debitorinio įsiskolinimo kontrolė yra būtina, nes minėta kontrolė yra viena iš sėkmingos veiklos sąlygų. Atliekant apyvartinio kapitalo analizę, labai svarbu nustatyti, kokią trumpalaikių įsipareigojimų struktūrą bei jos įtakos dydį bendrai apyvartinio kapitalo sumai.

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikiai įsiskolinimų struktūra 2006-2010 m. pateikta 2.4 lentelėje.

2.4 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio įsiskolinimo struktūra 2006-2010 m.

Rodikliai, tūkst. Lt.	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	Lyginamasis svoris (%)				
							2006	2007	2008	2009	2010
Finansinės skolos	UAB „JA prekyba“	6023	6128	8676	12219	10718	41,55	54,79	57,76	68,90	85,82
	UAB „Elux“	1413	1596	1264	381	380	55,48	50,22	33,05	16,60	16,01
Skolos tiekėjams	UAB „JA prekyba“	8042	4659	4147	2182	1198	55,48	41,65	27,60	12,30	9,60
	UAB „Elux“	221	411	1225	1662	1546	8,67	12,93	32,03	72,42	65,15
Gauti išankstiniai apmokėjimai	UAB „JA prekyba“	0	0	1638	3251	10	0,0	0,0	10,90	18,30	0,10
	UAB „Elux“	912	1169	1333	229	304	35,80	36,80	34,90	10,0	12,80
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareig.	UAB „JA prekyba“	429	398	560	84	563	2,97	3,56	3,74	0,50	4,48
	UAB „Elux“	1	2	2	23	143	0,05	0,05	0,02	0,98	6,04

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.4 lentelės duomenų matyti, kad analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ didžiąją trumpalaikių įsipareigojimų dalį nuo 41,55 (2006 m.) iki 85,82 proc. (2010 m.) sudarė finansinės skolos. Analizuojant finansinių skolų kitimą, nustatyta, kad daugiausiai 44,27 procentiniais punktais minėtų skolų kitimą įtakojo UAB „JA prekyba“ paimti kreditai trąšų bei kitų prekių pirkimui. Skolos tiekėjams kiekvienais metais mažėjo (nuo 55,48 (2006 m.) iki 9,6 proc. (2010 m.)). Rodiklio mažėjimą įtakojo finansinių skolų augimas, nes įmonė atsiskaitė su tiekėjais gavusi kreditą iš banko. Pastebėtina tai, kad toks įmonės sprendimas nėra efektyvus, kadangi skolos tiekėjams buvo padengtos skolintomis lėšomis. Išankstiniai apmokėjimai trumpalaikio įsiskolinimo struktūrą įtakojo neženkliai, nes tik nuo 2008 m. UAB „JA prekyba“ pradėjo gauti išankstinius apmokėjimus, kurie rodo, kad įmonė įsipareigoja parduoti prekes pagal pasirašytas sutartis. Jų lyginamasis svoris trumpalaikio įsiskolinimo struktūroje sudarė: 2008 m. – 10,9 proc., 2009 m. – 18,3 proc., 2010 m. – 0,1 proc.. Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai analizuojamu laikotarpiu padidėjo nuo 2,97 (2006 m.) iki 4,48 proc. (2010 m.), kurių didėjimą įtakojo su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų didėjimas.

UAB „Elux“ didžiąją trumpalaikių įsipareigojimų dalį nuo 8,67 proc. (2006 m.) iki 65,15 proc. (2010 m.) sudarė skolos tiekėjams. Ženklių straipsnio didėjimą (beveik septynis kartus) įtakojo 15,86 proc. sumažėję pardavimai bei 39,47 proc. sumažėjusios finansinės skolos. Vertinant gautus išankstinius apmokėjimus, nustatyta, kad UAB „Elux“ jų lyginamasis svoris sumažėjo nuo 36,8 proc. (2006 m.) iki 12,8 proc. (2010 m.). Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai UAB „Elux“, kaip ir UAB „JA prekyba“ analizuojamu laikotarpiu sudarė neženklių trumpalaikių įsipareigojimų dalį – vidutiniškai apie 1,43 proc., kurių didžiąją dalį sudarė su darbo santykiais susiję įsipareigojimai (t.y. mokesčiai, atlyginimai, socialinis draudimas ir pan.).

Apibendrinus trumpalaikių įsiskolinimų struktūrą, galima teigti, kad UAB „JA prekyba“ vadovybei didžiausią dėmesį reikėtų atkreipti į debitorinio įsiskolinimo mažinimą, nes jis įmonėje sudaro didžiausią trumpalaikių įsiskolinimų dalį. UAB „JA prekyba“ debitorinio įsiskolinimo kontrolė yra būtina, nes minėta kontrolė yra viena iš sėkmingos veiklos sąlygų. UAB „Elux“ situacija rodo, kad įmonė turi daug atsargų, kurios gali būti pasenusios bei nekokybiškos. Todėl įmonės vadovams tikslinga pasirašyti ilgalaikes prekybos sutartis su didžiausiais prekybos centrais, siekti parduoti užsigulėjusias atsargas nes tokiu būdu būtų sumažintas atsargų kiekis bei padidintos pardavimo pajamos. UAB „Elux“ vadovams būtina efektyviau išnaudoti didėjančias atsargas, nes didelės atsargų sumos signalizuoja apie apyvartinių lėšų įšaldymą.

2.4. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo valdymo politika

2.4.1. UAB „JA Prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo valdymo strategijos

Finansinės analizės teorijoje ir praktikoje finansavimo klausimai yra vieni iš sudėtingiausių, nes įmonės gali finansuoti savo veiklą tiek iš savų, tiek iš skolintų šaltinių. Paprastai ilgalaikis turtas finansuojamas iš nuosavo kapitalo, o apyvartinis kapitalas iš dalies iš nuosavo ir iš skolinto kapitalo. Naudojant antrąjį apyvartinio kapitalo apskaičiavimo būdą galima įvertinti įmonės apyvartinio kapitalo finansavimo politiką ir strategiją. Antrasis apyvartinio kapitalo apskaičiavimo būdas kaip tik leidžia įvertinti šį santykį. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo skaičiavimas kapitalo aspektu pateiktas 2.5 lentelėje.

2.5 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinis kapitalas apskaičiuotas kapitalo aspektu 2006-2010 m.

UAB "JA prekyba"							
Rodiklio pavadinimas	2006	2007	2008	2009	2010	Pokytis 2010-2006 m.	
						Lt.	proc.
Nuosavas kapitalas	8873	9472	10329	11849	13972	5099	57,47
Ilgalaikiai įsipareigojimai	50	563	1488	2367	1430	1380	2760,00
Ilgalaikis turtas	4893	6311	7427	7229	6356	1463	29,90
Apyvartinis kapitalas	4030	3724	4390	6987	9046	5016	124,47
UAB "Elux"							
Nuosavas kapitalas	4612	6782	9741	9588	9792	5180	112,32
Ilgalaikiai įsipareigojimai	369	844	3336	1874	1319	950	257,45
Ilgalaikis turtas	660	1483	4191	3807	3664	3004	455,15
Apyvartinis kapitalas	4321	6143	8886	7655	7447	3126	72,34

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš skaičiavimų matyti, kad apyvartinio kapitalo suma kiekvienais metais lygi apyvartinio kapitalo dydžiui, apskaičiuotam pagal pirmąjį būdą, tačiau ekonominė prasmė jų skirtinga. Iš 2.5 lentelės duomenų matyti, kad abiejų įmonių pagrindinis finansavimo šaltinis yra nuosavas kapitalas. UAB „JA prekyba“ ilgalaikio turto dalis finansuojama iš nepaskirstytojo pelno ir dalis iš ilgalaikių įsipareigojimų, t.y. įmonė pirko mašinas ir įrangą lizingo būdu, o apyvartinis kapitalas finansuojamas iš nuosavo kapitalo ir trumpalaikių įsipareigojimų. UAB „Elux“ situacija tokia pati, iš skaičiavimų matyti, kad tam tikra dalis nuosavo kapitalo buvo tiesiogiai panaudota apyvartoje.

Dalis trumpalaikio turto yra reikalinga nuolat tenkinti įmonės minimalius poreikius, todėl šis turtas reikalauja ilgalaikio finansavimo. Trumpalaikio turto finansavimas yra vienas iš pagrindinių trumpalaikio turto valdymo uždavinių, todėl tikslinga panagrinėti trumpalaikio turto finansavimo modelius. Išskiriami šie finansavimo modeliai: idealus, konservatyvus, agresyvus bei kompromisinis. Siekiant nustatyti kokią finansavimo strategiją taiko UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2.6 lentelėje pateikiami 2006-2010 m. finansavimo poreikio skaičiavimai.

2.6 lentelė

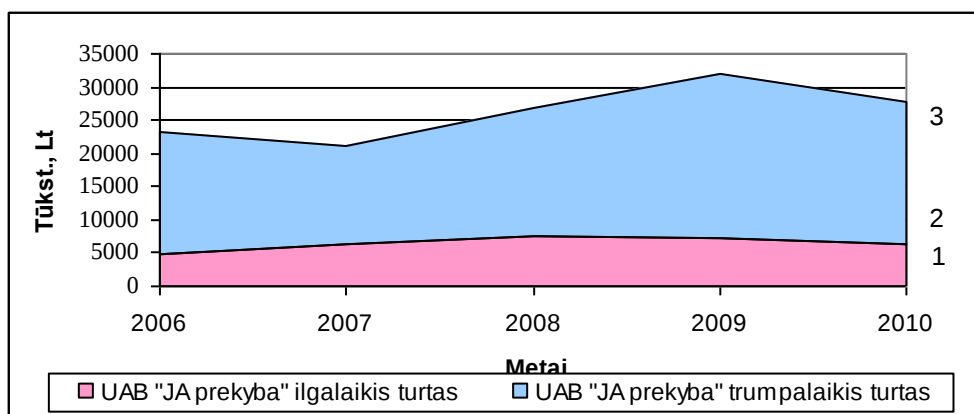
UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansavimo poreikio paskaičiavimas 2006-2010m

UAB „JA prekyba“					UAB „Elux“			
Metai	Ilgalai- kis turtas	Trumpalai- kis turtas	Turtas iš viso	Minimalus Finansavi- mo poreikis	Ilgalai- kis turtas	Trumpalai- kis turtas	Turtas iš viso	Minimalus Finansavi- mo poreikis
2006	4893	18524	23417	21220	660	6868	7528	7528
2007	6311	14909	21220	21220	1483	9321	10804	7528
2008	7427	19411	26838	21220	4191	12710	16901	7528
2009	7230	24723	31953	21220	3808	9950	13758	7528
2010	6356	21535	27891	21220	3664	9820	13484	7528

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš pateiktų duomenų galima spėsti, kad analizuojamu laikotarpiu trumpalaikio turto poreikis svyruoja: UAB „JA prekyba“ nuo 14909 tūkst., Lt iki 24723 tūkst., Lt., UAB „Elux“ nuo 6868 tūkst., Lt iki 12710 tūkst., Lt. Pastovusis trumpalaikis turtas parodo minimalų trumpalaikio turto poreikį, kuris UAB „JA prekyba“, pagal 2007 m. lygus 14909 tūkst., Lt. Vadinasi, minimalus finansavimo šaltinių poreikis įmonėje 2007 metais - 21220 tūkst., Lt., o maksimalus 2009 m. – 31953 tūkst., Lt. Skirtingai UAB „Elux“ minimalus finansavimo poreikis buvo 2006 m. – 6868 tūkst., Lt., o maksimalus 2008 m. – 12710 tūkst., Lt.

UAB „JA prekyba“ elgsena esant skirtingoms trumpalaikio turto valdymo strategijoms pateikiama 2.5 pav.

2.5 pav. UAB „JA prekyba“ trumpalaikio turto priklausomybė nuo pasirinktos valdymo strategijos

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

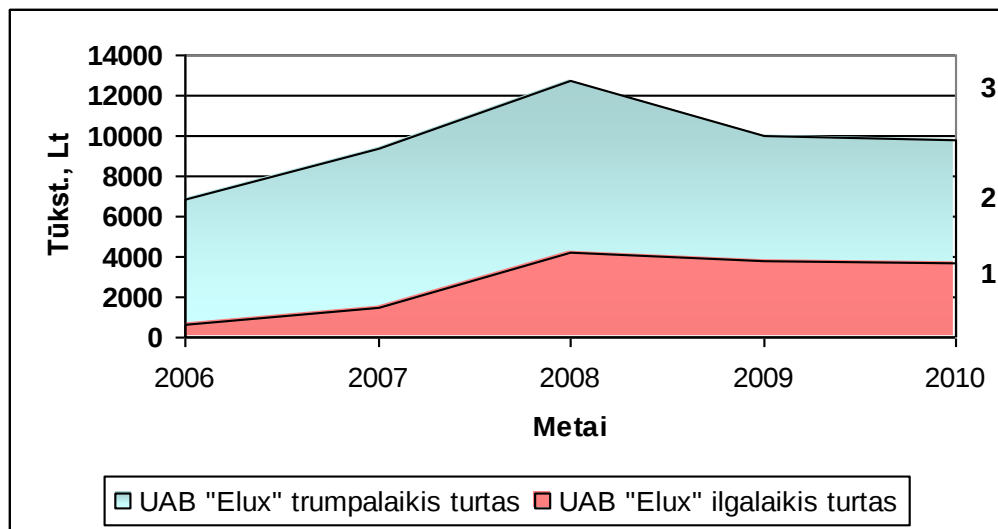
1 linija (žr. 2.6 pav.) rodo agresyvią finansavimo strategiją, pagal kuria ilgalaikiai įsipareigojimai padengia ilgalaikį turtą ir dalį pastoviojo trumpalaikio turto. Remiantis strategija įmonės minimalus finansavimo poreikis buvo - 21220 tūkst. Lt.

2 linija apibūdina konservatyvią finansavimo strategiją, kai visas maksimalus lėšų poreikis, t.y. 31953 tūkst. Lt. buvo finansuojamas pastoviuoju kapitalu.

3 linija būdinga kompromisinei strategijai, kai ilgalaikiai įsipareigojimai lygūs ilgalaikiam turtui, pastoviajam trumpalaikiam turtui ir pusei prognozuojamo kintamojo trumpalaikio turto. Šiuo atveju turto vertė lygi 26586 tūkst. Lt. ($21220 + 0,5 * 10733$).

Remiantis šiuo modeliu, galima daryti išvadą, kad UAB „JA prekyba“ 2006 – 2007 m. taikė agresyvią apyvartinio kapitalo finansavimo strategiją; 2009 m. taikė konservatyvią strategiją; 2008 ir 2010 m. naudojo kompromisinę finansavimo strategiją.

UAB „Elux“ elgsena esant skirtingoms trumpalaikio turto valdymo strategijoms pateikiama 2.6 pav.

2.6 pav. UAB „Elux“ trumpalaikio turto priklausomybė nuo pasirinktos valdymo strategijos

Šaltinis: sudarytas darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.6 paveikslo duomenų matyti, kad UAB „Elux“ skirtingai taikė finansavimo strategijas. Agresyvią finansavimo strategiją taikė, kai minimalus finansavimo poreikis buvo (2006 m.) 7528 tūkst. Lt. ir (2007 m.) 10804 tūkst. Lt. Konservatyvią strategiją naudojo 2008 metais, kai maksimalus lėšų poreikis 16901 tūkst. Lt.. Nuo 2009 iki 2010 metų įmonė taikė kompromisinę finansavimo strategiją. Šiuo atveju trumpalaikio turto vertė lygi 12214 tūkst. Lt. ($7528 + 0,5 * 9373$).

Apibendrinant apyvartinio kapitalo finansavimo strategijų analizę, galima teigti, kad tiek UAB „JA prekyba“ tiek UAB „Elux“ 2006-2010 m. taikė skirtingas finansavimo strategijas. UAB „JA prekyba“ geriausiai savo verslą plėtojo 2010 m., kai taikė kompromisinę finansavimo strategiją, nes kiekvienam pardavimų litui buvo uždirbta apie 7,14 Lt. pelno prieš apmokestinimą. UAB „Elux“ priešingai, nei UAB „JA prekyba“ verslas sekėsi 2006 m., kai taikė agresyvią finansavimo strategiją, nes tais metais kiekvienam pardavimų litui buvo uždirbta apie 24,03 Lt. pelno prieš apmokestinimą.

2.4.2. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansinė struktūra ir finansinis stabilumas

Stabilumas tampa vis svarbesnis, nes įmonės veiklą vysto greitai kintančiose ekonominėse sąlygose. Kadangi nuo to, kaip įmonės pasirenka finansavimo šaltinių struktūrą, daug priklauso jos finansinis stabilumas ir veiklos rizikos lygis, todėl darbe buvo įvertinta analizuojamų įmonių balanso struktūra ir finansinio stabilumo rodikliai, kurių svarba įmonei yra labai didelė, nes jie parodo jų finansinį savarankiškumą. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansinės struktūros ir finansinio stabilumo rodiklių dinamika 2006 – 2010 m. pateikiama 2.7 lentelėje.

2.7 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansinės struktūros ir finansinio stabilumo rodikliai 2006–2010 m.

Rodikliai	Įmonė	2006	2007	2008	2009	2010	Pokytis per 2006-2010 m.
Nusavo kapitalo koncentracijos koeficientas	UAB „JA prekyba“	0,38	0,45	0,38	0,54	0,5	0,12
	UAB „Elux“	0,61	0,63	0,58	0,7	0,73	0,12
Skolos-nuosavybės koeficientas	UAB „JA prekyba“	1,64	1,24	1,6	1,7	1	-0,64
	UAB „Elux“	0,63	0,59	0,74	0,43	0,38	-0,25
Nuosavybės koeficientas	UAB „JA prekyba“	2,64	2,24	2,6	1,85	2	-0,64
	UAB „Elux“	1,63	1,59	1,74	1,43	1,38	-0,25
Nusavo kapitalo koeficientas	UAB „JA prekyba“	0,38	0,45	0,38	0,37	0,5	0,12
	UAB „Elux“	0,61	0,63	0,58	0,7	0,73	0,12

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.7 lentelės duomenų matyti, kad UAB „JA prekyba“ didžiausias nuosavo kapitalo koncentracijos koeficientas buvo 2009 m. kai vienam turto litui teko 0,54 Lt įmonės skolų. Mažiausia rodiklio reikšmė analizuojamoje įmonėje buvo 2006 ir 2008 m., kai savininko lėšomis buvo padengiama tik 0,38 Lt. įmonės skolų. Tuo tarpu UAB „Elux“ didžiausias nuosavo kapitalo koncentracijos koeficientas buvo 2010 m. kai vienam turto litui teko 0,73 Lt skolų, mažiausias 2008 m., kai vienam turto litui teko 0,58 Lt. įmonės skolų. Palyginus abiejų įmonių vidutines analizuojamų rodiklių reikšmes, galima daryti išvadą, kad savo veikloje mažiau skolinto kapitalo naudojo UAB „JA prekyba“, nes pastarojoje įmonėje vienam turto litui vidutiniškai teko 0,45 Lt, tuo tarpu UAB „Elux“ - 0,65 Lt skolintų lėšų.

Nagrinėjant UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ skolas – nuosavybės koeficiento rodiklius, nustatyta, kad didžiausia UAB „JA prekyba“ skolas – nuosavybės rodiklio reikšmė buvo 2009 m. kai vienam litui nuosavų lėšų teko 1,70 Lt. skolintų lėšų. Rodiklio kitimą 2009 m. lyginant su 2008 m. įtakojo 21,8 proc. išaugusios įmonės skolos. Mažiausia rodiklio reikšmė pastarojoje įmonėje buvo 2010 m., kai vienam litui nuosavų lėšų teko 1,0 Lt skolintųjų lėšų. Ženklių (41,2 proc.) rodiklio mažėjimą lėmė 30,8 proc. sumažėjusios įmonės skolos ir 17,9 padidėjęs nuosavas kapitalas ir rezervai. Tuo tarpu UAB „Elux“ didžiausia nuosavybės koeficiento rodiklio reikšmė buvo 2008 m., kai vienam nuosavų lėšų litui teko 0,74 Lt skolintų lėšų. Rodiklio kitimą įtakojo 78,1 proc. padidėjusios įmonės skolos ir 43,6 išaugęs nuosavas kapitalas. Mažiausia rodiklio reikšmė buvo 2010 m., kurio mažėjimą 2010 m. lyginant su 2009 m. lėmė 11,4 proc. sumažėjusios įmonės skolos.

Analizuojant nuosavybės koeficiento rodiklius, kaip matyti iš 2.7 lentelėje pateiktų duomenų, tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ 2006-2010 m. nuosavybės koeficiento rodikliai turėjo skirtingas kitimo tendencijas. Didžiausia UAB „JA prekyba“ rodiklio reikšmė buvo 2006 m., kai vienam nuosavo kapitalo litui teko 2,64 Lt skolų, tuo tarpu mažiausiai (1,85 Lt.) skolų vienam nuosavo kapitalo litui teko 2009 m. Didžiausia UAB „Elux“ 2006-2010 m. analizuojamo rodiklio reikšmė buvo 2008 m., (1,74), mažiausia – 2010 m., kai vienam nuosavo kapitalo litui teko 1,38 Lt skolų. Palyginus vidutines analizuojamų rodiklių reikšmes, galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ padėtis buvo blogesnė, nes pastarojoje įmonėje vienam nuosavo kapitalo litui vidutiniškai teko 2,27 Lt, tuo tarpu UAB „Elux“ - 1,55 Lt skolų.

Atlikus nuosavo kapitalo rodiklių analizę, nustatyta, kad UAB „Elux“ analizuojamu laikotarpiu buvo finansiškai stabilesnė ir labiau nepriklausoma nuo išorinių finansavimo šaltinių, nes analizuojamo rodiklio reikšmės 2006-2010 m. buvo daugiau nei kartą didesnės lyginant su

UAB „JA prekyba“ nuosavo kapitalo rodikliu. Didžiausi tiek UAB „JA prekyba“ (0,50), tiek UAB „Elux“ (0,73) nuosavo kapitalo rodikliai buvo 2010 m. Rodiklių augimą UAB „JA prekyba“ 2010 m. lyginant su 2009 m. įtakojo 17,9 proc., atitinkamai UAB „Elux“ – 2,12 proc. išaugęs nuosavas kapitalas. Mažiausia rodiklio reikšmė (0,37) UAB „JA prekyba“ buvo 2009 m. Žemą rodiklio reikšmę įtakojo 19,06 proc. išaugęs įmonės turtas. Tuo tarpu UAB „Elux“ mažiausias nuosavo kapitalo rodiklis buvo 2008 m. ir sudarė 0,58. Rodiklio kitimą įtakojo 43,6 proc. išaugęs nuosavas kapitalas.

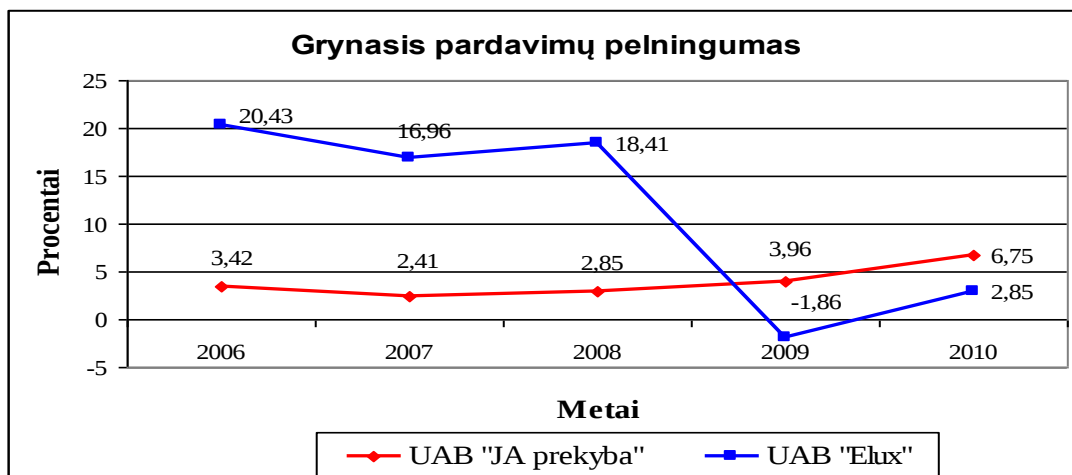
Apibendrinus UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansinės struktūros ir finansinio stabilumo rodiklių dinamiką 2006-2010 m., nustatyta, kad efektyviau turtą savo veikloje naudojo UAB „JA prekyba“, nes analizuojamu laikotarpiu pastarojoje įmonėje vienam turto litui vidutiniškai teko 0,45 Lt, tuo tarpu UAB „Elux“ - 0,65 Lt skolintų lėšų. Skolos – nuosavybės koeficiento rodikliai parodė, kad UAB „Elux“ padėtis mokumo atžvilgiu buvo geresnė, nes šio rodiklio vidutinės reikšmės 2006-2010 m. buvo apie 2,6 karto mažesnės, lyginant su UAB „JA prekyba“ vidutine rodiklio reikšme. Nuosavybės koeficientas parodė, kad UAB „JA prekyba“ akcininkams iš pelno tenkanti kapitalo dalis buvo mažesnė, nes didesnė jo dalis lyginant su UAB „JA prekyba“ buvo finansuojama iš skolintų lėšų. Nuosavo kapitalo rodiklių dinamika parodė, kad finansiškai stabilesnė ir labiau nepriklausoma nuo išorinių finansavimo šaltinių buvo UAB „Elux“, nes pastarojoje įmonėje vidutiniškai 15,5 proc., o UAB „JA prekyba“ 2,27 proc. turto buvo suformuota iš nuosavo kapitalo.

2.5. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo analizė

2.5.1. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pelningumo analizė

Pardavimų pelningumas domina visus rinkos dalyvius, nes parodo įmonės ūkinės veiklos ir pardavimo proceso pelningumą. Atliekant UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pelningumo rodiklių analizę, buvo išanalizuoti trys pagrindinių pelningumo rodiklių grupės rodikliai: grynas pelningumas, turto pelningumas ir akcinio kapitalo pelningumas.

Grynojo pardavimų pelningumo rodiklio, parodančio, kiek grynojo pelno tenka kiekvienam pardavimo litui po visų išlaidų, UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apskaičiuotos reikšmės 2006-2010 m. laikotarpiu pavaizduotos 2.7 pav. Detalūs jų skaičiavimai pateikti 14 priede.

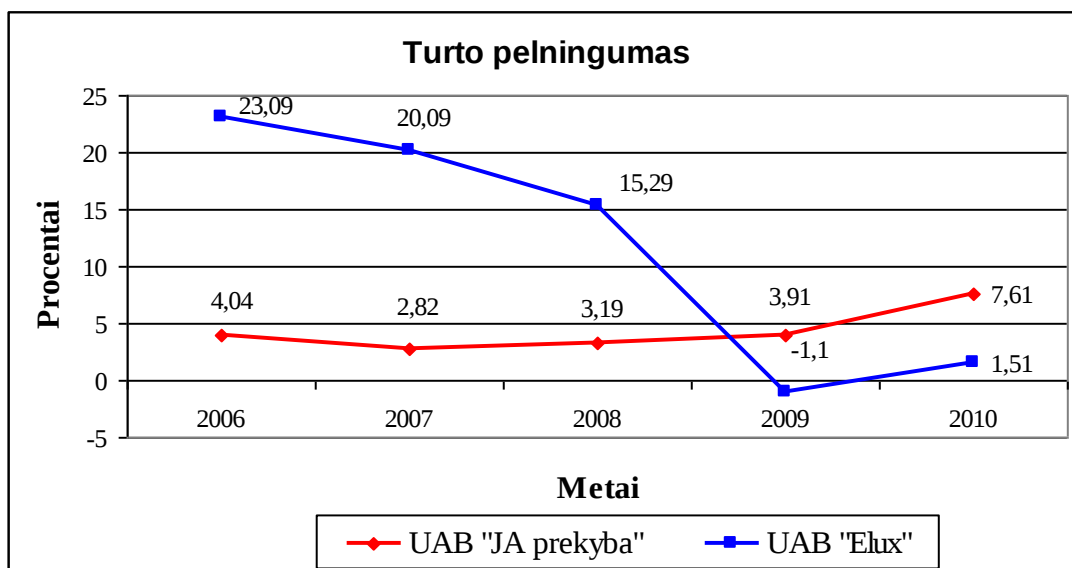

2.7 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ grynojo pardavimų pelningumo dinamika 2006-2010 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Kaip matyti iš 2.7 paveiksle pateiktų duomenų, grynojo pardavimų pelningumo rodiklis abiejose įmonėse kito skirtingai. UAB „JA prekyba“ grynojo pardavimų pelningumo rodiklis lyginant su UAB „Elux“ analizuojamais 2006-2008 m. buvo mažesnis beveik septynis kartus. Tačiau 2009 m. UAB „JA prekyba“ rodiklis buvo teigiamas, o UAB „Elux“ – neigiamas. Ženklių rodiklio mažėjimą 2009 m. UAB „Elux“ įtakėjo tai, kad įmonė dirbo nuostolingai ir patyrė 152 tūkst. Lt nuostolių. Tačiau 2010 m. UAB „Elux“ uždirbus 204 tūkst. Lt. pelno, rodiklis buvo teigiamas ir kiekvienam pardavimų litui 2010 m. buvo uždirbta apie 2,85 Lt grynojo pelno. Didžiausia UAB „JA prekyba“ rodiklio reikšmė buvo 2010 m. kai kiekvienam pardavimų litui buvo uždirbta apie 6,75 grynojo pelno. Lyginant mažiausias grynojo pardavimų pelningumo reikšmes analizuojamose įmonėse, matyti, kad mažiausia UAB „JA prekyba“ rodiklio reikšmė buvo 2007 m., kai vienam pardavimų litui teko tik 2,41 Lt grynojo pelno, o UAB „Elux“ - 2009 m. kai rodiklis buvo neigiamas. Apibendrinus galima teigti, kad UAB „Elux“ grynojo pardavimų pelningumo rodiklio mažėjimas reikalauja naujovių ir įspėja, kad įmonės prekių ir paslaugų konkurencingumas smunka.

Turto pelningumas parodo įmonės ilgalaikio ir trumpalaikio turto naudojimo efektyvumą, vadovų sugebėjimą jį valdyti ir kontroliuoti. Pagal turto pelningumą galima įvertinti įmonės ūkinę, gamybinę ir investicinę veiklą. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ turto pelningumo rodikliai, parodantys kiek litų grynojo pelno tenka kiekvienam turto piniginiui vienetui, pateikiami 2.8 pav.

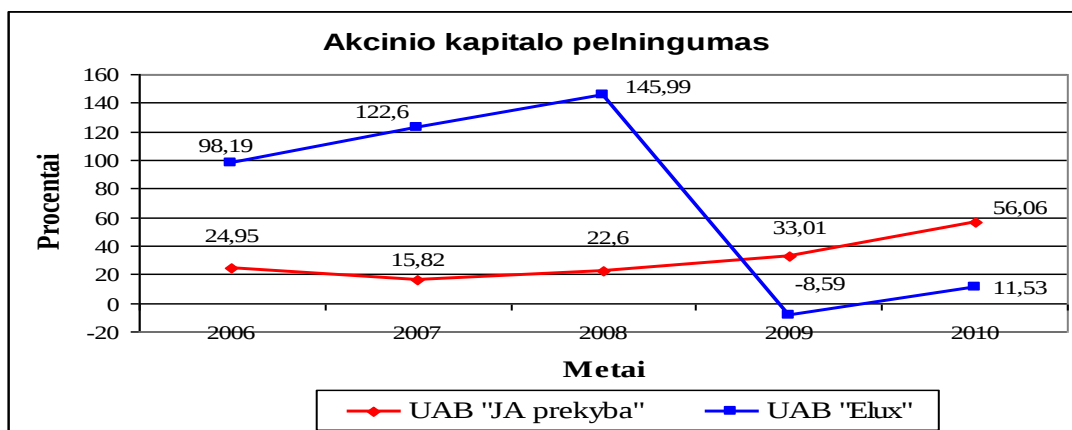

2.8 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ turto pelningumo dinamika 2006-2010 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Analizuojant turto pelningumo rodiklius, kaip matyti iš 2.8 paveiksle pateiktų duomenų, tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ turto rodikliai turėjo skirtingas kitimo tendencijas. Analizuojamu laikotarpiu efektyviau turimą turtą panaudojo UAB „Elux“, išskyrus 2009 m., kai pastarosios įmonės rodiklis buvo neigiamas. UAB „JA prekyba“ turto pelningumas 2010 m. lyginant su 2006 m. didėjo beveik du kartus. Rodiklio didėjimą lėmė daugiau nei 2 kartus išaugęs įmonės grynasis pelnas, kurio didėjimą įtakėjo 14,06 proc. išaugę pardavimai, bei 3879 tūkst. Lt padidėjusios pardavimo pajamos. UAB „Elux“ turto pelningumo rodiklis 2006-2008 m. mažėjo 33,8 proc. Rodiklio mažėjimą analizuojamu laikotarpiu įtakėjo mažėjantis grynasis pelnas, kuris 2008 m. lyginant su 2007 m. sumažėjo 19,09 proc., o 2007 m. lyginant su 2006 m. sumažėjo 24,83 proc. 2009 m. UAB „Elux“ turto pelningumo rodiklis buvo neigiamas (-1,1), ir pagal Statistikos departamento ilgalaikio turto pelningumo vertinimo lygį rodiklis vertinamas blogai. Rodiklio mažėjimą įtakėjo 2009 m. 152 tūkst. Lt. patirti nuostoliai.

Kadangi įmonės veiklos finansinį efektyvumą objektyviai parodo kapitalo pelningumo rodikliai, kurių vienas svarbiausių yra akcinio kapitalo pelningumas, kuriuo labai susidomėję akcinio kapitalo investitoriai, nes jis rodo bendrą pelną, kurį jie gauna, todėl 2.9 pav. pateikiama UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ akcinio kapitalo pelningumo rodiklių, parodančių kiek įmonės uždirbo grynojo pelno akcininkų investuotam kiekvienam litui, dinamika 2006-2010 metais.

2.9 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ akcinio kapitalo pelningumo dinamika 2006-2010m

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Kaip matyti iš 2.9 paveiksle pateiktų duomenų, UAB „JA prekyba“ akcinio kapitalo pelningumo kitimas buvo stabilesnis, lyginant su UAB „Elux“. Didžiausias UAB „Elux“ akcinio kapitalo pelningumas buvo 2008 m., kai vienas akcininko investuotas kapitalo litas uždirbo 145,99 Lt. Rodiklio didėjimą 2008 m. lyginant su 2006 m. įtakojo daugiau nei 67,27 proc. išaugęs įmonės grynasis pelnas. Tačiau 2006-2010 m. UAB „Elux“ rodiklis gana ženkliai mažėjo (nuo 98,19 Lt (2006 m.) iki 11,53 Lt (2010 m.)). Rodiklio mažėjimą įtakojo 88,29 proc. sumažėjęs įmonės grynasis pelnas. 2009 m. UAB „Elux“ rodiklis buvo neigiamas (-8,59), dėl nuostolingos įmonės veiklos (minėtais metais įmonė patyrė 152 tūkst. Lt nuostolių). Priešingai nei UAB „Elux“ 2006-2010 m. UAB „JA prekyba“ veikla buvo pelninga, kai vienas investuotas litas akcininkams uždirbo 2006 m. 24,95 Lt., o 2010 m. atitinkamai - 56,06 Lt. Ženklių (daugiau nei 2 kartus) rodiklio augimą 2006-2010 m. įtakojo 124,71 proc. išaugęs įmonės grynasis pelnas.

Palyginus 2006-2008 m. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ vidutinės akcinio kapitalo pelningumo reikšmes, nustatyta, kad minėtu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ akcinio kapitalo pelningumo rodiklių vidutinė reikšmė buvo beveik šešis kartus mažesnė, nei UAB „Elux“.

Apibendrinant apyvartinio kapitalo pelningumo rodiklių analizę, galima teigti, kad tiek UAB „JA prekyba“ tiek UAB „Elux“ 2006-2010 m. pelningumo rodikliai turėjo skirtingą kitimo tendenciją. UAB „Elux“ geriausiai savo verslą plėtojo 2006-2008 m., bei 2010 m. laikotarpiu, tačiau 2009 m. įmonės veiklą neigiamai įtakojo šalies ekonominis nuosmukis bei finansų sistemos nesklandumai, todėl 2009 m. įmonės veikla buvo nuostolinga. UAB „JA prekyba“ priešingai nei UAB „Elux“ visais 2006-2010 analizuojamais metais įmonės tiek grynojo pardavimo pelningumo, tiek turto pelningumo bei akcinio kapitalo pelningumo rodikliai didėjo.

Tai rodo, kad įmonėje taikomi efektyvūs būdai bei priemonės (vadovų profesionalumas, naujos technologijos ir įranga, stipri vidaus kontrolė) kuriomis sugebėjo sėkmingai pagerinti veiklos rezultatus

2.5.2. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo mokumo ir likvidumo analizė

Kadangi mokumo arba likvidumo rodikliai apibūdina įmonių finansinį patikimumą, bei įmonės pajėgumą įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, todėl analizuojant įmonės mokumą skaičiuojami pagrindiniai bendrojo trumpalaikio mokumo, greito trumpalaikio mokumo bei apyvartinio kapitalo rodikliai (žr. 15 priedą).

Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficiento, parodančio, koku dydžiu trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus, greitojo trumpalaikio mokumo rodiklį, parodančią, kiek vienam litui trumpalaikių įsipareigojimų įmonė turi turto, kurį gali greitai parduoti, absoliutaus mokumo koeficientų, parodančių įmonės trumpalaikių įsipareigojimų apmokėjimą pinigais, trumpalaikių skolų koeficiento, parodančio, kokią turto dalį sudarė ilgalaikės skolos UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. rodiklių dinamika pavaizduota 2.8 lentelėje.

2.8 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio mokumo rodikliai 2006-2010 m.

Rodikliai	Įmonė	2006	2007	2008	2009	2010	Pokytis per 2006-2010 m.
Bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas	UAB „JA prekyba“	1,28	1,33	1,29	1,39	1,72	0,44
	UAB „Elux“	2,7	2,93	3,32	4,34	4,14	1,44
Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas	UAB „JA prekyba“	0,88	1,12	0,93	0,82	1,55	0,67
	UAB „Elux“	1,6	1,85	1,51	2,26	1,85	0,25
Labai greitas trumpalaikio mokumo koeficientas	UAB „JA prekyba“	0,04	0,07	0,04	0,02	0,01	-0,03
	UAB „Elux“	0,03	0,03	0	0,34	0,17	0,14
Absoliutus trumpalaikio mokumo koeficientas	UAB „JA prekyba“	0,04	0,07	0,04	0,02	0,01	-0,03
	UAB „Elux“	0,03	0,03	0	0,34	0,17	0,14
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	UAB „JA prekyba“	0,62	0,53	0,56	0,56	0,45	-0,17
	UAB „Elux“	0,34	0,29	0,23	0,17	0,18	-0,16

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Nagrinėjant UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ bendrojo trumpalaikio mokumo koeficiento rodiklius, kaip matyti iš 2.8 lentelėje pateiktų duomenų, UAB „Elux“ bendrojo trumpalaikio rodiklio reikšmės 2006-2010 m. buvo vidutiniškai daugiau nei du kartus didesnės lyginant su UAB „JA prekyba“ rodiklio reikšme. UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklis išaugo 34,4 proc. (nuo 1,28 (2006 m.) iki 1,72 (2010 m.)). Rodiklio didėjimą įtakojo (16,26 proc.) išaugęs trumpalaikis turtas, kurį įtakojo 57,01 proc. padidėjusios gautinos sumos bei (13,82 proc.) sumažėję trumpalaikiai įsipareigojimai. UAB „Elux“, kaip ir UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. turėjo didėjimo tendenciją, nes analizuojamas rodiklis išaugo 53,3 proc. (nuo 2,7 (2006 m.) iki 4,14 (2010 m.)), kurio didėjimą įtakojo 42,99 proc. padidėjęs trumpalaikis turtas ir 6,83 proc. sumažėję trumpalaikiai įsipareigojimai.

Pagal Statistikos departamento bendrojo trumpalaikio mokumo vertinimo lygį, UAB „JA prekyba“ (1,40) vidutinė rodiklio reikšmė neviršijo nustatyto saugos slenksčio (1,2 iki 2), todėl galima teigti, kad 2006-2010 m. ši įmonė išlaikė finansinę pusiausvyrą ir galėjo įvykdyti savo trumpalaikius įsipareigojimus, tačiau UAB „Elux“ (3,49) vidutinė rodiklio reikšmė buvo didesnė kaip 2, o tai reiškia, kad greičiausiai jos vadovai dirba neefektyviai, nes nemoka tinkamai naudoti turimo turto ir jį „išaldo“.

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ greitojo trumpalaikio mokumo rodikliai per nagrinėjamą laikotarpį turėjo nepastovią kitimo tendenciją. Lyginant dvi įmones matyti, kad UAB „Elux“ greitis trumpalaikio mokumo koeficientas 2006-2010 m. buvo žymiai (70,8 proc.) didesnis nei UAB „JA prekyba“. Aukščiausios tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ greitojo trumpalaikio mokumo koeficiento rodiklio reikšmės buvo 2010 m., kai vienam litui trumpalaikių įsipareigojimų UAB „JA prekyba“ turėjo 1,85 Lt, atitinkamai UAB „JA prekyba“ – 1,55 Lt trumpalaikio turto. Aukštas rodiklio reikšmės 2010 m. lėmė per visus analizuojamus metus 2010 m. buvęs didžiausias trumpalaikio turto dydis (UAB „Elux“ 9820 tūkst. Lt atitinkamai UAB „JA prekyba“ 24722 tūkst. Lt).

Pagal Statistikos departamento greitojo trumpalaikio mokumo vertinimo lygį, tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ greitojo trumpalaikio mokumo vidutiniai rodikliai vertinami labai gerai, kadangi jų reikšmės analizuojamu laikotarpiu buvo didesnės nei 1 proc. Todėl, galima teigti, kad 2006-2010 m. abeiose įmonėse, jei iš jų būtų buvę pareikalauta, abi įmonės galėjo greitai įvykdyti einamuosius įsipareigojimus.

Atliekant trumpalaikio mokumo analizę, svarbu nustatyti bendrojo ir greitojo trumpalaikio mokumo rodiklių skirtumą. Pažymėtina tai, kad šių rodiklių skirtumas turėtų būti nedidelis.

Palyginus 2.8 lentelėje pateiktus analizuojamų įmonių bendrojo ir greitojo trumpalaikio mokumo rodiklius, galima teigti, kad didžiausias atotrūkis tarp bendrojo ir greitojo trumpalaikio mokumo rodiklių 2006-2010 m. buvo UAB „Elux“. Didelis šių rodiklių skirtumas (vidutiniškai apie 1,7) rodo, kad įmonėje yra daug susikaupusių atsargų, kurios laikomos nelikvidžiomis, todėl galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu UAB „Elux“ nenaudojamose atsargose didžiausia įmonės lėšų dalis buvo įšaldyta. Priešingai nei UAB „Elux“, UAB „JA prekyba“ šių rodiklių skirtumas yra nedidelis, todėl galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu įmonėje lėšos buvo panaudojamos efektyviai.

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ labai greito trumpalaikio mokumo koeficiento ir absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmės, kuriuos skaičiuojant laikomasi prielaidos, kad likvidus turtas yra tik gryniesi pinigai analizuojamu laikotarpiu buvo vienodos, nes nei UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006 – 2010 m. vertybinių popierių neturėjo. Didžiausia šių koeficientų reikšmė UAB „JA prekyba“ buvo 2007 metais, kai rodiklis sudarė 0,07, tuo tarpu UAB „Elux“ – 2009 metais, kai rodiklis atitinkamai sudarė 0,34. Žemiausios absoliutaus trumpalaikio mokumo rodiklio reikšmės UAB „JA prekyba“ buvo 2010 m., kai rodiklis sudarė tik 0,01. Rodiklio mažėjimui įtakos turėjo įmonės grynujų pinigų mažėjimas, kurie 2010 m. lyginant su 2006 m. sumažėjo 84,92 proc. Žemiausios UAB „Elux“ analizuojamų rodiklių reikšmės buvo 2006-2007 m., kai rodiklis sudarė 0,03. Žemą rodiklio kitimą UAB „Elux“ įtakojo mažos grynujų pinigų sumos, kurios 2006 m. sudarė 68 tūkst. Lt, atitinkamai 2007 m. 91 tūkst. Lt. 2008 m. UAB „Elux“ grynujų pinigų neturėjo.

Kadangi pagal Statistikos departamento labai greito trumpalaikio mokumo vertinimo lygį šio rodiklio reikšmė neturėtų būti mažesnė, kaip 0,2-0,25 proc., todėl galima teigti, kad tiek UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ labai greito trumpalaikio mokumo rodikliai analizuojamais metais buvo nepatenkinami, išskyrus 2009-2010 m. kai UAB „Elux“, kai rodiklio reikšmė buvo didesnė (vidutiniškai 0,26), nei nustatyta riba (0,25). Tačiau 2006-2010 m. UAB „JA prekyba“ bei 2006-2008 m. UAB „Elux“ rodikliai rodo, kad įmonės savo turimais grynaisiais pinigais nesugebėtų apmokėti savo trumpalaikių įsipareigojimų. Tačiau, kita vertus negerai, jei įmonė turi sukaupusi daug „nedirbančių“ pinigų, nes jie turi būti įtraukti į apyvartą.

Nagrinėjant UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio įsiskolinimo mokumo koeficiento rodiklius, nustatyta, kad UAB „JA prekyba“ analizuojamo rodiklio reikšmės 2006-2010 m. buvo vidutiniškai daugiau nei du kartus didesnės lyginant su UAB „Elux“ rodiklio reikšme. UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. trumpalaikio mokumo rodikliai tiek UAB „JA prekyba“ tiek UAB „Elux“ turėjo mažėjimo tendencijas. UAB „JA prekyba“ rodiklis sumažėjo

(nuo 0,62 (2006 m.) iki 0,45 (2010 m.). Rodiklio mažėjimą įtakojo (1,89 proc.) sumažėjęs trumpalaikis turtas, kurį įtakojo beveik tris kartus sumažėjusios gautinos sumos bei (17,11 proc.) sumažėję trumpalaikiai įsipareigojimai. UAB „Elux“ rodiklio mažėjimą įtakojo (18,40 proc.) sumažėjęs trumpalaikis turtas, kurį įtakojo (12,56 proc.) sumažėjusios gautinos sumos bei (16,23 proc.) sumažėję trumpalaikiai įsipareigojimai.

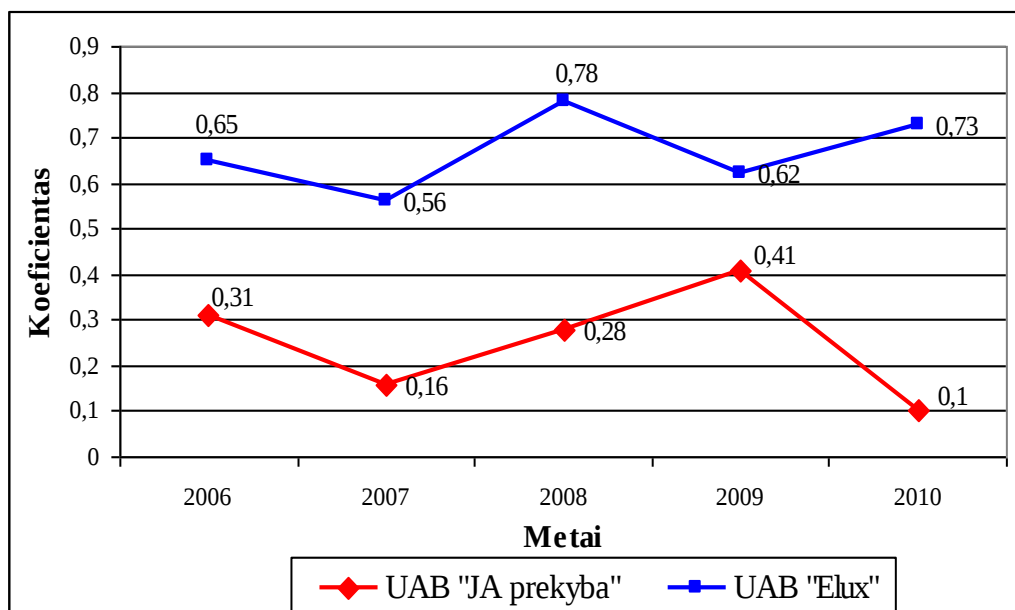
Pagal Statistikos departamento trumpalaikio įsiskolinimo vertinimo lygį, UAB „Elux“ šis rodiklis vertinamas gerai, nes vidutinė rodiklio reikšmė (0,24) buvo mažesnė kaip 0,3, todėl galima teigti, kad 2006-2010 m. įmonės turto dalis (24,2 proc.) finansuojama trumpalaikėmis skolomis. Tuo tarpu UAB „JA prekyba“ vidutinė rodiklio reikšmė (0,54) vertinama patenkinamai, nes vidutinė reikšmė analizuojamu laikotarpiu nesiekė 0,6, todėl minėtu laikotarpiu įmonės turto dalis (54,4 proc.) finansuojama trumpalaikėmis skolomis.

Apibendrinus apyvartinio kapitalo mokumo ir likvidumo analizę, galima teigti, kad abi analizuojamos įmonės 2006-2010 m. išlaikė finansinę pusiausvyrą ir galėjo įvykdyti savo trumpalaikius įsipareigojimus. Įvertinus greitojo trumpalaikio mokumo rodiklių dinamiką, nustatyta, kad tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ jei iš jų būtų buvę pareikalauta, abi įmonės galėjo greitai įvykdyti einamuosius įsipareigojimus, nes jų greitojo trumpalaikio mokumo rodiklių reikšmės buvo didesnės nei 1 proc. Labai greito trumpalaikio mokumo rodikliai analizuojamais metais abejose įmonėse buvo nepatenkinami, išskyrus 2009-2010 m. UAB „Elux“, kai rodiklio reikšmė buvo didesnė (vidutiniškai 0,26), nei nustatyta riba (0,25). Tai rodo kad įmonės savo turimais grynaisiais pinigais nesugebėtų apmokėti savo trumpalaikių įsipareigojimų. Tačiau, kita vertus negerai, jei įmonė turi sukaupusi daug „nedirbančių“ pinigų, nes jie turi būti įtraukti į apyvartą. Įvertinus bendrojo trumpalaikio mokumo lygį, nustatyta, kad UAB „JA prekyba“ išlaikė finansinę pusiausvyrą ir galėjo įvykdyti savo trumpalaikius įsipareigojimus. Tuo tarpu UAB „Elux“ rodiklio reikšmė buvo didesnė nei 2,5, todėl minėtu laikotarpiu įmonė nesugebėjo tinkamai naudoti turimo turto. Analizuojamu laikotarpiu abi įmonės turėjo pakankamai trumpalaikio turto savo įsiskolinimams grąžinti ir aukštą mokumo lygį. Tačiau jų skolų grąžinimo galimybės buvo skirtingos: UAB „JA prekyba“ galėjo laiku atsiskaityti su kreditoriais, nes jos turtas likvidus, o tuo tarpu UAB „Elux“ irgi galėjo dalį savo atsargų parduoti ir įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus. Tačiau atsargos priskiriamos nemobiliam turtui, nes dažnai jų negalima greitai pakeisti į grynuosius pinigus, dalis jų gali būti pasenusi, apgedusi, neturinti paklausos.

2.5.3. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo efektyvumo, manevringumo ir apyvartumo analizė

Analizuojant apyvartinio kapitalo efektyvumą, tikslinga apskaičiuoti apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientą, nes kiekvienai įmonei svarbu nustatyti apyvartinio kapitalo naudojimo efektyvumą. Todėl apyvartinio kapitalo efektyvumui apskaičiuoti darbe bus apskaičiuojamas analizuojamų įmonių apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas, kuris parodo, kokia apyvartinio kapitalo dalis yra įšaldyta atsargose. Kadangi apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas skaičiuojamas kaip santykis atsargų su apyvartiniu kapitalu (žr. 13 priedą), todėl atsižvelgiant į įmonės veiklos pobūdį įmonės turi siekti, kad šis koeficientas būtų mažesnis.

Manevringumo koeficiento parodančio kokia apyvartinio kapitalo dalis įšaldyta atsargose UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ dinamika 2006-2010 m. pateikta 2.10 pav.

2.10 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.10 paveikslą pateiktų duomenų matyti, kad analizuojamų įmonių apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas 2006-2010 m. kito skirtingai, tačiau visais analizuojamais metais UAB „JA prekyba“ manevringumo koeficientas lyginant su UAB „Elux“ buvo mažesnis.

Palyginus 2006-2010 m. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ vidutines apyvartinio kapitalo manevringumo koeficiento reikšmes, nustatyta, kad minėtu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ apyvartinio kapitalo manevringumo koeficiento rodiklių vidutinė reikšmė buvo daugiau nei du kartus mažesnė, nei UAB „Elux“. Todėl galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu efektyviau apyvartinį kapitalą naudojo UAB „JA prekyba“.

Kadangi analizuojamas rodiklis parodo kokia apyvartinio kapitalo dalis yra „įšaldyta atsargose“, t.y. nemobili, todėl galima daryti išvadą, kad 2006-2010 m. UAB „Elux“ vadovai nesugebėjo užtikrinti efektyvaus atsargų valdymo, nes analizuojamas rodiklis 2006-2010 m. padidėjo 12,3 proc. (nuo 0,65 (2006 m.) iki 0,73 (2010 m.)).

Priešingai nei UAB „Elux“ 2006-2010 m. UAB „JA prekyba“ atsargos analizuojamu laikotarpiu sudarė labai neženkliai apyvartinio kapitalo dalį, nes manevringumo koeficiento reikšmė analizuojamu laikotarpiu sudarė vidutiniškai apie 0,25. Žemiausia analizuojamo rodiklio reikšmė buvo 2010 m., kai kapitalo manevringumo koeficientas sudarė tik 0,1 proc. Žemą rodiklio pokytį įtakojai tai, kad 2010 m. lyginant su 2009 m. atsargų dydis sumažėjo 77,1 proc., kurių mažėjimą įtakojai žemės ūkio produktų kainų nestabilumas.

Kadangi analizuojamos įmonės turi siekti, kad apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas būtų kuo mažesnis, todėl apibendrinant galima teigti, kad 2006-2010 m. UAB „JA prekyba“ lyginant su UAB „Elux“ efektyviau panaudojo apyvartinį kapitalą, nes ženkliai mažesnė jo dalis, buvo įšaldyta atsargose, o atlaisvintas pinigines lėšas įmonė naudojo naujoms investicijoms.

Atsižvelgiant į tai, kad įmonių veikla lemia apyvartinio kapitalo apyvartą, todėl svarbu įvertinti atskirų elementų apyvartumą, kad galėtų stebėti atitinkamo turto judėjimą ir laiku numatyti jo pirkimą. Apyvartinio kapitalo apyvartumo rodikliai turi įtakos daugumai finansinių rodiklių, nes tiesiogiai veikia pardavimo pajamas ir pelną.

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ atsargų apyvartumo (kartais) koeficiento, parodančio, kiek kartų per metus buvo atnaujintos atsargos, t.y. kiek buvo padaryta apyvartų, debitorinio įsiskolinimo apyvartumo (kartais), parodančio, kiek kartų per metus analizuojamos įmonės surenka savo lėšas atsiskaitymų procese, trumpalaikio turto apyvartumo (kartais) rodiklio, parodančio kiek pajamų tenka kiekvienam trumpalaikio turto litui, bei kreditorinio įsiskolinimo apyvartumo (kartais), parodančio, kaip greitai analizuojamos įmonės grąžina savo skolas ir atsiskaito su tiekėjais 2006-2010 m. apskaičiuotos (žr. 17 priedą) reikšmės pateikiamos 2.9 lentelėje.

2.9 lentelė

**UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apyvartumo dinamika
2006–2010 m.**

UAB "JA prekyba" apyvartumo rodikliai						
Rodiklio pavadinimas	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	Pokytis per 2006-2010 m.
Atsargų apyvartumas, kartais	4,45	9,89	4,73	2,45	11,64	7,20
Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	2,27	2,14	2,28	2,24	1,65	-0,62
Trumpalaikio turto apyvartumas, kartais	1,49	1,67	1,55	1,28	1,46	-0,03
Kreditorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	3,17	4,97	6,14	11,51	21,03	17,85
UAB "Elux" apyvartumo rodikliai						
Atsargų apyvartumas, kartais	1,85	2,21	0,90	1,11	0,83	-1,02
Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	3,08	2,87	2,71	2,35	2,20	-0,88
Trumpalaikio turto apyvartumas, kartais	1,24	1,37	1,10	0,82	0,73	-0,51
Kreditorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	23,50	18,50	5,08	3,19	2,94	-20,56

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

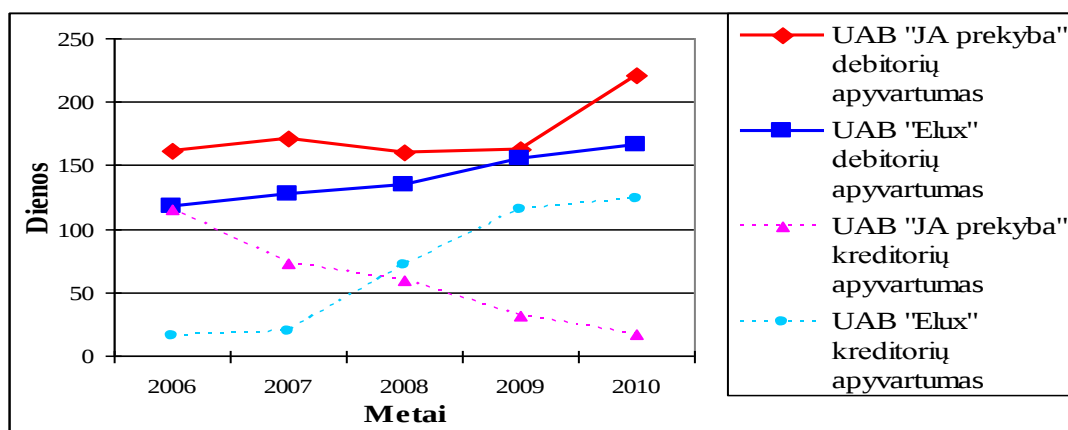
Kaip matyti iš 2.9 lentelėje pateiktų duomenų, analizuojamų įmonių atsargų apyvartumo (kartais) rodikliai 2006-2010 m. kito skirtingai. Didžiausia atsargų apyvartumo (kartais) rodiklio reikšmė UAB „JA prekyba“ buvo 2010 m., kai per minėtus metus atsargos buvo atnaujintos 11,64 karto, todėl galima teigti, kad minėtu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ nebuvo sukauptos per didelės atsargos, tokiu būdu buvo užtikrintas efektyvus atsargų valdymas. Aukštą rodiklio reikšmę įtakojo didžiausia per 2006-2010 m. laikotarpį buvusi pardavimo savikaina (25527 tūkst. Lt) bei mažiausia atsargų vertė (2356 tūkst. Lt). Mažiausia apyvartumo (kartais) rodiklio reikšmė buvo 2006 m. kai atsargos buvo atnaujintos 4,45 karto. Didžiausias UAB „Elux“ atsargų apyvartumo (kartais) rodiklis buvo 2007 m., kai atsargos buvo atnaujintos 2,21 karto, tačiau 2007-2010 m. atsargų apyvartumo (kartais) rodiklio reikšmė sumažėjo beveik tris kartus, todėl per 2010 m. atsargos buvo atnaujintos tik 0,83 karto.

Nagrinėjant UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ debitorinio įsiskolinimo apyvartumo (kartais) rodiklius, nustatyta, kad UAB „Elux“ savo lėšas atsiskaitymų procese per metus surinkdavo greičiau, nes analizuojamo rodiklio reikšmės 2006-2010 m. buvo vidutiniškai 25,1 proc. didesnės nei UAB „JA prekyba“. Tačiau 2006-2010 m. tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB

„Elux“ analizuojamas rodiklis sumažėjo labai neženkiai UAB „JA prekyba“ – 0,62 proc., atitinkamai UAB „Elux“ – 0,88 proc. Todėl galima teigti, kad UAB „JA prekyba“ 2010 m. savo lėšas atsiskaitymų procese surinkdavo 1,65 kartus per metus, o UAB „Elux“ – 2,2 kartus per metus. Kadangi Statistikos departamentas yra nustatęs, kad debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais turėtų būti kuo didesnis, todėl galima daryti išvadą, kad UAB „JA prekyba“ yra labiau priklausoma nuo pavėluotų mokėjimų, kuriuos turi kontroliuoti, nei UAB „Elux“.

Analizuojant trumpalaikio turto apyvartumo (kartais) rodiklius, nustatyta, kad tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ trumpalaikio turto apyvartumo (kartais) rodikliai analizuojamu laikotarpiu neženkiai, tačiau mažėjo. UAB „JA prekyba“ rodiklis 2006-2010 m. sumažėjo tik 0,03 proc, atitinkamai UAB „Elux“ - 0,51 proc. Todėl galima teigti, kad trumpalaikio turto panaudojimas uždirbant pajams abiejose įmonėse neženkiai, tačiau mažėja.

Debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo apyvartumai dar yra skaičiuojamas dienomis ir lyginami tarpusavyje. Kadangi debitorinio, bei kreditorinio įsiskolinimo apyvartumai dienomis yra informatyvesni, nes jis parodo, per kiek dienų debitoriai atsiskaito su įmone ir per kiek dienų įmonė atsiskaito su savo tiekėjais, tikslinga apskaičiuoti minėtų rodiklių dinamiką analizuojamose įmonėse. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo apyvartumo dienomis rodiklių dinamika 2006-2010 m. pateikta 2.11 pav.

2.11 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo dienomis dinamika 2006 – 2010 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.11 paveikslo pateiktų duomenų, matyti, kad per analizuojamą laikotarpį UAB „JA prekyba“ debitorų įsiskolinimo apyvartumas dienomis padidėjo 61 diena, o kreditorų įsiskolinimo apyvartumas dienomis sumažėjo 98 dienomis. Tai reiškia, kad įmonė su tiekėjais atsiskaito greičiau, nei pirkėjai su įmone. UAB „Elux“ debitorinių įsiskolinimų apyvartumas

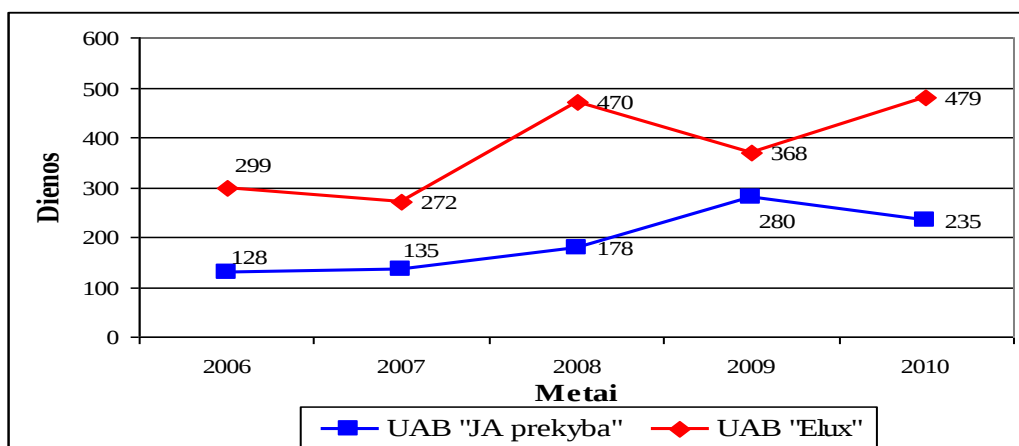
dienomis 2006-2010 m. padidėjo 48 dienomis, o kreditorinių įsiskolinimų apyvartumas padidėjo 108 dienomis. Tokia situacija susidarė todėl, kad įmonės siekdamas išlaikyti esamus klientus, turėjo derintis prie jų sąlygų, t.y. prekės buvo parduodamos kreditan.

Pagal Statistikos departamento įmonės finansinių rodiklių vertinimo metodiką, yra normalu, kai įmonės debitorinių ir kreditorinių apyvartumo rodikliai svyruoja tarp 30 ir 60 dienų. Todėl galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ dažniau atsiskaito su tiekėjais, nei pirkėjai atsiskaito su įmone. Tuo tarpu UAB „Elux“ debitorinių ir kreditorinių apyvartumo rodikliai svyravimai yra pasiekę optimaliausią 60 dienų lygį.

Atlikus apyvartinio kapitalo efektyvumo, manevringumo ir apyvartumo analizę, tikslinga įvertinti apyvartinio kapitalo lėšų poreikį finansinio ciklo metu, kuris apima laikotarpį nuo faktinių piniginių išlaidų gamybiniais resursams iki pirkėjų įsiskolinimo susidarymo ir likvidavimo, pardavus produkciją.

Įmonės, neįsiskaitančios apyvartinių lėšų trūkumo, dažnai net nežino, kad efektyviame šių lėšų panaudojime slypi jų augimo ar pelno didinimo potencialas. V. Bagdžiūnienės (2008) teigimu, kuo didesnis apyvartinio kapitalo judėjimas, tuo greičiau gamybos priemonės paverčiamos pinigais, kuriuos įmonė gali mokėti tiekėjams, darbuotojams, akcininkams.

Dažniausiai kapitalo apytakos ciklui apskaičiuoti naudojami buhalterinio balanso duomenys, kur informacijos apie pirkimus per laikotarpį nėra galimybės rasti, tačiau yra galimybė apskaičiuoti šį ciklą supaprastintu būdu. Remiantis D. Šlekienė ir I. Klimavičienės (2000) metodika, 2.12 paveiksle pateikiamas UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apskaičiuotas kapitalo apytakos ciklas 2006-2010 m.

2.12 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apytakos ciklas
2006 – 2010 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.12 paveikslo duomenų matyti, kad UAB „JA prekyba“ apyvartinio kapitalo ciklas 2006-2010 m. gana ilgas, nes pinigai sugrįždavo per 128 - 235 dienas. Ilgą apyvartinio kapitalo ciklą analizuojamais metais įtakojo ilgas debitorinių įsiskolinimų periodas. Tuo tarpu UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo ciklas, 2006-2010 m. buvo vidutiniškai 165 dienomis ilgesnis, lyginant su UAB „JA prekyba“. Tai, kad 2006-2010 m. UAB „Elux“ pinigai sugrįždavo per 299 - 479 dienas, įtakojo ilgas atsargų periodas. Todėl, galima daryti išvadą, kad UAB „JA prekyba“ 2006-2010 m. turėjo problemų su pirkėjų atsiskaitymais, atitinkamai UAB „Elux“ turėjo problemų su per ilgai nejudančiomis atsargomis. Tokia kapitalo apytakos ciklo trukmė yra neigiamas analizuojamų įmonių rodiklis, tai reiškia, kad įmonėms reikalingi papildomi finansavimo šaltiniai. Todėl UAB „JA prekyba“ analizuojamais metais turėjo paėmusi kreditą iš AB SEB banko apyvartinio kapitalo finansavimui, atitinkamai UAB „Elux“ iš AB „Ūkio bankas“ apyvartinio kapitalo finansavimui. Kadangi tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ 2006-2010 m. apyvartinio kapitalo ciklas turėjo pailgėjimo tendenciją, todėl galima teigti, kad analizuojamoms įmonėms būtina sugriežtinti atsiskaitymo su pirkėjais ir atsargų mažinimo politiką.

Įvertinus apyvartinio kapitalo apytakos ciklą, pagal turimus duomenis, galima apskaičiuoti finansavimo poreikį ciklo metu (žr. 18 priedą). UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu pateikiamas 2.10 lentelėje.

2.10 lentelė

UAB "JA prekyba" ir UAB "Elux" trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu 2006-2010 m.

UAB "JA Prekyba"							
Rodiklio pavadinimas	2006	2007	2008	2009	2010	Pokytis 2010-2006 m.	
						Lt.	proc.
Atsargų poreikis	5735	2348	5374	10249	2140	-3595	-62,68
Debitorinių įsiskolinimų poreikis	12171	11631	13171	14102	19056	6884	56,56
Kreditorinių įsiskolinimų poreikis	8043	4632	4118	2201	1174	-6869	-85,41
Apyvartinio kapitalo poreikis	9863	9347	14427	22150	20022	10159	103,00
UAB "Elux"							
Atsargų poreikis	2803	3439	6936	4758	5445	2642	94,24
Debitorinių įsiskolinimų poreikis	2751	4453	5191	3477	3256	505	18,38
Kreditorinių įsiskolinimų poreikis	228	417	1227	1668	1545	1317	578,61
Apyvartinio kapitalo poreikis	5327	7475	10900	6567	7156	1830	34,35

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš paskaičiuotų duomenų, galima daryti išvadą, kad ilgėjant kapitalo apytakos ciklui, trumpalaikio turto lėšų poreikis didėja. UAB „JA prekyba“ analizuojamais metais padidėjus apyvartinio kapitalo apytakos ciklui nuo 128 iki 235 dienų, trumpalaikio turto finansavimo poreikis padidėjo nuo 9863 tūkst.Lt (2006 m) iki 20022 tūkst.Lt (2010 m). Atitinkamai UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apytakos ciklui padidėjus nuo 299 iki 479 dienų, trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu padidėjo nuo 5327 tūkst.Lt (2006 m) iki 7156 tūkst.Lt(2010 m).

Apibendrinant, galima daryti išvadą, kad apyvartinio kapitalo ciklo trukmę reikia sutrumpinti, nes įmonių darbas dėl pastoviai didėjančio trumpalaikio turto poreikio ilgainiui pasidarys nuostolingas. Finansinį ciklą galima sutrumpinti trumpinant atsargų apyvartumo laiką, pirkėjų įsiskolinimo trukmę bei gaunant didesnius mokėjimų atidėjimus iš tiekėjų.

2.6. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo valdymo sprendimus įtakančių veiksnių analizė

Vienas iš svarbiausių apyvartinio kapitalo uždavinių yra nustatyti, kokie veiksniai ir priežastys lėmė jo pasikeitimą per tam tikrą laikotarpį. Egzistuoja nemažai veiksnių, kurie įtakoja apyvartinio kapitalo sudedamąsias dalis, gali smarkiai pakeisti visos įmonės veiklos rezultatus bei rodiklius. Analizuojant apyvartinio kapitalo valdymo įtakančių veiksnių analizę, tikslinga pradėti nuo apyvartinio kapitalo pelningumo analizės. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pelningumo pasikeitimą įtakančios veiksniai pateikti 2.11 lentelėje.

2.11 lentelė

UAB "JA prekyba" ir UAB "Elux" apyvartinio kapitalo pelningumo pasikeitimą įtakančios veiksniai 2006-2010 m.

UAB "JA prekyba"						
Veiksnių pavadinimas	2006m.	2007m.	2008m.	2009m.	2010m.	Pokytis, per 2006-2010 m.
Dėl pelno prieš apmokestinimą, tūkst.Lt	945	599	856	1597	2246	1301
Dėl apyvartinio kapitalo, tūkst. Lt.	4030	3724	4390	6987	9046	5016
Apyvartinio kapitalo pelningumas proc.	23,44	16,08	19,50	22,86	24,83	1,39
UAB "Elux"						
Dėl pelno prieš apmokestinimą tūkst. Lt.	2045	2553	3040	-152	239	-1806
Dėl apyvartinio kapitalo tūkst. Lt.	4321	6143	8886	7655	7447	3126
Apyvartinio kapitalo pelningumas proc.	47,33	41,56	34,21	-1,99	3,21	-44,12

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.11 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad UAB „JA prekyba“ apyvartinio kapitalo pelningumas padidėjo, o UAB „Elux“ – sumažėjo dėl dviejų priežasčių:

1. Dėl apyvartinio kapitalo padidėjimo:

UAB „JA prekyba“ $945/9046 \cdot 100 - 23,44 = -12,99$ proc.

UAB „Elux“ $2045/7447 \cdot 100 - 47,33 = -19,87$ proc.

2. Dėl pelno prieš apmokestinimą apimties pasikeitimo:

UAB „JA prekyba“ $2246/9046 \cdot 100 - 945/9046 \cdot 100 = 24,83 - 10,45 = 14,38$ proc.

UAB „Elux“ $239/7447 \cdot 100 - 2045/7447 \cdot 100 = 3,21 - 27,46 = -24,25$ proc.

Analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ apyvartinio kapitalo pelningumas padidėjo 1,39 proc. ir šį pasikeitimą lėmė tokie veiksniai: pasikeitus pelno prieš apmokestinimą dydžiui apyvartinio kapitalo pelningumas padidėjo 14,38 proc.; dėl apyvartinio kapitalo padidėjimo pelningumas sumažėjo 12,99 proc. UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pelningumas sumažėjo 44,12 proc., tai įtakojo šių veiksnių pasikeitimas: pasikeitus pelnui prieš apmokestinimą dydžiui apyvartinio kapitalo pelningumas sumažėjo 24,25 proc.; dėl apyvartinio kapitalo padidėjimo pelningumas sumažėjo 19,87 proc.

Apskaičiavus veiksnius, lėmusius apyvartinio kapitalo pelningumo pokyčius, toliau tikslinga atlikti apyvartinio kapitalo likvidumo pokyčių (žr. 16 priedą). ir juos lėmusių veiksnių analizę. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo likvidumo koeficiento pasikeitimą įtakojančys veiksniai pateikti 2.12 lentelėje.

2.12 lentelė

UAB "JA prekyba" ir UAB "Elux" apyvartinio kapitalo likvidumo koeficiento pasikeitimą įtakojančys veiksniai 2006-2010 m.

UAB "JA prekyba"						
Rodiklio pavadinimas	2006m.	2007m.	2008m.	2009m.	2010m.	Pokytis, per 2006-2010 m.
Dėl trumpalaikio turto, tūkst. Lt.	18524	14909	19411	24723	21535	3011
Dėl trumpalaikių įsipareigojimų, tūkst. Lt.	14494	11185	15021	17736	12489	-2005
Apyvartinio kapitalo likvidumas, proc.	127,80	133,29	129,23	139,39	172,43	44,63
UAB "Elux"						
Dėl trumpalaikio turto, tūkst. Lt.	6868	9231	12710	9950	9820	2952
Dėl trumpalaikių įsipareigojimų tūkst. Lt.	2547	3178	3824	2295	2373	-174
Apyvartinio kapitalo likvidumas proc.	269,65	290,47	332,37	433,55	413,82	144,17

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.12 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad apyvartinio kapitalo likvidumas padidėjo dėl dviejų priežasčių:

1. Dėl trumpalaikio turto padidėjimo:

UAB „JA prekyba“ $18524/12489 \cdot 100 - 127,80 = 20,52$ proc.

UAB „Elux“ $6868/2373 \cdot 100 - 269,65 = 19,77$ proc.

2. Dėl trumpalaikių įsipareigojimų pasikeitimo:

UAB „JA prekyba“ $21535/12489 \cdot 100 - 18524/12489 \cdot 100 = 172,43 - 148,32 = 24,11$ proc.

UAB „Elux“ $9820/2373 \cdot 100 - 6868/2373 \cdot 100 = 413,82 - 289,42 = 124,40$ proc.

Analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ apyvartinio kapitalo likvidumas padidėjo 44,63 proc. ir šį pasikeitimą lėmė tokie veiksniai: pasikeitus trumpalaikių įsipareigojimų dydžiui apyvartinio kapitalo likvidumas padidėjo 24,11 proc.; dėl trumpalaikio turto padidėjimo apyvartinio kapitalo likvidumas padidėjo 20,52 proc. UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo likvidumas sumažėjo 144,17 proc., tai įtakoją šių veiksnių pasikeitimas: pasikeitus trumpalaikių įsipareigojimų dydžiui apyvartinio kapitalo likvidumas padidėjo 124,40 proc.; dėl trumpalaikio turto padidėjimo likvidumas padidėjo 19,77 proc.

Atsižvelgiant į tai, kad įmonių veikla lemia apyvartinio kapitalo apyvartą, svarbu įvertinti kokie veiksniai įtakoją UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apyvartumą. Apyvartinio kapitalo apyvartumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai pateikti 2.13 lentelėje.

2.13 lentelė

**UAB "JA prekyba" ir UAB "Elux" apyvartinio kapitalo apyvartumo pasikeitimą
įtakojantys veiksniai 2006-2010 m.**

UAB "JA prekyba"						
Rodiklio pavadinimas	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	Pokytis per 2006-2010 m.
Dėl apyvartinio kapitalo, tūkst. Lt.	4030	3724	4390	6987	9046	5016
Dėl turto, tūkst. Lt.	23417	21220	26838	31953	27891	4474
Apyvartinio kapitalo apyvartumas proc.	17,20	17,55	16,36	21,87	32,43	15,23
UAB "Elux"						
Dėl apyvartinio kapitalo, tūkst. Lt.	4321	6143	8886	7655	7447	3126
Dėl turto, tūkst. Lt.	7528	10804	16901	13757	13484	59
Apyvartinio kapitalo apyvartumas proc.	57,40	56,86	52,58	55,64	55,23	-2,17

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.13 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad apyvartinio kapitalo apyvartumas UAB „JA prekyba“ padidėjo, o UAB „Elux“ – sumažėjo dėl dviejų priežasčių:

1. Dėl apyvartinio kapitalo padidėjimo:

UAB „JA prekyba“ $4030/27891 \cdot 100 - 17,20 = -2,75$ proc.

UAB „Elux“ $4321/13484 \cdot 100 - 57,40 = -25,35$ proc.

2. Dėl turto pasikeitimo:

UAB „JA prekyba“ $9046/27891 \cdot 100 - 4030/27891 \cdot 100 = 32,43 - 14,45 = 17,98$ proc.

UAB „Elux“ $7447/13484 \cdot 100 - 4321/13484 \cdot 100 = 55,23 - 32,05 = 23,18$ proc.

Analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ apyvartinio kapitalo apyvartumas padidėjo 15,23 proc. ir šį pasikeitimą lėmė tokie veiksniai: pasikeitus turto dydžiui apyvartinio kapitalo apyvartumas padidėjo 17,98 proc.; dėl apyvartinio kapitalo padidėjimo apyvartumas sumažėjo 2,75 proc. UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apyvartumas sumažėjo 2,17 proc., tai įtakojo šių veiksmų pasikeitimas: pasikeitus turto dydžiui apyvartinio kapitalo apyvartumas padidėjo 23,18 proc.; dėl apyvartinio kapitalo padidėjimo apyvartumas sumažėjo 25,35 proc.

Nustačius apyvartinio kapitalo apyvartumo pokyčius nulėmusius veiksniai, analogiškai skaičiuojami UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ ir debitorinio įsiskolinimo apyvartumo pasikeitimą įtakojo veiksniai, kurie pateikti 2.14 lentelėje.

2.14 lentelė

**UAB "JA prekyba" ir UAB "Elux" debitorinio įsiskolinimo apyvartumo pasikeitimą
įtakojoantys veiksniai 2006-2010 m.**

UAB "JA prekyba"						
Rodiklio pavadinimas	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	Pokytis per 2006-2010 m.
Dėl pardavimų, tūkst. Lt.	27593	24827	30046	31579	31472	3879
Dėl per vienerius metus gautinų sumų, tūkst. Lt.	12610	11610	13163	14117	19092	6482
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas proc.	218,82	213,84	228,26	223,69	164,84	-53,98
UAB "Elux"						
Dėl pardavimų, tūkst. Lt.	8509	12797	14035	8188	7160	-1349
Dėl per vienerius metus gautinų sumų, tūkst. Lt.	2765	4452	5185	3479	3261	494
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas proc.	307,74	287,44	270,68	235,35	219,56	-88,18

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.14 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad debitorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo dėl dviejų priežasčių:

1. Dėl pardavimų padidėjimo:

UAB „JA prekyba“ $27593/19092 \cdot 100 - 218,82 = -74,29$ proc.

UAB „Elux“ $8509/3261 \cdot 100 - 307,74 = -46,80$ proc.

2. Dėl per vienerius metus gautinų sumų pasikeitimo:

UAB „JA prekyba“ $31472/19092 \cdot 100 - 27593/19092 \cdot 100 = 164,84 - 144,53 = 20,31$ proc.

UAB „Elux“ $7160/3261 \cdot 100 - 8509/3261 \cdot 100 = 219,56 - 260,94 = -41,38$ proc.

Analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ debitorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo 53,98 proc. ir šį pasikeitimą lėmė tokie veiksniai: pasikeitus per vienerius metus gautinų sumų dydžiui debitorinio įsiskolinimo apyvartumas padidėjo 20,31 proc.; dėl pardavimų padidėjimo debitorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo 74,29 proc. UAB „Elux“ debitorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo 88,18 proc., tai įtakojo šių veiksmų pasikeitimas: pasikeitus per vienerius metus gautinų sumų dydžiui debitorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo 41,38 proc.; dėl pardavimų padidėjimo debitorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo 46,80 proc.

Įvertinus debitorinio įsiskolinimo apyvartumui veiksmų įtaką, apskaičiuojami atsargų apyvartumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ atsargų apyvartumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai pateikti 2.15 lentelėje.

2.15 lentelė

UAB "JA prekyba" ir UAB "Elux" atsargų apyvartumo pasikeitimą įtakojantys veiksniai 2006-2010 m.

UAB "JA prekyba"						
Rodiklio pavadinimas	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	Pokytis per 2006-2010 m.
Dėl parduotų prekių savikainos, tūkst.Lt.	25527	23162	25474	25106	25199	-328
Dėl atsargų, tūkst.Lt.	5736	2342	5380	10260	2164	-3572
Atsargų apyvartumas proc.	445,03	988,98	473,49	244,73	1164,46	719,43
UAB "Elux"						
Dėl parduotų prekių savikainos, tūkst.Lt.	5194	7608	6220	5295	4548	-646
Dėl atsargų, tūkst.Lt.	2804	3444	6943	4761	5449	-2645
Atsargų apyvartumas proc.	185,24	220,91	89,59	111,22	83,46	-101,78

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis.

Iš 2.15 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad UAB „JA prekyba“ atsargų apyvartumas padidėjo, o UAB „Elux“ – sumažėjo dėl dviejų priežasčių:

1. Dėl parduotų prekių savikainų sumažėjimo:

UAB „JA prekyba“ $25527/2164 \cdot 100 - 445,03 = 734,59$ proc.

UAB „Elux“ $5194/5449 \cdot 100 - 185,24 = -89,92$ proc.

2. Dėl atsargų pasikeitimo:

UAB „JA prekyba“ $25199/2164 \cdot 100 - 25527/2164 \cdot 100 = 1164,46 - 1179,62 = -15,16$ proc.

UAB „Elux“ $4548/5449 \cdot 100 - 5194/5449 \cdot 100 = 83,46 - 95,32 = -11,86$ proc.

Analizuojamu laikotarpiu UAB „JA prekyba“ atsargų apyvartumas padidėjo 719,43 proc. ir ši pasikeitimą lėmė tokie veiksniai: pasikeitus atsargų dydžiui jų apyvartumas sumažėjo 15,16 proc.; dėl parduotų prekių savikainos padidėjimo atsargų apyvartumas padidėjo 734,59 proc. UAB „Elux“ atsargų apyvartumas sumažėjo 101,78 proc., tai įtakojo šių veiksmų pasikeitimas: pasikeitus atsargų dydžiui jų apyvartumas sumažėjo 11,86 proc.; dėl parduotų prekių savikainos padidėjimo atsargų apyvartumas sumažėjo 89,92 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad pagrindiniai veiksniai darantys įtaką apyvartinio kapitalo pokyčiui yra: trumpalaikio turto apimtys ir jo pasikeitimas; pardavimų apimtys ir jų pasikeitimas; pelno ir savikainos dydis.

2.7 APYVARTINIO KAPITALO VALDYMO SPRENDIMŲ ĮTAKA FINANSINIAMS REZULTATAMS

Įmonės vadovas turi gerai suprasti ir įvertinti, kokią įtaką apyvartinio kapitalo apimtis ir jo pasikeitimas daro įmonės pelningumui, mokumui ir kitiems finansiniams rodikliams. Nuo to, kaip įmonė pasirenka optimalų apyvartinio kapitalo dydį, daug priklauso jos finansinis stabilumas ir veiklos rizikos lygis. Siekiant atskleisti, kaip apyvartinio kapitalo dydis įtakoja veiklos finansinius rodiklius buvo pasirinktas reitingavimo metodas, leidžiantis nustatyti konkrečios įmonės pelningumo, mokumo ir apyvartumo lygį. Reitingavimui naudojamosi Statistikos departamento orientaciniais įmonės finansinės būklės rodiklių vertinimo lygiais. Pagal rodiklio reikšmės atitikimą vertinimo lygiui yra priskiriamas vertinimo balas (reitingas):

- Labai geras + 3 balai;
- Geras + 2 balai;
- Patenkinamas + 1 balas;
- Nepatenkinamas – 1 balas.

Pagal šią sistemą pirmiausia buvo įvertinti abiejų analizuojamų įmonių pelningumo rodikliai proc. (žr. 2.16 lent.), nes apyvartinio kapitalo apimtis daro didelę įtaką įmonės pelningumui.

2.16 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo reitingavimas pagal pelningumo rodiklius

Apyvartinio kapitalo dydis (intervalais, tūkst. Lt.)	Bendras pelningumas	Veiklos pelningumas	Turto pelningumas	Akcinio kapitalo pelningumas	Nuosavo kapitalo pelningumas	Suminis balas
UAB "JA prekyba"						
3001-5000	1	-1	1	1	-1	1
5001-7000	2	1	1	2	1	7
7001 ir daugiau	2	1	1	3	1	8
UAB "Elux"						
3001-5000	3	2	2	2	3	12
5001-7000	3	2	2	3	3	13
7001 ir daugiau	3	-1	1	1	-1	3

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Apskaičiavus balų vidurkius pagal įmones, nustatyta, kad UAB „Elux“ pelningumo rodikliai yra patys aukščiausi, nes vidutinis reitingas 9,33 balo. Palyginus su UAB „JA prekyba“ pastebima, kad vertinimas beveik du kartus mažesnis ir sudaro 5,33 balo. Įmonių reitingavimas pagal pelningumo rodiklius parodė, kad kai apyvartinio kapitalo dalis sudaro nuo 3001 iki 5000 tūkst. Lt. vidutinis reitingas yra 6,5 balo. Nuo 5001 iki 7000 tūkst. Lt. apyvartinio kapitalo daliai tenka 10 balų, o kai apyvartinis kapitalas siekia 7001 ir daugiau tūkst. Lt. reitingų vidurkis yra tik 5,5 balo. Tai rodo, kad turint per daug apyvartinio kapitalo, pelningumo rodikliai yra nepakankamo lygio. Kaip anksčiau minėta, analizuojamoms įmonėms būdingas apyvartinio kapitalo didėjimas, tačiau atlikus reitingavimą, išryškėjo pelningumo mažėjimas.

Analizuojant apyvartinio kapitalo įtaką rodikliams būtina įvertinti trumpalaikio turto mokumo rodiklius. Kuo apyvartinis kapitalas ir jo koeficientas yra didesni, tuo vertinimas aukštesnis. Todėl reitingavimui pasirinkta konkretaus vertinimo rodiklio vidurkis. Įmonei, kurios rodiklio reikšmė yra prasčiau vertinamojoje pusėje (šiuo atveju mažesnė nei vidurkis) priskiriamas -1 balas, o tai įmonei kurios rodiklis geresnis, (t.y. didesnis nei vidurkis) skiriamas 1 balas. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ reitingavimas pagal trumpalaikio mokumo rodiklius (žr. 15 priedą). pateikiamas 2.17 lentelėje.

2.17 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo reitingavimas pagal trumpalaikius mokumo rodiklius

Apyvartinio kapitalo dydis (intervalais, tūkst. Lt.)	Apyvartinio kapitalo koeficientas	Bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas	Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas	Labai greitas trumpalaikio mokumo koeficientas	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	Suminis balas
UAB "JA prekyba"						
3001-5000	-1	-1	-1	1	1	-1
5001-7000	1	-1	-1	-1	1	-1
7001 ir daugiau	1	1	1	-1	-1	1
UAB "Elux"						
3001-5000	1	-1	-1	-1	1	-1
5001-7000	1	-1	1	-1	1	1
7001 ir daugiau	-1	1	1	1	-1	1

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Įmonių reitingavimas pagal trumpalaikio mokumo koeficientus parodė, kad blogiausias trumpalaikis mokumas yra 3001-5000 tūkst. Lt apyvartinio kapitalo turinčiose įmonėse. Šios grupės trumpalaikio turto mokumo rodikliai įvertinti abiejose įmonėse neigiamai. Kai apyvartinio kapitalo dydis sudaro 5001-7000 tūkst. Lt suminis balas trumpalaikio mokumo įvertintas 0 balų. Turint 7001 ir daugiau tūkst. Lt apyvartinio kapitalo suminis balas sudaro 2. Iš to galima spręsti, kad didėjant apyvartinio kapitalo daliai, įmonės mokumas ir likvidumas gerėja. Atsižvelgiant į tai, kiek įmonės turi apyvartinio kapitalo, galima pastebėti, kad trumpalaikio mokumo lygis žymiai aukščiau vertinamas UAB „Elux“, nes vidutiniškai jis siekia 1 balą. Tuo tarpu UAB „JA prekyba“ šis rodiklis vertinamas neigiamai.

Atsižvelgiant į tai, kad apyvartinio kapitalo apyvartumo rodikliai turi įtakos daugumai finansinių rodiklių, įvertinti abiejų analizuojamų įmonių apyvartumo rodikliai. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ reitingavimas pagal apyvartumo rodiklius (žr. 17 priedą). pateikiamas 2.18 lentelėje.

2.18 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo reitingavimas pagal apyvartumo rodiklius

Apyvartinio kapitalo dydis (intervalais, tūkst. Lt.)	Manevringumo koeficientas	Trumpalaikio turto apyvartumas	Atsargų apyvartumas	Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas	Kreditorinių įsiskolinimų apyvartumas	Suminis balas
UAB „JA prekyba“						
3001-5000	1	1	-1	1	-1	1
5001-7000	1	-1	-1	1	1	1
7001 ir daugiau	-1	-1	1	-1	1	-1
UAB „Elux“						
3001-5000	1	1	1	1	1	5
5001-7000	1	1	1	1	1	5
7001 ir daugiau	-1	-1	-1	-1	-1	-5

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Apyvartumo rodiklių vertinimas įmonėse taip pat skiriasi. Esant apyvartinio kapitalo daliai 3001-7000 tūkst.Lt. apyvartinio kapitalo apyvartumo vidutinis vertinimas yra 6 balai. Akivaizdu, kad kai mažesnis apyvartinis kapitalas, tai apyvartumo rodikliai vertinami gerai. Vidutinis apyvartumo rodiklių reitingas (-6) balo rodo, kad esant 7001 ir daugiau tūkst. Lt apyvartinio kapitalo apyvartumo rodikliai yra neigiami. Įmonės reitingavimas pagal apyvartumo rodiklius parodė, kad UAB „Elux“ apyvartumo vidutinis reitingas 5 balai, o UAB „JA prekyba“ 1 balas.

Galutiniai reitingavimo UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ rezultatai pateikti 2.19 lentelėje. Pagal ankstesnio reitingavimo duomenis įvertintas įmonių pelningumo, trumpalaikio mokumo ir apyvartumo rodiklių bendras lygis. Jeigu balų vidurkis viršija vienetą, tai visa rodiklių grupė vertinama patenkinamai, dedamas „+“ ženklas, jeigu ne – dedamas „-“, ženklas, kuris reiškia nepatenkinamą lygį.

2.19 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ bendras rodiklių grupių vertinimo lygis

Apyvartinio kapitalo dydis (intervalais, tūkst.Lt.)	Pelningumas	Trumpalaikis mokumas	Apyvartumas	Rizika
UAB "JA Prekyba"				
3001-5000	+	-	+	-
5001-7000	+	-	+	-
7001 ir daugiau	+	+	-	+
UAB "Elux"				
3001-5000	+	-	+	-
5001-7000	+	+	+	-
7001 ir daugiau	+	+	-	+

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Teigiami pelningumo rodikliai įvertinti abiejose analizuojamose įmonėse. Neigiami mokumo rodikliai nustatyti kai įmonė turi mažesnę apyvartinio kapitalo dydį. Todėl galima teigti, kad trumpalaikio mokumo rodiklių priklausomybė nuo analizuojamų įmonių apyvartinio kapitalo apimties yra ryškesnė nei pelningumo rodiklių grupės, kadangi didėjant apyvartinio kapitalo daliai, šis rodiklis didėja. Apyvartumo rodiklių priklausomybė nėra tokia akivaizdi, nes tik didėjant apyvartinio kapitalo daliai, apyvartumas mažėja.

Rizikai vertinti taikome taisyklę, kad didelis apyvartinis kapitalas didina įmonės mokumą, tačiau mažina įmonės pelną ir padidina jos veiklos riziką. Iš to galima spręsti, kad didėjant apyvartinio kapitalo apimčiai rizikos lygis taip pat kyla. Vadinasi įmonėms, turinčioms per didelį apyvartinio kapitalo kiekį, sunkiau pasiekti gerų pelningumo rodiklių.

Rinkos ekonomikos sąlygomis kiekviena įmonė plėtodama savo veiklą privalo naudoti ne tik nuosavus finansavimo šaltinius bet ir skolintis iš kitų. Įmonės vadovai privalo numatyti, kaip plėtos savo veiklą ateityje, ir pasirinkti ekonomiškai pagrįstą apyvartinio kapitalo strategiją.

Strategijos pasirinkimas priklauso nuo pardavimų prognozės, įmonės turto ir jo finansavimo šaltinių bei kitų veiksnių. Apyvartinis kapitalas priklauso nuo pasirinktos strategijos, įmonės veiklos masto bei kitų ekonominių sąlygų.

Iš 2.4.1 punkte atliktos apyvartinio kapitalo valdymo strategijų analizės žinoma, kad UAB „JA prekyba“ geriausiai savo verslą plėtojo 2010 m., kai taikė kompromisinę finansavimo strategiją. UAB „Elux“ verslas sekėsi 2006 m., kai taikė agresyvią finansavimo strategiją.

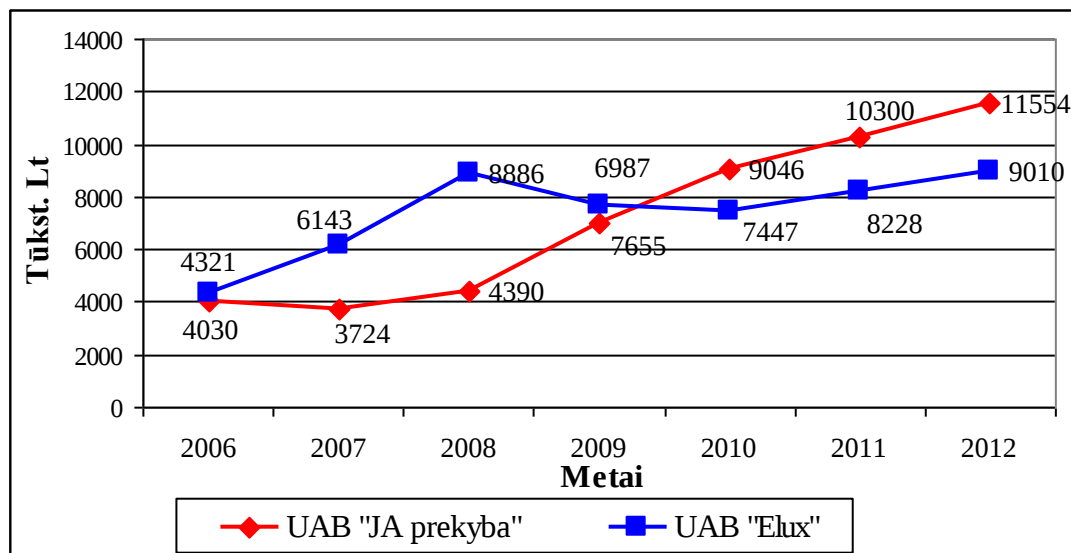
UAB „JA prekyba“ dirba stabiliai, jai tikslinga pasirinkti rizikingą strategiją ir sudaryti minimalias atsargas, nes dėl pirkėjų išskolinimų mažėja įmonės pelnas. UAB „Elux“ veikla gana nestabili, apyvartinis kapitalas per didelis. Šiai įmonei tikslinga pasirinkti kompromisinę apyvartinio kapitalo strategiją.

Pasirenkant apyvartinio kapitalo valdymo strategiją įmonėje, svarbu priimti būtinus finansinius sprendimus:

1. Tinkamai pasirinkti trumpalaikio turto vertę;
2. Numatyti, koku būdu bus finansuojamas trumpalaikis turtas, kokie bus pasirinkti finansavimo šaltiniai ir kaip bus išlaikytas siektinas įmonės mokumo ir pelningumo lygis.

Labai svarbi yra apyvartinio kapitalo ir jo finansavimo šaltinių prognozė, kadangi apyvartinių lėšų klausimas labai aktualus visoms įmonėms ir finansinėms institucijoms. Pažangiu prognozavimo būdu taikymas gali sumažinti verslo riziką.

Paprastai prognozė pirmiausia atliekama, remiantis apyvartinio kapitalo dinamikos praeityje duomenimis, tikintis, kad esminės priklausomybės ir tendencijos kartosis ir ateityje. Apyvartinio kapitalo prognozės skaičiavimui naudosime - dinamikos eilučių ekstrapoliacijos būdą (žr. 19 priedą). 2.13 pav. pateikiami UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pradiniai duomenys ir 2011-2012 metų prognozė.

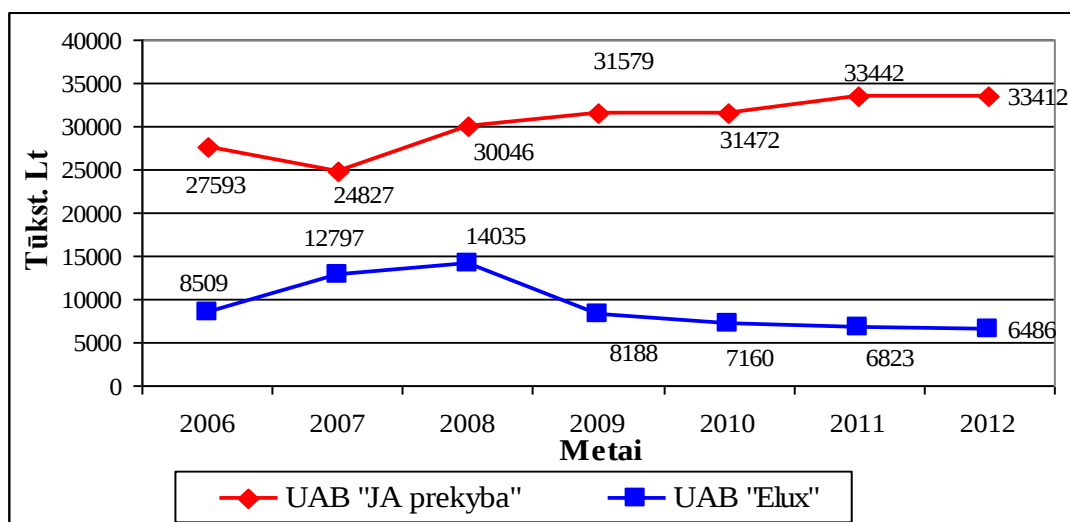

2.13 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo pradiniai duomenys ir prognozė 2011–2012 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.13 paveikslo galime matyti, kad tiek UAB „JA prekyba“, tiek UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apimtis 2011-2012 metais turėtų didėti. UAB „JA prekyba“ apyvartinis kapitalas prognozuojamais 2011 metais padidėtų 13,86 proc. arba 1254 tūkst. Lt, o 2012 metais padidėtų 12,17 proc. arba 1254 tūkst. Lt. Taip pat UAB „Elux“ apyvartinis kapitalas 2011 metais padidėtų 10,49 proc. arba 781 tūkst. Lt ir 2012 metais padidėtų 9,5 proc. arba 782 tūkst. Lt.

Kiekviena įmonė tikisi, kad jos pardavimai didės kiekvienais metais, todėl taip pat svarbu atlikti pardavimų apimtys prognozę 2011-2012 m. (žr. 20 priedą). 2.14 pav. pateikiami UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pardavimų apimtys pradiniai duomenys ir 2011-2012 metų prognozė.

2.14 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pardavimų apimtys pradiniai duomenys ir prognozė 2011-2012 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.14 paveikslo duomenų matyti, kad UAB „JA prekyba“ pardavimų apimtys beveik kiekvienais metais didėja ir prognozuojamais 2012 m. sudarytų 33412 tūkst. Lt., t.y. palyginus su 2006 m. padidėtų 21,09 proc. Kaip matome iš atliktos analizės, pardavimų apimtys prognozuojamas padidėjimas nebus toks spartus, kaip apyvartinio kapitalo augimas. Kadangi iš ankščiau atliktos analizės matyti, kad apyvartinis kapitalas didėja dėl debitorinių įsiskolinimų didėjimo, šiai įmonei galima siūlyti atkreipti dėmesį į atsiskaitymo su pirkėjais sugriežtinimo galimybes.

UAB „Elux“ pardavimų apimtis nuo 2009 m. pradėjo mažėti, todėl prognozuojamais 2012 m. ji siektų tik 6486 tūkst. Lt. Lyginant 2012 m. su 2006 m. sumažėtų 23,78 proc. Tai yra blogas

ženklas, žinant, kad apyvartinis kapitalas didėja dėl neparduotų atsargų. Todėl įmonei reikėtų susirūpinti dėl pardavimų didėjimo ir atsargų mažinimo.

Apibendrinus galima teigti, kad UAB „JA prekyba“ didėjant prognozuojamam apyvartiniam kapitalui 2011-2012 m. didėtų ir pardavimų apimtys. UAB „Elux“ per prognozuojamą laikotarpį apyvartinis kapitalas didėtų, o pardavimų apimtys mažėtų.

Tačiau šiuo atveju prognozė neatitinka realybės, nes iš įmonės gautų duomenų žinoma, kad 2011 metams yra sudarytos pirkimo-pradavimo sutartys su naujais klientais. Todėl galima daryti prielaidą, kad UAB „Elux“ pardavimai 2011 m. padidėtų 90 proc. ir sudarytų 13604 tūkst. Lt., 2012 m. padidėtų 10 proc. ir sudarytų 14964 tūkst. Lt.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad UAB „JA prekyba“ pajamų apimčiai padidėjus 3,08 proc., apyvartinis kapitalas padidėtų 13,86 proc. Tuo tarpu UAB „Elux“ pajamų apimčiai padidėjus 90 proc. apyvartinis kapitalas padidėtų 108,52 proc.

Apyvartinio kapitalo valdymas apima trumpalaikį turtą ir finansavimą, kurio reikia šiam turtui įsigyti. Kadangi investuojama į apyvartinį kapitalą tikintis akcininkų turto vertės padidėjimo, svarbiausios apyvartinio kapitalo valdymo problemos yra optimalaus investicijų į trumpalaikį turtą lygio nustatymas ir tinkamos apyvartinio kapitalo strategijos parinkimas.

Šiems sprendimams svarbios įtakos turi apyvartinio kapitalo apyvartumas, kuris yra pagrindinė savybė, turinti ypač didelę įtaką finansiniams rezultatams. Todėl kiekvienai įmonei svarbu planuoti lėšų poreikį, kuris priklauso ne tik nuo vykdomos veiklos pobūdžio ir apimtys, bet ir nuo veiklos bei finansinio ciklo trukmės.

Iš atliktos apyvartinio kapitalo analizės, žinoma, kad UAB „JA prekyba“ turi finansinių problemų su pirkėjų įsiskolinimais, kurių periodo trukmė 187 dienų. Dėl didelės konkurencijos įmonė suteikia pirkėjams kreditą 5 mėn., t.y. 150 dienų (pavasariį parduoda trąšas ir pesticidus, rudenį superka grūdus). Tai reiškia, kad pirkėjai vėluoja atsiskaityti 37 dienas. Tai komplikuoja įmonės finansinę būklę, nes pinigai investuoti į pirkėjų skolas tomis dienomis neuždirba pajamų.

Atvirkščiai UAB „Elux“ turi problemų su atsargomis, jų apyvartumo periodas trunka 440 dienų. Lėtas atsargų apyvartumas - blogo atsargų valdymo požymis, kai per didelės investicijos atitraukia pinigus, kurie galėtų būti panaudoti kitiems tikslams.

Kadangi apyvartinis kapitalas apibrėžiamas kaip įmonių trumpalaikio turto perteklius, todėl mažinant šių įmonių trumpalaikio turto perteklių prognozuojami galimi šių įmonių vadovų apyvartinio kapitalo mažinimo sprendimai.

1. Optimizuojant pirkėjų įsiskolinimus siūloma: UAB „JA prekyba“ sugriežtinti atsiskaitymo grafiko kontrolę, taikyti įvairias priemones skolų susigrąžinimui ir taip sumažinti pirkėjų įsiskolinimo periodą 37 dienomis.

Paspartinus UAB „JA prekyba“ pirkėjų įsiskolinimą 37 dienomis, pirkėjų įsiskolinimo dydis pasikeistų:

pirkėjų įsiskolinimas $150 \times 32442 / 365 = 13332$ tūkst. Lt.;

sumažėtų $19092 - 13332 = 5760$ tūkst. Lt.

2. Optimizuojant atsargų dydį siūloma: UAB „Elux“ pritaikant įvairias nuolaidas ir akcijas mažinti atsargų dydį, didinant įmonės pelną. Iš pardavimų apimtys prognozės žinoma, kad 2011 m. pardavimai padidės 90 proc. ir sudarytų 13604 tūkst. Lt., savikaina didėtų tolygiai ir sudarytų 8641 tūkst. Lt., todėl galima daryti prielaidą, kad atsargų apyvartos trukmė įmonėje pasikeistų: $365 / (13604 / 6159) = 165$ dienos; atsargų apyvartos trukmė pailgėtų $440 - 165 = 275$ dienomis.

Atsargų vertė, jei atsargų apyvartos periodo trukmė būtų 165 dienos, sudarytų:

reikalingas atsargų dydis $165 \times 8641 / 365 = 3906$ tūkst. Lt.;

sumažėtų $6159 - 3906 = 2253$ tūkst. Lt.

Kiekvienai įmonei svarbu planuoti lėšų poreikį, kuris priklauso ne tik nuo vykdomos veiklos, bet ir nuo veiklos bei finansinio ciklo trukmės. Darant prielaidą, kad kiti rodikliai išlieka pastovūs, pateikiamas UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ lėšų poreikis 2.20 lentelėje.

2.20 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinių lėšų poreikis 2011 m.

Rodikliai	UAB "JA prekyba"		UAB "Elux"	
	2010 m.	2011 m.	2010 m.	2011 m.
Pirkėjų įsiskolinimas, tūkst. Lt.	19092	13332	3261	3261
Atsargos, tūkst. Lt.	2356	2356	6159	3906
Skolos tiekėjams tūkst. Lt.	1198	1198	1546	1546
Viso investuota į TT, tūkst. Lt.	20250	14490	7874	5621
Grynieji pinigai ir jų ekvivalentai, tūkst. Lt.	87	87	400	400
Finansinės skolos ir kiti įsipareigojimai, tūkst. Lt.	11291	11291	827	827
Apyvartinis kapitalas, tūkst. Lt.	9046	3286	7447	5194
Pirkėjų įsiskolinimų apyvartumas, dienomis	187	150	166	166
Atsargų apyvartumas, dienomis	31	31	440	165
Įsiskolinimų tiekėjams apyvartumas, dienomis	17	17	124	124
Veiklos ciklo trukmė, dienomis	201	181	606	331
Finansinio ciklo trukmė, dienomis	184	164	482	207

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.20 lentelės duomenų matyti, kad 2011 metais UAB „JA prekyba“ sutrumpėjus pirkėjų įsiskolinimo trukmei 37 dienomis ir UAB „Elux“ sutrumpėjus 257 dienomis atsargų apyvartos trukmei, pasikeistų finansinio ir veiklos ciklų trukmės.

UAB „JA prekyba“ 2010 m. reikėjo papildomai 20250 tūkst. Lt. veiklos ciklui finansuoti, o 2011 m. reikėtų 5760 tūkst. Lt. mažiau.

UAB „Elux“ 2010 m. reikėjo papildomai 7874 tūkst. Lt. veiklos ciklui finansuoti, o sutrumpėjus veiklos ciklui 2011 reikėtų 2253 tūkst. Lt mažiau.

Analogiškai sumažėjo ir apyvartinis kapitalas: UAB „JA prekyba“ esant 32442 tūkst. Lt. pardavimų apimčiai, apyvartinio kapitalo dydis turėtų būti 3286 tūkst. Lt., o UAB „Elux“ esant 13604 tūkst. Lt pardavimo pajamoms, apyvartinio kapitalo užtektų 5194 tūkst. Lt. Kadangi didelis apyvartinis kapitalas rodo įmonių trumpalaikio turto perteklių, tai galima daryti išvadą, kad jo sumažėjimas pagerintų įmonių finansinę padėtį.

Apibendrinant galima teigti, jei bankų palūkanos sudarytų 3,5 proc., tai per metus UAB „JA prekyba“ sutaupytų 201,6 tūkst. Lt., UAB „Elux“ sutaupytų 51,59 tūkst. Lt. Akivaizdu, kad įgyvendinus siūlomus pakeitimus finansavimo poreikis sumažėtų, todėl įmonių vadovams svarbu turėti informaciją apie kreditinių ir debetinių įsiskolinimų bei atsargų dydžius ir siekti optimalaus santykio tarp jų.

Optimizavus apyvartinio kapitalo dydį reikia apskaičiuoti finansavimo poreikį, pasirinkus apyvartinio kapitalo finansavimo strategijas. Darant prielaidą, kad ilgalaikis turtas išlieka pastovus, UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ finansavimo poreikio skaičiavimas pateiktas 2.21 lentelėje.

2.21 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo finansavimo poreikis 2011 m., tūkst. Lt

Metai	Įmonės pavadinimas	Ilgalaikis turtas	Trumpalaikis turtas	Iš viso	Pastovus trumpalaikis turtas	NK + IĮ
2011	UAB "JA prekyba"	6356	15775	22131	14909	15402
	UAB "Elux"	3664	7567	11231	6868	11111

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.21 lentelės duomenų matyti, kad UAB „JA prekyba“ sumažinus apyvartinį kapitalą iki 3286 tūkst. Lt. taikytų agresyviają apyvartinio kapitalo valdymo strategiją, nes nuosavu kapitalu

ir ilgalaikiais įsipareigojimais (15402 tūkst. Lt.) būtų finansuojamas ilgalaikis turtas (6356 tūkst. Lt.) ir dalis pastoviojo trumpalaikio turto (9046 tūkst. Lt.). Įmonė turėtų ieškoti 6729 tūkst. Lt. trumpalaikio kredito turtui finansuoti. Tai rizikinga strategija, nes sumažėjus pastoviam kapitalui ir paskolų kainai padidėjus, įmonė gali patirti nuostolių. Tačiau pasirinkus šią strategiją įmonė galėtų tikėtis didesnio pelningumo.

UAB „Elux“ taikytų kompromisinę valdymo strategiją, nes ilgalaikį turtą (3664 tūkst. Lt.), pastovųjį trumpalaikį turtą (6868 tūkst. Lt.) ir dalį kintamojo turto (579 tūkst. Lt.) padengtų nuosavu kapitalu ir ilgalaikiais įsipareigojimais (11111 tūkst. Lt.). Pagal šią strategiją dar galimas apyvartinių lėšų perteklius, kuris turėtų įtakos pelnui, tačiau likvidumas būtų užtikrintas pastoriai.

Pasirinkus optimalų apyvartinio kapitalo dydį, įmonei svarbu įvertinti riziką, susijusią su trumpalaikio turto valdymu. Nes mažinant apyvartinį kapitalą didėtų įmonės veiklos rizika. Spręsdama šį klausimą kiekviena įmonė privalo garantuoti:

1. Tinkamą įmonės pelningumą;
2. Pakankamą likvidumą;
3. Įmonės mokumą.

Įmonės pelningumą tikslinga skaičiuoti įvertinus padidėjusias pardavimų pajamų apimtis ir sumažėjusį finansavimo poreikį. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai 2010-2011 m. pateikiami 2.22 lentelėje.

2.22 lentelė

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ pagrindiniai prognoziniai pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai 2011 m.

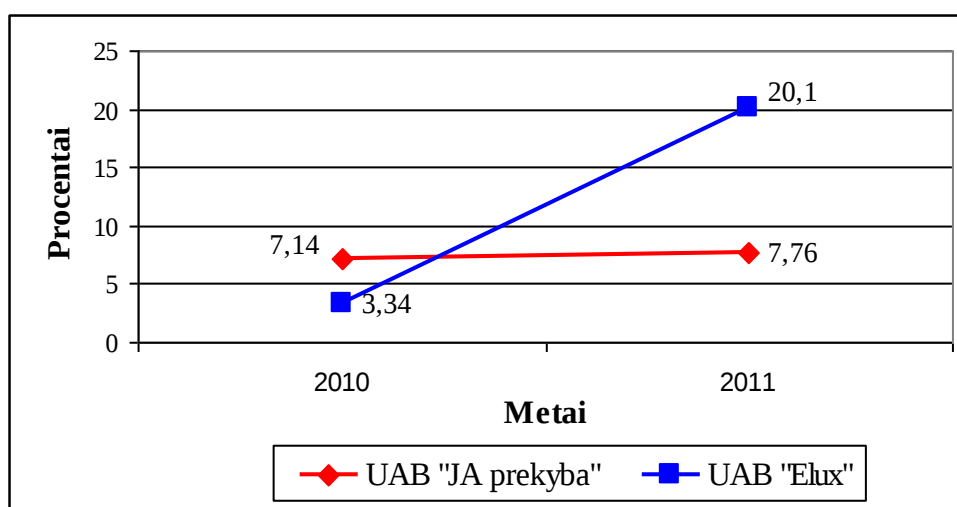
UAB "JA prekyba" finansiniai rezultatai				
Rodiklio pavadinimas, tūkst., Lt.	2010 m.	2011 m.	Pokytis 2010-2011 m.	
			Lt.	proc.
Pardavimo pajamos	31472	32442	970	3,08
Bendrasis pelnas (nuostoliai)	6274	6467	193	3,08
Veiklos pelnas (nuostoliai)	2462	2538	76	3,08
Pelnas prieš apmokestinimą	2246	2517	271	12,07
UAB "Elux" finansiniai rezultatai				
Pardavimo pajamos, tūkst., Lt.	7160	13604	6444	90,00
Bendrasis pelnas (nuostoliai)	2612	4963	2612	90,00
Veiklos pelnas (nuostoliai)	768	1459	691	90,00
Pelnas prieš apmokestinimą	239	506	267	11,72

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Iš 2.22 lentelės matyti, kad UAB „JA prekyba“ pardavimams išaugus 3,08 proc., arba 970 tūkst. Lt., tolygiai padidėtų bendrasis pelnas (193 tūkst. Lt.) ir veiklos pelnas (76 tūkst. Lt.) Pelnas prieš apmokestinimą išaugtų 12,07 proc. arba 271 tūkst. Lt. Pelno padidėjimą lemtų finansinių sąnaudų sumažėjimas dėl sutaupytų palūkanų kredito įstaigoms.

Palyginus su UAB „Elux“ pastebima, kad pardavimams padidėjus 90 proc. arba 6444 tūkst. Lt., bendrasis pelnas padidėtų 2612 tūkst. Lt. ir veiklos pelnas padidėtų 691 tūkst. Lt., pelnas prieš apmokestinimą padidėtų 11,72 proc. arba 267 tūkst. Lt.

Taip pat svarbu įvertinti įprastinės veiklos pelningumą. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklos pelningumo prognozė 2011 m. pateikiama 2.15 paveiksle.

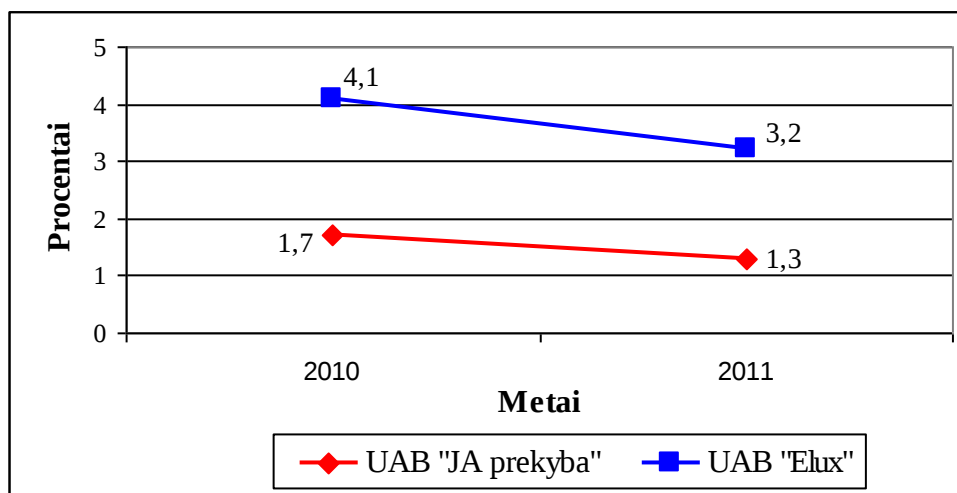
2.15 pav. UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ veiklos pelningumo prognozė 2011 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

Kaip matyti iš 2.15 pav. pateiktų duomenų, įprastinės veiklos pelningumo rodiklis abiejose įmonėse kistų skirtingai. UAB „JA prekyba“ šis rodiklis padidėtų 0,62 proc., o UAB „Elux“ - 16,76 proc.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad sumažinus apyvartinio kapitalo dydį, pelningumas didėtų, įmonių finansinė būklė gerėtų ir įmonė išlaikytų savo prestižą.

Tačiau reikia įvertinti ir galimas grėsmes, nes mažinant apyvartinį kapitalą atsiranda didesnė veiklos rizika, kad mažėja įmonių mokumas ir likvidumas. Todėl UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ perskaičiuoti rodikliai pateikiami 2.16 paveiksle.

2.16 pav. . UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ bendrojo trumpalaikio mokumo koeficiento prognozė 2011 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių, remiantis UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. finansinių ataskaitų duomenimis

UAB „JA prekyba“ bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklis 2010 m. siekė 1,70. Perskaičiavus, šis rodiklis sumažėtų iki 1,30. Kaip matome, šio rodiklio nežymus pasikeitimas, įmonės mokumui rizikos nesudarytų. Kaip žinome, UAB „Elux“ bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas 2010 m. buvo didelis, ir parodė, kad įmonėje yra per daug atsargų ir jos naudojamos netinkamai. 2011 m. šio rodiklio sumažėjimas iki 3,20 rodytų įmonės gebėjimą reaguoti į nenumatytas aplinkybes.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad apyvartinio kapitalo sumažėjimas įmonių veiklos rizikos nepadidintų, o atvirkščiai – pagerintų, nes prognozė parodė, kad perskaičiuoti bendrojo trumpalaikio mokumo rodikliai patektų į nustatytas saugumo ribas.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Išanalizavus ir apibendrinus įvairių Lietuvos ir užsienio autorių ekonominę literatūrą apie apyvartinio kapitalo terminologiją, galima pateikti tokius apibendrintus teiginius:

Apyvartinio kapitalo sąvoka Lietuvos ir užsienio autorių finansų literatūroje traktuojama skirtingai: užsienio autoriai dažnai apyvartinį kapitalą vadina „darbiniu kapitalu“, o Rusijos ir Lietuvos autoriai dažnai naudoja apyvartinį aktyvą, trumpalaikį aktyvą, apyvartinio kapitalo sąvokas. Tačiau visų autorių nuomone, apyvartinis kapitalas – tai turto dalis, kuri dalyvauja įmonės apyvartos procese ir nuolat keičia savo formą veiklos ciklo metu.

Apyvartinio kapitalo politika apsprendžia kiekvieno trumpalaikio turto elemento apimtį ir rūpinasi tinkamu trumpalaikio turto finansavimu. Apyvartinio kapitalo valdymas apima trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsiskolinimų valdymą.

Apyvartinio kapitalo valdymas neatsiejamas nuo rizikos ir pelningumo. Todėl dauguma finansų analizės autorių siūlo vertinti įmonės finansinę būklę apyvartinio kapitalo pagrindu naudojant finansinius santykinius rodiklius: pelningumo, likvidumo, veiklos efektyvumo, finansų struktūros bei kitus būdus.

Daugelis mokslininkų sutaria dėl apyvartinio kapitalo struktūros poveikio įmonių pelningumui, mokumui ir rizikingumui, bet nėra vieningos sistemos, kuria remiantis būtų galima nustatyti apyvartinio kapitalo įtaką finansiniams rodikliams.

Užsienio ir Lietuvos autorių nuomone, svarbiausias apyvartinio kapitalo panaudojimo efektyvumo rodiklis – apyvartinio kapitalo apyvartumas. Didelis turto apyvartumas leidžia įmonei pasiekti tuos pačius veiklos rezultatus su mažesnėmis investicijomis. Tačiau mokslinėje literatūroje nėra nuoseklios apyvartinio kapitalo analizės ir jo poreikio prognozavimo metodikos.

2. Atlikta UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 m. apyvartinio kapitalo apimties ir dinamikos analizė parodė, kad abiejų įmonių apyvartinio kapitalo būklė ir jo augimas rodo patenkinamą įmonių apsirūpinimą apyvartiniu kapitalu ir teigiamas jo augimo tendencijas, užtikrinančias įmonių veiklos nenutrūkstumą ir geros finansinės būklės palaikymo galimybes. Pardavimų, grynojo pelno ir apyvartinio kapitalo dinamika rodo, kad apyvartinis kapitalas abiejose įmonėse naudojamas neefektyviai, nes jis didėjo sparčiau nei grynasis pelnas ir pardavimai.

Analizuojant įmonių apyvartinio kapitalo finansavimo strategijas, nustatyta, kad UAB „JA prekyba“ geriausiai savo verslą plėtojo 2010 m., kai taikė kompromisinę finansavimo strategiją,

mažiausi veiklos rezultatai buvo, kai įmonė taikė agresyvią finansavimo strategiją (2007 m.). UAB „Elux“ priešingai nei UAB „JA prekyba“, pelningiausi buvo 2006 m., kai taikė agresyvią finansavimo strategiją, o 2009 m. įmonė patyrė nuostolį, kai naudojo kompromisinę finansavimo strategiją.

Finansinė struktūros ir stabilumo analizė parodė, kad efektyviau turtą savo veikloje naudojo UAB „JA prekyba“, tačiau finansiškai stabilesnė ir labiau nepriklausoma nuo išorinių finansavimo šaltinių buvo UAB „Elux“.

Apskaičiavus veiksnius, lėmusius apyvartinio kapitalo pokyčius, nustatyta, kad pagrindiniai veiksniai darantys įtaką apyvartinio kapitalo pokyčiui yra trumpalaikio turto, pardavimų, savikainos ir pelno apimtys bei jų pasikeitimai.

Atlikta pelningumo analizė parodė, kad turint pernelyg daug apyvartinio kapitalo, įmonių pelningumo rodikliai yra žemesnio lygio, vertinant pagal Statistikos departamento pelningumo vertinimo lygį. Įvertinus įmones nepriklausomai nuo jų turimo apyvartinio kapitalo dalies, paaiškėjo, kad pelningumas didžiausias buvo UAB „Elux“ 2006-2008 m., tačiau 2009 m. buvo gautas nuostolis, kurį įtakoję šalies ekonominis nuosmukis. UAB „JA prekyba“ visu analizuojamu laikotarpiu dirbo pelningai.

Atlikus mokumo analizę, nustatyta, kad tarp apyvartinio kapitalo ir įmonių mokumo yra teigiamas ryšys, nes abi įmonės turi pakankamai trumpalaikio turto savo įsiskolinimams grąžinti ir aukštą mokumo lygį. Tačiau jų skolų grąžinimo galimybės skirtingos: UAB „JA prekyba“ gali laiku atsiskaityti su kreditoriais, nes jos turtas likvidus, o tuo tarpu UAB „Elux“ likvidumas yra mažesnis, nes trumpalaikį turtą sudaro atsargos, kurios priskiriamos nemobiliam turtui.

Efektyvumo analizė parodė, kad abiejų analizuojamų įmonių apyvartinio kapitalo apytakos ciklas yra ilgas. UAB „JA prekyba“ sparčiai atsiskaito su tiekėjais, o pirkėjų atsiskaitymas smarkiai vėluoja. UAB „Elux“ apyvartinio kapitalo apytakos ciklo ilgumui įtakos turėjo atsargų apyvartumas. Kadangi didelę trumpalaikio turto dalį sudaro atsargų ir pirkėjų įsiskolinimai, įmonių apyvartinis kapitalas didėja: UAB „JA prekyba“ pirkėjų įsiskolinimo didėjimo sąskaita, o UAB „Elux“ - atsargų sąskaita. Atlikta prognozė parodė, kad tokia tendencija gali išsilaikyti ir 2011–2012 metais.

3. Atlikta apyvartinio kapitalo valdymo analizė parodė, kad įmonei patartina trumpinti apyvartinio kapitalo apytakos ciklus siekiant išlaisvinti lėšas, kurios galėtų būti panaudotos tolesnei įmonių veiklai.

Tam tikslui pasiekti UAB „JA prekyba“ reikėtų sugriežtinti atsiskaitymo politiką mažinant pirkėjų įsiskolinimo trukmę. Taip pat reikėtų naudoti neformalius pirkėjų atrankos kriterijus:

atsižvelgti į pirkėjų mokumą ankstesniais periodais, prognozuoti pirkėjų finansines galimybes, pavesti skolininkų kontrolę skolų išieškojimo organizacijoms.

UAB „Elux“ patartina nusistatyti atsargų optimalų kiekį, pritaikant įvairias nuolaidas bei akcijas, panaikinti nereikalingas atsargas, kas leistų sumažinti apyvartinį kapitalą ir jį efektyviau panaudoti. Panaikinus atsargų perteklių, sumažėtų bendrosios sąnaudos ir atsirastų papildomų laisvų grynujų pinigų. Siekiant didesnio pelno, naudoti intensyvesnę pardavimų politiką. Rekomenduojama ieškoti naujų prekių pirkėjų ir su jais sudaryti ilgalaikes pirkimo – pardavimo sutartis.

Įmonėms patartina pastoviai analizuoti apyvartinio kapitalo dydį, nes nuo jo priklauso įmonės veiklos rezultatai ir jos finansinė būklė. Siekiant didesnio pelno UAB „JA prekyba“ patartina taikyti agresyvią apyvartinio kapitalo valdymo strategiją, UAB „Elux“ - kompromisinę apyvartinio kapitalo strategiją, nes atlikta prognozė parodė, kad esant šioms strategijoms, įmonių finansiniai rezultatai didėtų.

LITERATŪRA

1. Aleknevičienė, V. (2004). Įmonių finansų valdymas. LŽŪU.
2. Aleknevičienė, V. (2005). Įmonės trumpalaikio turto ir jo finansavimo valdymas. Žiūrėta [2008-05-30]. Prieiga per internetą< <http://www.emokymas.lt/>>.
3. Bagdžiūnienė, V. (2006). Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Vilnius. Conto Litera.
4. Bagdžiūnienė, V. (2008). Finansinių ataskaitų analizė. Vilnius. Conto Litera.
5. Bazely J. D., Cunningham B. M., Nikolai L. A., (2000). Accounting: information for business decisions. Fort Worth: Harcourt College Publishers.
6. Boguslauskas, V., Jagelavičius, G. (2001). Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija.
7. Boguslauskas V., Jagelavičius G. Įmonės veiklos finansinis vertinimas. Kaunas: Technologija, (2002).
8. Brealy, K. A., Meyrs, C. S. (2003). Financing and risk.USA.
9. Buckiūnienė O.(2002) Įmonių finansai. Vilnius :Rosma
10. Cibulskienė, D., Butkus, M. (2007). Investicijų ekonomika: realiosios investicijos:mokomoji knyga. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
11. Darškuvienė, V., Legenzova R. (2005). Finansų valdymas. Mokomoji priemonė. - Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
12. Emery, D. R., Finnerty, J.D., Stowe, J.D. (2004). Corporate financial management. Pearson Education, ltd.
13. Gaidienė, S. (1998). Finansų valdymas. Kaunas: Pasaulio lietuvių kultūros mokslo ir švietimo centras.
14. Girdzijauskas S., Jefimovas B. (2006) Įmonės veiklos ekonominė analizė. Vilniaus universitetas.
15. Grigaravičius, S., įmonių nemokumo diagnostika ir jų pertvarkymo sprendimai, (2003).
16. Gronskas, V. (2008). Ekonominė analizė. Kaunas: Technologija.
17. Hoski T., Kashyap A., Scharfstein D. (1991). Corporate structure, liquidity and investment Evidence from Japanese industrial groups. Quarterly Journal of Economics. Nr. 106.
18. Įmonių finansinės būklės rodikliai 2005. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2005.
19. Jakutis, A., Petraškevičius, V., Stepanovas, A. (2000). Ekonomikos teorijos pagrindai: vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams. Kaunas: Mažoji poligrafija.

20. Juozaitienė, L. (2000). Įmonės finansai: analizė ir valdymas. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
21. Juozaitienė, L. (2008). Įmonės finansai: analizė ir valdymas. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
22. Kancerevyčius, G. (2004). Finansai ir investicijos. Kaunas: Smaltija.
23. Klimašauskienė D. (2007). Konkurencijos samprata ekonomikos teorijoje // ISSN 1392-1258. Ekonomika. Vilnius: VU leidykla.
24. Kuizinaitė V., Paliulytė, I. (2008). Kapitalo struktūros įtakos įmonių veiklos finansiniams rodikliams analizė. [interaktyvus] [žiūrėta 2011-04-05]. Prieiga per internetą:
< http://www.su.lt/filemanager/download/6533/20_Paliulyt.pdf >
25. Lazauskas J. (2005). Įmonių ūkinės ir komercinės veiklos analizė. Vilnius: Technika.
26. Mackevičius, J., Poškaitė, D. (1998). Finansinė analizė. Vilnius: Katalikų pasaulis.
27. Mackevičius J., (2005). Įmonių veiklos analizė. Vilnius, TEV, p.
28. Mackevičius, J. (2007). Įmonių veiklos analizė. Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas. Vilnius: TEV.
29. Martinkus B., Žičkienė S., Žilinskas V. (2002). Įmonės ekonomika. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
30. Meidūnas, V. (2003). Finansai. Vilnius: Teisinės informacijos centras.
31. Pass Ch, Lowes B., Dawies I, (1997) Ekonominių terminų žodynas. Vilnius: Baltijos Biznis.
32. Rutkauskas, A. V., (2007). Bazinių verslumo gebėjimų ugdymas. Finansų valdymas. D2 Verslo finansų valdymo šiuolaikinės problemos ir jų sprendimai. Vilnius.
33. Šeškutė L., Pabedinskaitė A. (2001). Gamybos planavimas ir paklausos prognozės. Verslas, vadyba ir studijos. Vilnius.
34. Šlekienė, D., Klimavičienė, I. (2000). Įmonės veiklos finansinis įvertinimas: mokomoji knyga. Kaunas.
35. Vainienė, R. (2005). Ekonomikos terminų žodynas: apie 1400 terminų. Vilnius: Tyto alba.
36. Walsh, Ciaran. (2007). Pagrindiniai vadybos rodikliai: aiškiausias vadovas į pasaulį svarbiausių skaičių, verčiančių jūsų verslą judėti į priekį. Vilnius: Verslo žinios.
37. White, I. G., Sondhi, C.A., Fried, D. (1995). The Analysis and Use of Financial Statements. New York.
38. Židonis, Ž. (2002). Verslo logistika: paskaitų konspektas. Kauno technologijos universitetas.

PRIEDAI

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų vertikalioji balanso analizė UAB „JA prekyba“

TURTAS	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.		Pokytis (%)				
	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
ILGALAIKIS TURTAS	4893147	20,90	6312175	29,75	7426698	27,67	7230240	22,63	6355686	22,788	8,85	(2,07)	(5,04)	0,16	1,89
Nematerialus turtas	13833	0,06	8219	0,04	2740	0,01	3495	0,01	2061	0,007	(0,02)	(0,03)	0,00	(0,00)	(0,05)
Materialus turtas	4879311	20,84	6303953	29,71	7419416	27,65	7148742	22,37	6276622	22,504	8,87	(2,06)	(5,27)	0,13	1,67
Finansinis turtas	3	0,00	3	0,00	4542	0,02	78003	0,24	77003	0,276	0,00	0,02	0,23	0,03	0,28
TRUMPALAIKIS TURTAS	18523930	79,10	14908218	70,25	19410854	72,33	24722352	77,37	21535089	77,212	(8,85)	2,07	5,04	(0,16)	(1,89)
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	5784988	24,70	2557733	12,05	5644978	21,03	10297812	32,23	2355925	8,447	(12,65)	8,98	11,19	(23,78)	(16,26)
Per vienerius metus gautinos sumos	12159621	51,93	11609530	54,71	13162550	49,05	14116555	44,18	19091797	68,452	2,78	(5,66)	(4,87)	24,27	16,53
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	579321	2,47	740955	3,49	603326	2,25	307985	0,96	87367	0,313	1,02	(1,24)	(1,28)	(0,65)	(2,16)
TURTO IŠ VISO:	23417077	100	21220393	100	26837552	100	31952592	100	27890775	100	-	-	-	-	-
NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.		Pokytis (%)				
	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
NUOSAVAS KAPITALAS	8873620	37,89	9472280	44,64	10328730	38,49	11849101	37,08	13972321	50,10	6,74	(6,15)	(1,40)	13,01	12,20
Įstatinis (pasirašytasis)	3786738	16,17	3786738	17,84	3786738	14,11	3786738	11,85	3786738	13,58	1,67	(3,73)	(2,26)	1,73	(2,59)
Rezervai	2018759	8,62	2018759	9,51	2018759	7,52	2018759	6,32	2018759	7,24	0,89	(1,99)	(1,20)	0,92	(1,38)
Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)	3068123	13,10	3666783	17,28	4523233	16,85	6043604	18,91	8166824	29,28	4,18	(0,43)	2,06	10,37	16,18
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	14543457	62,11	11748113	55,36	16508822	61,51	20103491	62,92	13918454	49,90	(6,74)	6,15	1,40	(13,01)	(12,20)
PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS	50297	0,21	562601	2,65	1487126	5,54	2366768	7,41	1428850	5,12	2,44	2,89	1,87	(2,28)	4,91
PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS	14493160	61,89	11185512	52,71	15021696	55,97	17736723	55,51	12489604	44,78	(9,18)	3,26	(0,46)	(10,73)	(17,11)
Finansinės skolos	6022840	25,72	6128065	28,88	8676306	32,33	12219193	38,24	10718212	38,43	3,16	3,45	5,91	0,19	12,71
Skolos tiekėjams	8041740	34,34	4659145	21,96	4146923	15,45	2181811	6,83	1198454	4,30	(12,39)	(6,50)	(8,62)	(2,53)	(30,04)
Gauti išankstiniai apmokėjimai		-		-	1638009	6,10	3175198	9,94	10234	0,04	-	6,10	3,83	(9,90)	0,04
Kitos mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	428580	1,83	398302	1,88	560458	2,09	160521	0,50	562704	2,02	0,05	0,21	(1,59)	1,52	0,19
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	23417077	100	21220393	100	26837552	100	31952592	100	27890775	100	-	-	-	-	-

2 priedas

UAB „Elux“ 2006-2010 metų vertikaliųjų balanso analizė

TURTAS	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.		Pokytis (%)				
	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
ILGALAIKIS TURTAS	660244	8,77	1483127	13,73	4191407	24,80	3807541	27,68	3664369	27,175	4,96	11,07	2,88	(0,50)	18,40
Nematerialus turtas	92	0,00	59	0,00	26	0,00	1	0,00	1	0,000	(0,00)	(0,00)	(0,00)	0,00	(0,00)
Materialus turtas	660152	8,77	1483068	13,73	4191381	24,80	3807540	27,68	3664368	27,175	4,96	11,07	2,88	(0,50)	18,41
Finansinis turtas		-		-		0,00		-		0,000	-	-	-	-	-
TRUMPALAIKIS TURTAS	6867613	91,23	9320715	86,27	12710023	75,20	9949739	72,32	9819825	72,825	(4,96)	(11,07)	(2,88)	0,50	(18,40)
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	4034799	53,60	4776820	44,21	7525447	44,53	5686928	41,34	6159437	45,679	(9,38)	0,31	(3,19)	4,34	(7,92)
Per vienerius metus gautinos sumos	2765551	36,74	4452934	41,22	5184576	30,68	3479224	25,29	3260246	24,178	4,48	(10,54)	(5,39)	(1,11)	(12,56)
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	67263	0,89	90961	0,84	-	0,00	783587	5,70	400142	2,967	(0,05)	(0,84)	5,70	(2,73)	2,07
TURTO IŠ VISO:	7527857	100	10803842	100	16901430	100	13757280	100	13484194	100	-	-	-	-	-
NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.		Pokytis (%)				
	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
NUOSAVAS KAPITALAS	4612315	61,27	6782015	62,77	9740676	57,63	9588290	69,70	9791842	72,62	1,50	(5,14)	12,06	2,92	11,35
Įstatinis (pasirašytasis)	1770000	23,51	1770000	16,38	1770000	10,47	1770000	12,87	1770000	13,13	(7,13)	(5,91)	2,39	0,26	(10,39)
Rezervai	177000	2,35	177000	1,64	177000	1,05	177000	1,29	177000	1,31	(0,71)	(0,59)	0,24	0,03	(1,04)
Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)	2665315	35,41	4835015	44,75	7793676	46,11	7641290	55,54	7844842	58,18	9,35	1,36	9,43	2,63	22,77
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2915542	38,73	4021827	37,23	7160754	42,37	4168990	30,30	3692352	27,38	(1,50)	5,14	(12,06)	(2,92)	(11,35)
PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS	369000	4,90	844000	7,81	3336763	19,74	1873897	13,62	1319847	9,79	2,91	11,93	(6,12)	(3,83)	4,89
PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS	2546542	33,83	3177827	29,41	3823991	22,63	2295093	16,68	2372505	17,59	(4,41)	(6,79)	(5,94)	0,91	(16,23)
Finansinės skolos	1055188	14,02	1213346	11,23	806996	4,77	380913	2,77	379752	2,82	(2,79)	(6,46)	(2,01)	0,05	(11,20)
Skolos tiekėjams	221126	2,94	411133	3,81	1225290	7,25	1662770	12,09	1546357	11,47	0,87	3,44	4,84	(0,62)	8,53
Gauti išankstiniai apmokėjimai	911642	12,11	1808	0,02	1333462	7,89	228624	1,66	303913	2,25	(12,09)	7,87	(6,23)	0,59	(9,86)
Pelno mokesčio įsipareigojimai	306730	4,07	382888	3,54	455981	2,70	-	-	-	-	(0,64)	(0,84)	(2,70)	-	-
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	50770	0,67									(0,69)	-	-	-	-
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	1086	0,01	398302	3,69	2262	0,01	22786	0,17	142483	1,06	3,67	(3,67)	0,15	0,89	1,04
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	7527857	100	10803842	100	16901430	100	13757280	100	13484194	100	-	-	-	-	-

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų horizontalioji balanso analizė

TURTAS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.		Pasikeitimai + -					Pokytis (%)				
	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	2007- 2006	2008- 2007	2009- 2008	2010- 2009	2010- 2006	2007- 2006	2008- 2007	2009- 2008	2010- 2009	2010-2006	
ILGALAIKIS TURTAS	4893147	6312175	7426698	7230240	6355686	1419028	1114523	(196458)	(874554)	1462539	29,00	17,66	(2,65)	29,89	29,89	
Nematerialus turtas	13833	8219	2740	3495	2061	(5614)	(5479)	755	(1434)	(11772)	(40,58)	(66,66)	27,55	(41,03)	(85,10)	
Materialus turtas	4879311	6303953	7419416	7148742	6276622	1424642	1115463	(270674)	(872120)	1397311	29,20	17,69	(3,65)	(12,20)	28,64	
Finansinis turtas	3	3	4542	78003	77003	-	4539	73461	(1000)	77000	-	151300,00	1617,37	(1,28)	2566666,67	
TRUMPALAIKIS TURTAS	18523930	14908218	19410854	24722352	21535089	(3615712)	4502636	5311498	(3187263)	3011159	(19,52)	30,20	27,36	(12,89)	16,26	
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	5784988	2557733	5644978	10297812	2355925	(3227255)	3087245	4652834	(7941887)	(3429063)	(55,79)	120,70	82,42	(77,12)	(59,28)	
Per vienerius metus gautinos sumos	12159621	11609530	13162550	14116555	19091797	(550091)	1553020	954005	4975242	6932176	(4,52)	13,38	7,25	35,24	57,01	
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	579321	740955	603326	307985	87367	161634	(137629)	(295341)	(220618)	(491954)	27,90	(18,57)	(48,95)	(71,63)	(84,92)	
TURTO IŠ VISO:	23417077	21220393	26837552	31952592	27890775	(2196684)	5617159	5115040	(4061817)	4473698	(9,38)	26,47	19,06	(12,71)	19,10	
NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.		Pasikeitimai + -					Pokytis (%)				
	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	2007- 2006	2008- 2007	2009- 2008	2010- 2009	2010- 2006	2007- 2006	2008- 2007	2009- 2008	2010- 2009	2010-2006	
NUOSAVAS KAPITALAS	8873620	9472280	10328730	11849101	13972321	598660	856450	1520371	2123220	5098701	6,75	9,04	14,72	17,92	57,46	
Įstatinis (pasirašytasis)	3786738	3786738	3786738	3786738	3786738	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rezervai	2018759	2018759	2018759	2018759	2018759	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)	3068123	3666783	4523233	6043604	8166824	598660	856450	1520371	2123220	5098701	19,51	23,36	33,61	35,13	166,18	
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	14543457	11748113	16508822	20103491	13918454	(2795344)	4760709	3594669	(6185037)	(625003)	(19,22)	40,52	21,77	(30,77)	(4,30)	
PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS	50297	562601	1487126	2366768	1428850	512304	924525	879642	(937918)	1378553	1018,56	164,33	59,15	(39,63)	2740,83	
PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS	14493160	11185512	15021696	17736723	12489604	(3307648)	3836184	2715027	(5247119)	(2003556)	(22,82)	34,30	18,07	(29,58)	(13,82)	
Finansinės skolos	6022840	6128065	8676306	12219193	10718212	105225	2548241	3542887	(1500981)	4695372	1,75	41,58	40,83	(12,28)	77,96	
Skolos tiekėjams	8041740	4659145	4146923	2181811	1198454	(3382595)	(512222)	(1965112)	(983357)	(6843286)	(42,06)	(10,99)	(47,39)	(45,07)	(85,10)	
Gauti išankstiniai apmokėjimai			1638009	3175198	10234	-	1638009	1537189	(3164964)	10234			93,84	(99,68)		
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	428580	398302	560458	160521	562704	(30278)	162156	(399937)	402183	134124	(7,06)	40,71	(71,36)	250,55	31,29	
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	23417077	21220393	26837552	31952592	27890775	(2196684)	5617159	5115040	(4061817)	4473698	(9,38)	26,47	19,06	(12,71)	19,10	

UAB „Elux“ 2006-2010 metų horizontalioji balanso analizė

TURTAS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.		Pasikeitimai + -				Pokytis (%)				
	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
ILGALAIKIS TURTAS	660244	1483127	4191407	3807541	3664369	822883	2708280	(383866)	(143172)	3004125	124,63	182,61	(9,16)	455,00	455,00
Nematerialus turtas	92	59	26	1	1	(33)	(33)	(25)	-	(91)	(35,87)	(55,93)	(96,15)	-	(98,91)
Materialus turtas	660152	1483068	4191381	3807540	3664368	822916	2708313	(383841)	(143172)	3004216	124,66	182,62	(9,16)	(3,76)	455,08
Finansinis turtas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TRUMPALAIKIS TURTAS	6867613	9320715	12710023	9949739	9819825	2453102	3389308	(2760284)	(129914)	2952212	35,72	36,36	(21,72)	(1,31)	42,99
Atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys	4034799	4776820	7525447	5686928	6159437	742021	2748627	(1838519)	472509	2124638	18,39	57,54	(24,43)	8,31	52,66
Per vienerius metus gautinos sumos	2765551	4452934	5184576	3479224	3260246	1687383	731642	(1705352)	(218978)	494695	61,01	16,43	(32,89)	(6,29)	17,89
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	67263	90961	-	783587	400142	23698	(90961)	783587	(383445)	332879	35,23	(100,00)	-	(48,93)	494,89
TURTO IŠ VISO:	7527857	10803842	16901430	13757280	13484194	3275985	6097588	(3144150)	(273086)	5956337	43,52	56,44	(18,60)	(1,99)	79,12
NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.		Pasikeitimai + -				Pokytis (%)				
	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	Lt.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
NUOSAVAS KAPITALAS	4612315	6782015	9740676	9588290	9791842	2169700	2958661	(152386)	203552	5179527	47,04	43,63	(1,56)	2,12	112,30
Įstatinis (pasirašytasis)	1770000	1770000	1770000	1770000	1770000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rezervai	177000	177000	177000	177000	177000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)	2665315	4835015	7793676	7641290	7844842	2169700	2958661	(152386)	203552	5179527	81,41	61,19	(1,96)	2,66	194,33
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2915542	4021827	7160754	4168990	3692352	1106285	3138927	(2991764)	(476638)	776810	37,94	78,05	(41,78)	(11,43)	26,64
PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS	369000	844000	3336763	1873897	1319847	475000	2492763	(1462866)	(554050)	950847	128,73	295,35	(43,84)	(29,57)	257,68
PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR	2546542	3177827	3823991	2295093	2372505	631285	646164	(1528898)	77412	(174037)	24,79	20,33	(39,98)	3,37	(6,83)
Finansinės skolos	1055188	1213346	806996	380913	379752	158158	(406350)	(426083)	(1161)	(675436)	14,99	(33,49)	(52,80)	(0,30)	(64,01)
Skolos tiekėjams	221126	411133	1225290	1662770	1546357	190007	814157	437480	(116413)	1325231	85,93	198,03	35,70	(7,00)	599,31
Gauti išankstiniai apmokėjimai	911642	1168652	1333462	228624	303913	257010	164810	(1104838)	75289	(607729)	28,19	14,10	(82,85)	32,93	(66,66)
Pelno mokesčio įsipareigojimai	306730	382888	455981			76158	73093	(455981)	-	(306730)	24,83	19,09	(100,00)	-	(100,00)
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	50770					(50770)	-	-	-	(50770)	(100,00)	-	-	-	(100,00)
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	1086	1808	2262	22786	142483	722	454	20524	119697	141397	66,48	25,11	907,34	525,31	13019,98
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	7527857	10803842	16901430	13757280	13484194	3275985	6097588	(3144150)	(273086)	5956337	43,52	56,44	(18,60)	(1,99)	79,12

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų vertikalioji pelno (nuostolių) ataskaita

Eil. Nr.	STRAIPSNIAI	2006 m. Lt.	2007 m. Lt.	2008 m. Lt.	2009 m. Lt.	2010 m. Lt.	Lyginamieji svoriai, proc.					Pasikeitimai (+, -)				
							2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
I.	Pardavimo pajamos	27593062	24827226	30045531	31579054	31472467	100	100	100	100	100	0	0	0	0	0
II.	Pardavimo savikaina	25526766	23161813	25473805	25106240	25198449	92,51	93,29	84,78	79,50	80,07	0,78	-8,51	-5,28	0,56	-12,45
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)	2066296	1665413	4571726	6472814	6274018	7,49	6,71	15,22	20,50	19,93	-0,78	8,51	5,28	-0,56	12,45
IV.	Veiklos sąnaudos	797363	778105	3421477	4308186	3812372	2,89	3,13	11,39	13,64	12,11	0,24	8,25	2,25	-1,53	9,22
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)	1268933	887308	1150249	2164628	2461646	4,60	3,57	3,83	6,85	7,82	-1,02	0,25	3,03	0,97	3,22
VI.	Kita veikla	8857	7263	48558	67566	176843	0,03	0,03	0,16	0,21	0,56	0,00	0,13	0,05	0,35	0,53
VII.	Finansinė ir investicinė veikla	(332912)	(295911)	(342357)	(635593)	(392129)	-1,21	-1,19	-1,14	-2,01	-1,25	0,01	0,05	-0,87	0,77	-0,04
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	944878	598660	856450	1596601	2246360	3,42	2,41	2,85	5,06	7,14	-1,01	0,44	2,21	2,08	3,71
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	944878	598660	856450	1596601	2246360	3,42	2,41	2,85	5,06	7,14	-1,01	0,44	2,21	2,08	3,71
XII.	PELNO MOKESTIS				76230	123140	0,00	0,00	0,00	0,24	0,39	0,00	0,00	0,24	0,15	0,39
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	944878	598660	856450	1520371	2123220	3,42	2,41	2,85	4,81	6,75	-1,01	0,44	1,96	1,93	3,32

UAB „Elux“ 2006-2010 metų vertikalioji pelno (nuostolių) ataskaita

Eil. Nr.	STRAIPSNIAI	2006 m. Lt.	2007 m. Lt.	2008 m. Lt.	2009 m. Lt.	2010 m. Lt.	Lyginamieji svoriai, proc.					Pasikeitimai (+, -)				
							2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
I.	Pardavimo pajamos	8509016	12797486	14035075	8188347	7159907	100	100	100	100	100	0	0	0	0	0
II.	Pardavimo savikaina	5194121	7607617	6219694	5295063	4547704	61,04	59,45	44,32	64,67	63,52	-1,60	-15,13	20,35	-1,15	2,47
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)	3314895	5189869	7815381	2893284	2612203	38,96	40,55	55,68	35,33	36,48	1,60	15,13	-20,35	1,15	-2,47
IV.	Veiklos sąnaudos	1042335	2024528	3367420	(633725)	1844445	12,25	15,82	23,99	-7,74	25,76	3,57	8,17	-31,73	33,50	13,51
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)	2272560	3165341	4447961	652364	767758	26,71	24,73	31,69	7,97	10,72	-1,97	6,96	-23,72	2,76	-15,98
VI.	Kita veikla	(172552)	(430145)	(1119457)	(633725)	(475998)	-2,03	-3,36	-7,98	-7,74	-6,65	-1,33	-4,61	0,24	1,09	-4,62
VII.	Finansinė ir investicinė veikla	(55143)	(182608)	(288629)	(171025)	(52287)	-0,65	-1,43	-2,06	-2,09	-0,73	-0,78	-0,63	-0,03	1,36	-0,08
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	2044865	2552588	3039875	(152386)	239473	24,03	19,95	21,66	-1,86	3,34	-4,09	1,71	-23,52	5,21	-20,69
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	2044865	2552588	3039875	(152386)	239473	24,03	19,95	21,66	-1,86	3,34	-4,09	1,71	-23,52	5,21	-20,69
XII.	PELNO MOKESTIS	306730	382888	455981	-	35921	3,60	2,99	3,25	0,00	0,50	-0,61	0,26	-3,25	0,50	-3,10
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1738135	2169700	2583894	(152386)	203552	20,43	16,95	18,41	-1,86	2,84	-3,47	1,46	-20,27	4,70	-17,58

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaita

Eil. Nr.	STRAIPSNIAI	2006 m. Lt.	2007 m. Lt.	2008 m. Lt.	2009 m. Lt.	2010 m. Lt.	Pasikeitimai (+, -) palyginti su praėjusiais metais									
							2007-2006		2008-2007		2009-2008		2010-2009		2010-2006	
							Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.
I.	Pardavimo pajamos	27593062	24827226	30045531	31579054	31472467	(2765836)	-10,02	5218305	21,02	1533523	5,10	(106587)	-0,34	3879405	14,06
II.	Pardavimo savikaina	25526766	23161813	25473805	25106240	25198449	(2364953)	-9,26	2311992	9,98	(367565)	-1,44	92209	0,37	(328317)	-1,29
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)	2066296	1665413	4571726	6472814	6274018	(400883)	-19,40	2906313	174,51	1901088	41,58	(198796)	-3,07	4207722	203,64
IV.	Veiklos sąnaudos	797363	778105	3421477	4308186	3812372	(19258)	-2,42	2643372	339,72	886709	25,92	(495814)	-11,51	3015009	378,12
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)	1268933	887308	1150249	2164628	2461646	(381625)	-30,07	262941	29,63	1014379	88,19	297018	13,72	1192713	93,99
VI.	Kita veikla	8857	7263	48558	67566	176843	(1594)	-18,00	41295	568,57	19008	39,14	109277	161,73	167986	1896,65
VII.	Finansinė ir investicinė veikla	(332912)	(295911)	(342357)	(635593)	(392129)	37001	-11,11	(46446)	15,70	(293236)	85,65	243464	-38,31	(59217)	17,79
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	944878	598660	856450	1596601	2246360	(346218)	-36,64	257790	43,06	740151	86,42	649759	40,70	1301482	137,74
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	944878	598660	856450	1596601	2246360	(346218)	-36,64	257790	43,06	740151	86,42	649759	40,70	1301482	137,74
XII.	PELNO MOKESTIS				76230	123140	-		-		76230		46910	61,54	123140	
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	944878	598660	856450	1520371	2123220	(346218)	-36,64	257790	43,06	663921	77,52	602849	39,65	1178342	124,71

UAB „Elux“ 2006-2010 metų horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaita

Eil. Nr.	STRAIPSNIAI	2006 m. Lt.	2007 m. Lt.	2008 m. Lt.	2009 m. Lt.	2010 m. Lt.	Pasikeitimai (+, -) palyginti su praėjusiais metais									
							2007-2006		2008-2007		2009-2008		2010-2009		2010-2006	
							Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.
I.	Pardavimo pajamos	8509016	12797486	14035075	8188347	7159907	4288470	50,40	1237589	9,67	(5846728)	-41,66	(1028440)	-12,56	(1349109)	-15,86
II.	Pardavimo savikaina	5194121	7607617	6219694	5295063	4547704	2413496	46,47	(1387923)	-18,24	(924631)	-14,87	(747359)	-14,11	(646417)	-12,45
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)	3314895	5189869	7815381	2893284	2612203	1874974	56,56	2625512	50,59	(4922097)	-62,98	(281081)	-9,71	(702692)	-21,20
IV.	Veiklos sąnaudos	1042335	2024528	3367420	2240920	1844445	982193	94,23	1342892	66,33	(1126500)	-33,45	(396475)	-17,69	802110	76,95
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)	2272560	3165341	4447961	652364	767758	892781	39,29	1282620	40,52	(3795597)	-85,33	115394	17,69	(1504802)	-66,22
VI.	Kita veikla	(172552)	(430145)	(1119457)	(633725)	(475998)	(257593)	149,28	(689312)	160,25	485732	-43,39	157727	-24,89	(303446)	175,86
VII.	Finansinė ir investicinė veikla	(55143)	(182608)	(288629)	(171025)	(52287)	(127465)	231,15	(106021)	58,06	117604	-40,75	118738	-69,43	2856	-5,18
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	2044865	2552588	3039875	(152386)	239473	507723	24,83	487287	19,09	(3192261)	-105,01	391859	-257,15	(1805392)	-88,29
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	2044865	2552588	3039875	(152386)	239473	507723	24,83	487287	19,09	(3192261)	-105,01	391859	-257,15	(1805392)	-88,29
XII.	PELNO MOKESTIS	306730	382888	455981	-	35921	76158		73093		(455981)		35921	0,00	(270809)	
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1738135	2169700	2583894	(152386)	203552	431565	24,83	414194	19,09	(2736280)	-105,90	355938	-233,58	(1534583)	-88,29

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo elementų dinamika

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo elementų dinamika, tūkst. Lt.

Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010	Pokytis (%)				
						2007-2006	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2010-2006
Trumpalaikis turtas	18524	14909	19411	24723	21535	-19,5	30,2	27,4	-12,9	16,3
Atsargos ir išankstiniai apmokėjimai	5785	2558	5645	10298	2356	-55,8	120,7	82,4	-77,1	-59,3
Gautinos sumos	12160	11610	13163	14117	19092	-4,5	13,4	7,2	35,2	57
Grynieji pinigai ir jų ekvivalentai	579	741	603	308	87	28	-18,6	-48,9	-71,8	-85
Trumpalaikiai įsipareigojimai	14494	11185	15021	17736	12489	-22,8	34,3	18,1	-29,6	-13,8
Finansinės skolos	6023	6128	8676	12219	10718	1,7	41,6	40,8	-12,3	78
Skolos tiekėjams	8042	4659	4147	2182	1198	-42,1	-11	-47,4	-45,1	-85,1
Gauti išankstiniai apmokėjimai			1638	3175	10			98,5	-99,7	
Kitos mokėtinos sumos	429	398	560	160	563	-7,2	40,7	-85	570,2	31,2
Apyvartinis kapitalas	4030	3724	4390	6987	9046	-7,6	17,9	59,2	29,5	124,5
Apyvartinio kapitalo lyginamoji turto sumos dalis (%)	17,2	17,5	16,4	21,9	32,4	2	-6,8	33,7	48,3	88,5

UAB „ELUX“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo elementų dinamika, tūkst. Lt.

Apyvartinis kapitalas (tūkst.Lt)	2006	2007	2008	2009	2010	Pokytis (%)				
						2007- 2006	2008- 2007	2009- 2008	2010- 2009	2010- 2006
Trumpalaikis turtas	6868	9321	12710	9950	9820	35,72	36,36	-21,72	-1,31	42,98
Atsargos ir išankstiniai apmokėjimai	4035	4778	7525	5687	6159	18,4	57,49	-24,43	8,3	52,64
Gautinos sumos	2765	4452	5185	3479	3261	61,01	16,46	-32,9	-6,27	17,94
Grynieji pinigai ir jų ekvivalentai	68	91	0	784	400	33,82	-100	0	-48,98	488,24
Trumpalaikiai įsipareigojimai	2547	3178	3824	2295	2373	24,77	20,33	-39,98	3,4	-6,83
Finansinės skolos	1413	1596	1264	381	380	12,95	-20,8	-69,86	-0,26	-73,11
Skolos tiekėjams	221	411	1225	1662	1546	85,97	198,05	35,67	-6,98	599,55
Gauti išankstiniai apmokėjimai	912	1169	1333	229	304	28,18	14,03	-82,82	32,8	-66,67
Kitos mokėtinos sumos	1	2	2	23	143	100	0	1050	521,74	14200
Apyvartinis kapitalas	4321	6143	8886	7655	7447	42,17	44,65	-13,85	-2,72	72,34
Apyvartinio kapitalo lyginamoji turto sumos dalis (%)	57,4	56,86	52,58	55,64	55,23	-0,94	-7,53	5,82	-0,74	-3,78

**UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 metų apyvartinis kapitalas
(turto aspektu)**

Rodikliai, tūkst. Lt.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Trumpalaikis turtas	18524	14909	19411	24723	21535
Trumpalaikiai įsipareigojimai	14494	11185	15021	17736	12489
UAB "JA prekyba" apyvartinis kapitalas	4030	3724	4390	6987	9046
Trumpalaikis turtas	6868	9321	12710	9950	9820
Trumpalaikiai įsipareigojimai	2547	3178	3824	2295	2373
UAB "Elux" apyvartinis kapitalas	4321	6143	8886	7655	7447

**UAB „JA prekyba“ ir UAB „ELUX“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo
koeficientas**

Rodikliai	Įmonė	2006	2007	2008	2009	2010
Apyvartinis kapitalas, tūkst. Lt.	<i>UAB „JA prekyba“</i>	4030	3724	4390	6987	9046
	<i>UAB „ELUX“</i>	4321	6143	8886	7655	7447
Turtas, tūkst. Lt.	<i>UAB „JA prekyba“</i>	23417	21220	26838	31953	27891
	<i>UAB „ELUX“</i>	7528	10804	16901	13758	13484
Apyvartinio kapitalo koeficientas	<i>UAB „JA prekyba“</i>	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
	<i>UAB „ELUX“</i>	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

**UAB „JA prekyba“ ir UAB „ELUX“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo
manevringumo koeficientas**

Rodikliai	Įmonė	2006	2007	2008	2009	2010
Atsargos, tūkst. Lt.	<i>UAB „JA prekyba“</i>	1249	596	1229	2865	905
	<i>UAB „Elux“</i>	2804	3444	6943	4761	5449
Apyvartinis kapitalas, tūkst. Lt.	<i>UAB „JA prekyba“</i>	4030	3724	4390	6987	9046
	<i>UAB „Elux“</i>	4321	6143	8886	7655	7447
Apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas	<i>UAB „JA prekyba“</i>	0,31	0,16	0,28	0,41	0,10
	<i>UAB „Elux“</i>	0,65	0,56	0,78	0,62	0,73

14 priedas

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo pelningumo rodikliai

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų pelningumo rodikliai, proc.

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Grynasis pardavimų pelningumas	$\frac{945}{27593}=0,0342*100$	$\frac{599}{24827}=0,0241*100$	$\frac{856}{30046}=0,0285*100$	$\frac{1250}{31579}=0,0396*100$	$\frac{2123}{31472}=0,0675*100$
Turto pelningumas	$\frac{945}{23417}=0,0404*100$	$\frac{599}{21220}=0,0282*100$	$\frac{856}{26838}=0,0319*100$	$\frac{1250}{31953}=0,0391*100$	$\frac{2123}{27891}=0,0761*100$
Akcinio kapitalo pelningumas	$\frac{945}{3787}=0,2495*100$	$\frac{599}{3787}=0,1582*100$	$\frac{856}{3787}=0,226*100$	$\frac{1250}{3787}=0,3301*100$	$\frac{2123}{3787}=0,5606*100$

UAB „Elux“ 2006-2010 metų pelningumo rodikliai, proc.

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Grynasis pardavimų pelningumas	$\frac{1738}{8509}=0,2043*100$	$\frac{2170}{12797}=0,1696*100$	$\frac{2584}{14035}=0,1841*100$	$\frac{-152}{0,0186*100}=-8188$	$\frac{204}{7160}=0,0285*100$
Turto pelningumas	$\frac{1738}{7528}=0,2309*100$	$\frac{2170}{10804}=0,2009*100$	$\frac{2584}{16901}=0,1529*100$	$\frac{-152}{0,011*100}=-13757$	$\frac{204}{13484}=0,0151*100$
Akcinio kapitalo pelningumas	$\frac{1738}{1770}=0,9819*100$	$\frac{2170}{1770}=1,226*100$	$\frac{2584}{1770}=1,4599*100$	$\frac{-152}{0,0859*100}=-1770$	$\frac{204}{1770}=0,1153*100$

15 priedas

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 metų trumpalaikio mokumo rodikliai

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų trumpalaikio mokumo rodikliai

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{18524}{14494}=1,28$	$\frac{14909}{11185}=1,33$	$\frac{19411}{15021}=1,29$	$\frac{24723}{17736}=1,39$	$\frac{21535}{12489}=1,72$
Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{12786}{14494}=0,88$	$\frac{12566}{11185}=1,12$	$\frac{14031}{15021}=0,93$	$\frac{14463}{17736}=0,82$	$\frac{19371}{12489}=1,55$
Labai greitas trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{579}{14494}=0,04$	$\frac{741}{11185}=0,07$	$\frac{603}{15021}=0,04$	$\frac{308}{17736}=0,02$	$\frac{87}{12489}=0,01$
Absoliutus trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{579}{14494}=0,04$	$\frac{741}{11185}=0,07$	$\frac{603}{15021}=0,04$	$\frac{308}{17736}=0,02$	$\frac{87}{12489}=0,01$
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	$\frac{14494}{23417}=0,62$	$\frac{11185}{21220}=0,53$	$\frac{15021}{26838}=0,56$	$\frac{17736}{31953}=0,53$	$\frac{12489}{27891}=0,45$

UAB „Elux“ 2006-2010 metų trumpalaikio mokumo rodikliai

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{6868}{2547}=2,70$	$\frac{9321}{3178}=2,30$	$\frac{12710}{3824}=3,32$	$\frac{9950}{2295}=4,34$	$\frac{9820}{2373}=4,14$
Greitas trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{4064}{2547}=1,60$	$\frac{5877}{3178}=1,85$	$\frac{5767}{3824}=1,51$	$\frac{5189}{2295}=2,26$	$\frac{4371}{2373}=1,85$
Labai greitas trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{67}{2547}=0,03$	$\frac{91}{3178}=0,03$	$\frac{0}{3824}=0,00$	$\frac{784}{2295}=0,34$	$\frac{400}{2373}=0,17$
Absolūtus trumpalaikio mokumo koeficientas	$\frac{67}{2547}=0,03$	$\frac{91}{3178}=0,03$	$\frac{0}{3824}=0,00$	$\frac{784}{2295}=0,34$	$\frac{400}{2373}=0,17$
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	$\frac{2547}{7528}=0,34$	$\frac{3178}{10804}=0,29$	$\frac{3824}{16901}=0,23$	$\frac{2295}{13757}=0,17$	$\frac{2373}{13484}=0,18$

16 priedas

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 metų likvidumo rodikliai

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų likvidumo rodikliai

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Einamasis likvidumo rodiklis	$\frac{18524}{14494}=1,28$	$\frac{14909}{11185}=1,33$	$\frac{19411}{15021}=1,29$	$\frac{24723}{17736}=1,39$	$\frac{21535}{12489}=1,72$
Skubaus likvidumo rodiklis	$\frac{18524-5738}{14494}=0,88$	$\frac{14909-2342}{11185}=1,12$	$\frac{19411-5380}{15021}=0,93$	$\frac{24723-10260}{17736}=0,82$	$\frac{21535-2164}{12489}=1,55$
Pinigų rodiklis	$\frac{579}{14494}=0,04$	$\frac{741}{11185}=0,07$	$\frac{603}{15021}=0,04$	$\frac{308}{17736}=0,02$	$\frac{87}{12489}=0,01$
Grynasis apyvartinis kapitalas	18524-14494=4030	14909-11185=3724	19411-15021=4390	24723-17736=6987	21535-12489=9046

UAB „Elux“ 2006-2010 metų likvidumo rodikliai

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Einamasis likvidumo rodiklis	$\frac{6868}{2547}=2,70$	$\frac{7321}{3178}=2,30$	$\frac{12710}{3824}=3,32$	$\frac{9950}{2295}=4,34$	$\frac{9820}{2373}=4,14$
Skubaus likvidumo rodiklis	$\frac{6868-2804}{2547}=1,60$	$\frac{9321-3444}{3178}=1,85$	$\frac{12710-6943}{3824}=1,51$	$\frac{9950-4761}{2295}=2,26$	$\frac{9820-5449}{2373}=1,84$
Pinigų rodiklis	$\frac{67}{2547}=0,03$	$\frac{91}{3178}=0,03$	$\frac{0}{3824}=0,00$	$\frac{784}{2295}=0,34$	$\frac{400}{2373}=0,17$
Grynasis apyvartinis kapitalas	6868-2547=4321	9321-3178=6143	12710-3824=8886	9950-2295=7655	9820-2373=7447

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo apyvartumo rodikliai**UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo apyvartumo rodikliai**

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Atsargų apyvartumas, kartais	$\frac{25527}{5738}=4,45$	$\frac{23162}{2342}=9,89$	$\frac{25474}{5380}=4,73$	$\frac{25106}{10260}=2,45$	$\frac{25198}{2164}=11,64$
Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	$\frac{27593}{12160}=2,27$	$\frac{24827}{11610}=2,14$	$\frac{30046}{13163}=2,28$	$\frac{31579}{14117}=2,24$	$\frac{31472}{19092}=1,65$
Trumpalaikio turto apyvartumas, kartais	$\frac{27593}{18524}=1,49$	$\frac{24827}{14908}=1,67$	$\frac{30046}{19411}=1,55$	$\frac{31579}{24722}=1,28$	$\frac{31472}{21535}=1,46$
Kreditorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	$\frac{25527}{8042}=3,17$	$\frac{23162}{4659}=4,97$	$\frac{25474}{4147}=6,14$	$\frac{25106}{2182}=11,51$	$\frac{25198}{1198}=21,03$

UAB „Elux“ 2006-2010 metų apyvartinio kapitalo apyvartumo rodikliai

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Atsargų apyvartumas, kartais	$\frac{5194}{2804}=1,85$	$\frac{7608}{3444}=2,21$	$\frac{6220}{6943}=0,90$	$\frac{5295}{4761}=1,11$	$\frac{4548}{5449}=0,83$
Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	$\frac{8509}{2766}=3,08$	$\frac{12797}{4453}=2,87$	$\frac{14035}{5185}=2,71$	$\frac{8188}{3479}=2,35$	$\frac{7160}{3260}=2,20$
Trumpalaikio turto apyvartumas, kartais	$\frac{8509}{6868}=1,24$	$\frac{12797}{9321}=1,37$	$\frac{14035}{12710}=1,10$	$\frac{8188}{9950}=0,82$	$\frac{7160}{9820}=0,73$
Kreditorinių įsiskolinimų apyvartumas, kartais	$\frac{5194}{221}=23,50$	$\frac{7608}{411}=18,50$	$\frac{6220}{1225}=5,08$	$\frac{5295}{1662}=3,19$	$\frac{4548}{1546}=2,94$

18 priedas

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2006-2010 metų trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu

UAB „JA prekyba“ 2006-2010 metų trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu, tūkst..Lt.

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Atsargų poreikis	$82/365 \cdot 25527 = 5735$	$37/365 \cdot 23162 = 2348$	$77/365 \cdot 25474 = 5374$	$149/365 \cdot 25106 = 10249$	$31/365 \cdot 25198 = 2140$
Debitorinių įsiskolinimų poreikis	$161/365 \cdot 27593 = 12171$	$171/365 \cdot 24827 = 11631$	$160/365 \cdot 30046 = 13171$	$163/365 \cdot 31579 = 14102$	$221/365 \cdot 31472 = 19056$
Kreditorinių įsiskolinimų poreikis	$115/365 \cdot 25527 = 8043$	$73/365 \cdot 23162 = 4632$	$59/365 \cdot 25474 = 4118$	$32/365 \cdot 25106 = 2201$	$17/365 \cdot 25198 = 1174$
Trumpalaikio turto poreikis	$5735 + 12171 - 8043 = 9863$	$2348 + 11631 - 4632 = 9347$	$5374 + 13171 - 4118 = 14427$	$10249 + 14102 - 2201 = 22150$	$2140 + 19056 - 1174 = 20022$

UAB „Elux“ 2006-2010 metų trumpalaikio turto finansavimo poreikis ciklo metu, tūkst.. Lt.

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Atsargų poreikis	$197/365 \cdot 5194 = 2803$	$165/365 \cdot 7608 = 3439$	$407/365 \cdot 6220 = 6936$	$328/365 \cdot 5295 = 4758$	$437/365 \cdot 4548 = 5445$
Debitorinių įsiskolinimų poreikis	$118/365 \cdot 8509 = 2751$	$127/365 \cdot 12797 = 4453$	$135/365 \cdot 14035 = 5191$	$155/365 \cdot 8188 = 3477$	$166/365 \cdot 7160 = 3256$
Kreditorinių įsiskolinimų poreikis	$16/365 \cdot 5194 = 228$	$20/365 \cdot 7608 = 417$	$72/365 \cdot 6220 = 1227$	$115/365 \cdot 5295 = 1668$	$124/365 \cdot 4548 = 1545$
Trumpalaikio turto poreikis	$2803 + 2751 - 228 = 5327$	$3439 + 4453 - 417 = 7475$	$6936 + 5191 - 1227 = 10900$	$4758 + 3477 - 1668 = 6567$	$5445 + 3256 - 1545 = 7156$

19 priedas

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2011-2012 metų apyvartinio kapitalo prognozė

Apyvartinio kapitalo prognozė, tūkst. Lt.							
Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
UAB "JA Prekyba" apyvartinis kapitalas, tūkst.Lt.	4030	3724	4390	6987	9046	$(9046 - 4030)/4 + 9046 = 10300$	$(10300 - 4030)/5 + 10300 = 11554$
UAB "Elux" apyvartinis kapitalas, tūkst.Lt.	4321	6143	8886	7655	7447	$(7447 - 4321)/4 + 7447 = 8228$	$(8228 - 4321)/5 + 8228 = 9010$

UAB „JA prekyba“ ir UAB „Elux“ 2011-2012 pardavimų apimtys prognozė

Pardavimų apimtys prognozė, tūkst. Lt.							
Rodikliai	2006m.	2007m.	2008m.	2009m.	2010m.	Prognozė	
						2011m.	2012m.
UAB "JA Prekyba" pardavimų apimtys, tūkst.Lt.	27593	24827	30046	31579	31472	$(31472 - 27593)/4 + 31472 = 32442$	$(32442 - 27593)/5 + 32442 = 33412$
UAB "Elux" pardavimų apimtys, tūkst.Lt.	8509	12797	14035	8188	7160	$(7160 - 8509)/4 + 7160 = 6823$	$(6823 - 8509)/5 + 6823 = 6486$